Folkelæsning.

Jacob von Thybo
og
Den Stundesløse.

To Komedier af **Ludvig Holberg**.

Med 2 Billeder efter W. Marstrand.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.

I Commission hos G. E. C. Gad.

Thieles Bogtrykkeri.

1870.

Bogladepris 2 Mk. 8 Sk. Se Omslagets Bagside.

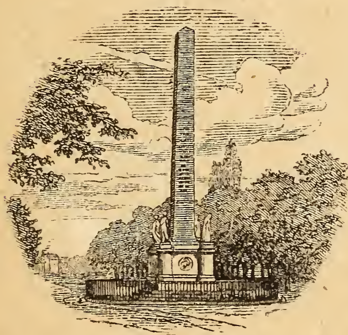
Folkelæsning.

Jacob von Thybo

og

Den Stundesløse.

To Komedier af **Ludvig Holberg.**

Med 2 Billeder efter W. Marstrand.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.

I Commission hos G. E. C. Gad.

Thieles Bogtrykkeri.

1870.

Jacob von Thybo

eller

Den stortalende Soldat.

Komedie udi 5 Acter.

(1724.)

Hoved-Personerne
i Komedien.

Værten.
Von Thybo.
Christoff, hans tydske Tjener.
Peer, hans Tjener.
Jesper, Snyltegjæsten.
Magister Stygotius.
Jens, hans Tjener.
Leonard.
Leonora.
Lucilia.
Pernille.

Første Act.

Første Scene.

Jesper Oldfux.

Vil Nogen vide mit Navn, saa heder jeg med Permission at sige Oldfux. Vil Nogen vide min Handtering, da er jeg en Snyltegjæst til Tjeneste. Vil Nogen vide, hvad min Far var, ogsaa en Snyltegjæst; min Farfar, ogsaa en Snyltegjæst; min Oldefar, ogsaa en Snyltegjæst, saa jeg kan regne mine sexten Ahner af deslige Folk. Vil Nogen spørge, hvem jeg holder Venskab med, svarer jeg: alle Mennesker. Vil Nogen vide, hvem jeg er tro, svarer jeg: Ingen uden Monsieur Leonard. Vil Nogen vide, hvorfor jeg er ham tro, saa studser jeg og blir skamfuld; thi derudi synder jeg mod Professionen og vanslægter fra mine kjære Forfædre, som skare alle over een Kam. Her udi dette Hus paa den venstre Haand boer en fornemme men fattig Kone ved Navn Leonora; hun har en kjøn Dotter, som heder Lucilia, udi hvilken tre Personer har forliebet sig. Den første kalder sig Jacob von Thybo, en Karl, der udi mine Tanker har en Skrue løs i Hovedet. Han siger sig at have været i Tjeneste udenlands, hvorvel han har aldrig kunnet vise

---

Med Permission, med Tilladelse. Monsieur, Herr. Ahner, Forfædre.

noget Pas eller Afsked. Andre Officerer her i Byen holde gode Miner med ham, og titulere ham nu Hr. Captain, nu Hr. Major, nu Hr. Oberst, ligesom han tracterer meer eller mindre til. Naar han taler om sine Bedrifter, lader de, som de hører det an med Forundring; naar ham skeer nogen Tort, tage de ham i Forsvar; naar han behøver Soldater, laaner de ham gjerne, og retter dem af, hvordan de skal omgaaes ham med Respect og Ydmyghed. Summa Summarum: han er Divertissement for den hele Garnison. Den anden heder Styge Stygesen, men siden han kom fra Rostok, skriver sig Magister Stygotius. Han passerer for det Samme blandt lærde Folk, som den første blandt Officiers. Den tredie er en fornemme ung Person ved Navn Leonard, som ingen Midler har, men skal arve en rig Farbroder, som gaaer paa Gravens Bredde. Disse tre frier alle til Jomfru Lucilia. Moeren og Kammer-Pigen Pernille, som har meget at sige udi Huset, er for en af de to første, men Jomfruen selv for den sidste. Jeg holder Venskab med Stygotius og von Thybo, endeel for de Smauser, jeg nyder hos dem, endeel for at udspionere deres Anslag, og give Monsieur Leonard dem tilkjende. Men der seer jeg Monsieur Leonard komme, som jeg nylig talte med om hans Kjærlighed, men maatte bryde af, eftersom Andre kom imellem.

Anden Scene.

Leonard. Jesper Oldfux.

Leonard. Ach Jesper! hvad Forhaabning skulde jeg vel kunne have, der har to saa mægtige Rivaler?

Pas, Attest, Vidnesbyrd. Summa Summarum, Alt i Alt. Divertissement, Morskab. Rostok, Stad i Tydskland med et Universitet, som dengang tidt besøgtes af danske Studerende.

Jesper. Jeg troer det nok. Det er jo to forbandede Rivaler: den ene er en Nar og den anden en Pedant.

Leonard. Hvad vil det sige, Jesper?

Jesper. Det vil sige saa meget, at Jomfru Lucilia, hvorvel hun er ung, saa er hun dog saa skjønsom, at hun fatter aldrig Kjærlighed til Nogen af dem; thi naar man støber dem begge sammen, deres Forstand, Dyd og Artighed, saa kan det altsammen dog ikke beløbe sig til saa meget Godt, som man kan finde hos en maadelig Hest. Den ene er saa ravgal, at jeg kan bilde ham ind, at han har gjort langt større Bedrifter i Verden end Alexander Magnus, at Prinds Absalon er ikke at ligne mod ham udi Skjønhed, og at hver Gang Sang-Klokkerne gaaer, at det er for et Fruentimmer, som er død af Kjærlighed til ham. Den anden er gal af lutter latinske Gloser og Distinctioner, taler Græsk endogsaa til Fruentimmer, og gjør Amour udi lutter Syllogismer, og har derforuden sligt et Skolemester-Ansigt og slige magistralske Gebærder, at naar I seer ham langt fra, skulde I tænke, at det var en gammel latinsk Autor classicus, og at Gud og Naturen havde skabt ham alene til at staae paa en Hylde blandt andre Folianter eller Kvarter. Mener Monsieur, at Jomfru Lucilia kan fatte Kjærlighed til en gammel Spænde-Bog, til en Autor, til en . . .

Pedant, en aandløs Lærd med indskrænkede Synsmaader eller et affstikkende Væsen. Artighed, Belevenhed, god Tone. Alexander Magnus, den berømte Verdenserobrer, Alexander den Store. Sang-Klokkerne, et Klokkespil i Helliggejsts Kirke, hvorpaa der for en bestemt Betaling spilledes ved Bryllupper og Begravelser. Gloser, Ord. Distinctioner, Begrebsbestemmelser. gjør Amour, taler forelsket (gjør Cour). Syllogismer, Fornuftslutninger. magistralske Gebærder, Fagter som en Magister (Stuelærd, Skolemester). Autor classicus, berømt græsk eller latinsk Forfatter.

Leonard. Men, Jesper! du veed jo Conjuncturerne ligesaa vel som jeg, at hun regjeres af en gjerrig Moder, der seer kun efter Penge.

Jesper. Bekymre Jer kun intet om Sagen, Monsieur! Jeg vil opspinde Noget, hvorved I skal blive hjulpen.

Leonard. Du har jo fri Adgang til dem begge?

Jesper. Ikke alene fri Adgang, men jeg er deres bedste Ven, som de fortroe Alt, hvad som ligger dem om Hjertet. Men der seer jeg Thybos Tjener Peer kommer, der er nylig kommen i hans Liberi; lad os gaae lidt til Side.

Tredie Scene.

Peer.

Det maa dog være en skjøn Bestilling at være Poet, thi man kan samle Penge som Græs derved. Jeg kan derfor ikke begribe, hvorfor de fleste dog see saa pjaltede ud; thi naar jeg seer En i en gammel sort Kjole med et Hjerte paa Albuen, saa er jeg hartad vis paa, at det er en Poet. De maa drikke, de Hunde. De maa sætte Alt, hvad de vinder, strax i Halsen paa sig. Min Herre, Von Thybo, har skikket mig ud at oplede en Poet, og givet mig 2 Rdlr. med til et Vers, som han vil skikke til Jomfru Lucilia, saasom hendes Kammer-Pige, Mammeselle Pernille, har hemmelig ladt ham vide, at det i Dag er Jomfruens Navne-Dag. Men som min Herre og jeg ere lige gode Poeter, saa maa man betjene sig af Andres Hoveder dertil. Det er en forbandet Pige, den Pernille. Jeg har

---

Conjuncturerne, Omstændighederne. Poet, Digter (her en af de Lejlighedsdigtere, som efter Tidens Skik gjorde Vers til Fødsels-, Navne-, Bryllupsdage osv.). Mammeselle, Jomfru.

endelig kun talt med hende et Par Gange, thi jeg er nylig kommen i Tjeneste hos Von Thybo; men jeg har den korte Tid mærket, at de Foræringer, som hun raader os at gjøre til Jomfruen, bestaaer kun i Vers og Musik for Døren, men hendes egne Foræringer udi Penge, og det alt udi Kroner, for hvilke jeg kan vidne at vi nylig har givet 14 pro Cento hos denne forbandet Jøde, som boer her i Gaden, og de sige dog, at han er den billigste. Det er dog nogle egne Folk, disse Jøder; man skulde forsvære, at der var mindste Christendom eller Samvittighed hos dem. Men jeg maa see, jeg faaer fat paa en Poet. Naar man vil have fat paa de Djævle, saa er de ikke at finde, men naar man ikke trænger til dem, seer man lige saa mange som Fluer i September Maaned. Se, der seer jeg En, mon det er ingen Poet? Nej, det er et Menneske. Den Dreng maa jeg tale med, thi han har saadant naragtigt Ansigt.

Fjerde Scene.

Peer. Jens.

Peer vinker ad ham. Hør, Kammerat! et Ord.

Jens. Vil der Nogen tale med mig?

Peer. Nej, jeg vil min Tro ikke.

Jens. Hvad vil du da?

Peer. Skal jeg gjøre dig Regnskab, for hvad jeg vil?

Jens. Du maa ikke være rigtig i Hovedet. Han raaber først paa mig, og siden blir vred, naar man spør, hvad han vil.

Peer. Jeg vil, min Tro, kun see paa dig, sandt at sige; thi jeg saae dig gaae forbi vor Port, og mig synes, du havde saadant naragtigt Ansigt.

Kroner — 14 pro Cento; Kronerne vare under Krigen 1709—1720 blevne sjeldnere, og de stode i Metalværdi langt over den i de senere Aar slagne Mønt. Dreng, Karl, Tjener.

Jens. Den Karl er aldrig rigtig i Hovedet. Hvem tjener du hos?

Peer. Hos min Herre.

Jens. Det var endnu det Klogeste, jeg har hørt af din Mund. Men har du seet mig tilforn?

Peer. Jo, mig synes, jeg havde den Ære at see dig forgangen Foraar paa et Ostindiske Skib staaende paa Dækket i en Lænke, men da var du ganske lodden og havde fire Been.

Jens. Gaa Fanden i Vold, din Spotte-Fugl! du er ligere en Abe end jeg, thi du har ikke alene Abe-Ansigt, men og Abe-Noder.

Peer. Ej Landsmand! fortænk mig ikke, at jeg bruger Lystighed; thi jeg seer saa meget Galskab i det Hus, hvor jeg tjener.

Jens. Hvor tjener du da?

Peer. Jeg er nylig kommen at tjene hos en Krigs-Karl ved Navn Jacob.

Jens. Ja, endnu er jeg lige klog, uden du siger mig hans Tilnavn.

Peer. Han heder Jacob von Thybo.

Jens. Ach jeg kjender ham, det er jo en Nar.

Peer. Han er ikke med de Klogeste, det er min Tro sandt nok, du siger; men ellers har han dog god Forstand. Men hvem tjener du hos?

Jens. Jeg tjener hos Magister Stygotius.

Peer. Ach jeg kjender ham, det er jo en Nar.

Jens. Ej Snak! det er en brav studeret Mand; jeg har hørt Mange forundre sig, hvor han kunde blive saa lærd, eftersom han er kun født i Christen Bernikovs-Stræde.

Peer. Ja, maaskee han er bleven trykt paa Studen-

Studengaarden (egl. Studiigaarden), kjøbenhavnsk Almuebetegnelse for Universitetsbygningen.

gaarden eller Regentsen, men publiceret udi Christen Bernikovs-Stræde.

Jens. Hvor han er gjort eller ej, saa er han saa lærd, at han kunde være en Postil, naar det skulde være.

Peer. Kan han læse hvilken dansk Bog, han vil?

Jens. Hvilken Tosse! han skulde være Magister, og ikke kunne læse?

Peer. Ja, jeg veed ikke, hvad der udfordres til at være Magister. Jeg vil gjerne tilstaae, at han er lærd, men derfor kan han vel være en Gjæk. Han kan være en velstuderet Nar.

Jens. Du est noget nær ved Texten.

Peer. Saa kan vi to regne os i Svogerskab; thi vi tjener i een Familie. Men hør, Kammerat! nu vil jeg min Tro tale Alvor: Sig mig for Svogerskabs Skyld, hvad vil det Ord VON egentlig sige i det tydske Sprog? Jeg kan, uden mig selv at rose, tale mestendels Alt, hvad jeg vil, paa Tydsk, men der er dog visse Ord, som jeg ikke forstaaer; skrive kan jeg det perfect, men ikke læse det.

Jens. Hvorfor spørger du saa om det Ord VON?

Peer. Jo, fordi jeg har hørt, at min Herre hedte Jacob Thybo i gamle Dage, da han ikke var saa meget, som han nu er, men da han kom højere op, lod han sig kalde Von Thybo. Hvorfore kalder din Herre sig ogsaa ikke Von Stygotius?

Jens. Nej, vi Lærde have ikke den Mode; vi bruge isteden for det Ord VON, som Krigs-Mænd sætte

---

Regentsen, Fribolig for 100 Studerende. publiceret, udgivet. perfect, fuldkomment. VON (udt. fon, d. e. af); „Von" gav et adeligt Præg, idet Adelsmænd satte dette Ord mellem deres Navn og Navnet paa det adelige Herresæde, hvorfra de stammede.

for deres Navne, det Ord US, som vi hefte meget net bag til.

Peer. Hvad hedte da din Herre, før han tog Graden?

Jens. Styge.

Peer. Saa bør han da nu hede Stygeus.

Jens. Nej, det blev for plat; man fylder det gjerne op med Bogstaver imellem for Klangens Skyld.

Peer. Men staaer det dog fast, at det Ord bliver altid syet bag til, saa man kan aldrig sige UsStyg?

Jens. Nej, vi bruge ikke den Tale-Maade. Vi ere tvert imod eder, saavel herudi som i alle andre Ting. Om din Herre, for Exempel Skyld at tale, var lærd, blev han kaldet Thybotius i Steden for Von Thybo.

Peer. Ja, jeg forstaaer endelig saa vidt din Mening. Vi fortaler vore Herrer, og I bagtaler dem, naar de blive til Noget. Men det er endelig ikke den Materie, jeg vilde tale om. Jeg vilde ikkun vide, hvad det Ord VON betyder, naar det lægges for et Navn.

Jens. VON har den samme Bemærkning hos Jer, som US udi Kanike-Strædet.

Peer. Ja, jeg gaaer fra dig lige saa klog, som jeg var.

Jens. Det er sælsomt, at du vil have Raison af mig til det, som al Verden ikke kan give Raison til. Hvorfor heder En, som er født skjævbenet, velbaaren?

---

det Ord US; det var Skik blandt de Studerende at oversætte deres Navne paa Latin eller dog at give dem et latinsk Sving; da nu Hankjønsord paa Latin meget almindelig ende paa us, fik mangfoldige lærde Navne denne Endelse (Broby — Pontoppidanus; Berg — Montanus). som US udi Kanikestræde, de Lærdes Gade med Regentsen og Friboliger for flere Professorer. Raison, Grund, Forklaring.

Hvorfor heder En højlærd i Dag, som neppe kunde stave i Gaar? Hvorfor skriver man fransk Udskrift paa et Brev, som gaaer imellem Slagelse og Ringsted? Hvorfor kan man ikke hitte paa et Ord i Steden for Franco? og tusinde andre Ting, som mig er umuligt at opregne.

Peer. Det er sandt, som du siger. Jeg er kun en fattig Tjenere, og kan dog begribe, at det er Galskab. Jeg tænker paa, om en Vexel ikke kunde være lige god, hvis det Ord Valuta blev skrevet paa Dansk.

Jens. Jeg mener jo. Ligesom din Herre er ikke et Haar bedre, siden han lod sig kalde Von Thybo, end da han hedte slet og ret Thybo. Men man maa ikke altid gruble saa meget; den Ene maa gjøre som den Anden, og lade sig nøje dermed, at det er Landets Mode.

Peer. Ja, det maa være Landets Mode eller ej, saa lod jeg mig dog aldrig kalde Von Peer, om jeg blev til Noget.

Jens. Nej, du Nar! du maatte tage dig et Tilnavn først.

Peer. Hvor Fanden skulde jeg faae det fra? Min Fader hedte kun slet og ret Peer, min Farfar og Oldefar ligesaa, jeg kan fast opregne mine sexten Ahner af lutter Peerer, som aldrig haver havt videre Tilnavn.

Jens. Ach, derfor kunde du vel hitte paa Noget. Hvor est du fød?

Peer. I Europia.

Jens. Ja, det er troligt nok; jeg kan høre paa dit Maal, at du est en Europæer og ingen Polakker. Men paa hvad Sted udi Landet est du fød?

Peer. Udi Kjøbenhavn.

Jens. I hvad Gade udi Kjøbenhavn?

Peer. I Klæboerne.

Franco (uden paa Brevene), frit, betalt. Valuta, Værdi.

Jens. Ja, saa skal du lade dig kalde Peter eller Pejter von Klæbo.

Peer. Jeg faaer vist Skam, jeg staaer her saa, jeg har saa meget at forrette for min Herre. Han vil gjøre Vers til en Pige paa Fransk, som han er forliebt udi; men som han ikke er studeret selv, har han bedet mig at oplede en Poet, som i Hast kan smede Noget sammen for ham.

Jens. Jeg skal vise dig en, som gjør Vers for en billig Pris.

Peer. Hvor boer han?

Jens. Han boer udi Aabenraa, næst ved Guldsmeden.

Peer. Hvad er hans Navn?

Jens. Jeg troer ikke, han har noget Navn; jeg har aldrig hørt, at han kaldes anderledes end Poeten i Aabenraa.

Peer. Jeg veed jo, Poeter bliver døbte som andre Mennesker.

Jens. Det skal jeg ikke egentlig kunne sige dig; nok er det, at du spørger efter Poeten i Aabenraa.

Peer. Tak for god Underretning. Jeg vil gaae lidt ind til Christoffers og drikke en Potte Øl først, siden vil jeg hen at lede den gode Poet op. Adiøs!

Jens. Serviteur! Hvem Pokker mon det er, han er bleven forliebt udi? Det er en gangbar Syge i disse Dage. Mig synes, min Herre er heller ikke rigtig.
Gaaer ud.

Femte Scene.

Leonard. Jesper.

Jesper. Hillemænd Monsieur! det var skjønt, at vi

Serviteur, Tjener.

fik saadant Forsæt at vide, nemlig at han vil have Vers gjort til Jomfru Lucilia.

Leonard. Men hvad vil følge deraf?

Jesper. Deraf vil følge saa meget, at . . . Lad kun mig raade.

Leonard. Ach, sig mig dog dit Anslag.

Jesper. Jeg skal recommendere ham til en Poet, der skal gjøre ham nogle ravgalne Vers, hvorved han skal forspilde al sin Credit.

Leonard. Men jeg veed jo, at han læser Versene selv.

Jesper. I hørte jo, Monsieur! at han vil have Versene paa Fransk.

Leonard. Men end om han viser dem til Andre?

Jesper. Det gjør han aldrig; thi han indbilder alle Folk, at han forstaaer perfect Fransk, og derfor aldrig flyer Versene til Nogen for at udtyde dem. Tilmed saa vil han, at Ingen skal vide, at han gjør Amour til Nogen; thi al hans Tale gaaer ud paa, at alle Fruentimmer ere forliebt i hans Skjønhed, og at han hverken Dag eller Nat kan have Ro for dem.

Leonard. Vil du da agere Poet, saa maa du skynde dig, førend Tjeneren kommer ud igjen.

Jesper. Nej Monsieur! I maa selv gjøre det. Men der kommer Magister Stygotius. Han skal paatage sig denne Post. Han kunde aldrig komme meer belejligt. Gak imidlertid lidt til Side.

---

recommendere, anbefale. Credit, Gunst. agere Poet, forestille en Digter.

Sjette Scene.

Stygotius. Jens. Jesper.

Stygotius. Hør, Jens! har du ikke Andet at bestille end staae paa Gaden at maabe? Vedst du ikke, hvad der staaer bag i Aurora: Otium est pulvinar Diaboli: Orkesløshed er Djævelens Hoved-Pude? Jeg har i disse Dage saa meget Galskab i Hovedet, at jeg ikke faaer Stunder at tænke paa højt fornødne Sager. Det er dog Skam, det Skrift, som jeg har lovet saa længe publici juris facere, er ikke for længe siden trykt. Men ach! naar Amors Griller kommer et Menneske først i Hovedet, saa maa Philosophia ligge sub scamno. Naar Veneris Søn, jeg mener Cupido, faaer Plads i en Philosophi Hjerte, gaaer Minerva, som ogsaa apud Poëtas kaldes Pallas, fløjten. Jeg er nu til min egen Ulykke et etiam maximo Reipublicæ literariæ detrimento truffen af

---

Stygotius. Ved denne Karakteer har Holberg ligesom ved Erasmus Montanus spottet over de lærde Unoder og Skjævheden i Tidens videnskabelige Retning. I Erasmus Montanus straffedes især den spidsfindige Disputerekunst med dens Rethaveri, aandelige Hovmod og Mangel paa Sandhedskjærlighed. I Stygotius tugtes fortrinsvis det lærde Pedanteri, som foragter alt Andet end det saakaldte Klassiske, og som tillægger endog det Ubetydeligste den største Vigtighed, blot det har lidt med Grækere eller Latiner at gjøre. Selv naar Stygotius taler med Ulærde om Ting af det daglige Liv, spækker han sin Tale med latinske og græske Ord og Talemaader, ja endog hans egne Følelser have ikke rigtig Smag for ham, naar de ikke indklædes i Udtryk og Billeder fra den græske Forestillingskreds. Aurora, en latinsk Ordsamling, som paa den Tid brugtes af Begyndere. publici juris facere, at offentliggjøre. sub scamno, under Skamlen (d. e. paa Hylden). Cupido eller Amor, Kjærlighedsguden hos Romerne, Søn af Venus. Minerva, Visdommens Gudinde. apud Poëtas, hos Digterne. et etiam maximo osv., og tillige til den lærde Stats største Skade.

Cupidinis Pile. Ach Jomfru Lucilia! ulykfalig var den Stund, jeg først fik dig at see; du har betaget mig al min Rolighed, du er det Objectum, som nu alene staaer mig for Øjnene, saa jeg har ingen Tanke eller Lyst mere til mine Studeringer. Al min Lyst er kun at rejse ene ud paa Landet og gaae i en Skov at sukke og klage mig for Træerne efter de gamle Hyrders Maade.

Jens. Hvad svarer da Træerne?

Stygotius. Hold Munden, din Gjæk! De svare mig det Samme, som de svare Hyrderne.

Jens. Ej Herre! tag ikke saadan afsted. Der er jo ingen Fæstning saa stærk nuomstunder, der jo lar sig indtage. Det er jo ingen Lucretia, ingen Nonne, I er bleven forliebt udi, men en Jomfru, som maaskee er lige saa tam som en anden. Jeg har ikke den Lykke at kjende hende; men jeg kan tænke, hun er et Menneske.

Stygotius. Jeg kunde vel have Forhaabning, Jens! hvis Jacob Thybo, en Officeer, var ikke min Rival; sed hinc illæ lacrymæ, det er Ulykken. Han fører sig bedre op og har flere Penge end jeg. Jeg vil aabenbare dig den hele Sag. Jeg er nylig bleven forliebt i en Jomfru; den samme har en Kammer-Pige, som har saa meget at sige hos Jomfruen. Hun er Udenværket, som skal bestormes, førend man kan komme til Fæstningen, hvilket ikke skeer uden med aureis et argenteis armis, det er, med Guld og Penge. En Dag synes hun at være paa min Side, men en anden Dag vender hun mig

---

det Objectum, den Gjenstand. Lucretia, en for sin Kydskhed berømt romersk Kvinde, der ikke vilde overleve sin Uskyldighed. sed hinc illæ lacrymæ (Ord af en latinsk Digter), men derfor disse Taarer! Han fører sig bedre op, han lever paa større Fod. aureis et argenteis armis, Vaaben af Guld og Sølv.

Ryggen, og da kan jeg tænke, hun har ladet sig smøre af Thybo. Hendes Moder balancerer mellem os begge. Gak du kun dit Ærinde, Jane! Der seer jeg Jesper komme, som har sin Gang udi Thybos Hus. Den Karl har ret Godhed for mig; thi hvor meget Godt han end nyder i Thybos Hus, saa har jeg dog mærket tidt, at han er meer min Ven end hans.

Jesper. Serviteur, Hr. Magister! Det er mig kjært, at jeg finder ham. Hvor gaaer det nu med hans Kjærlighed?

Stygotius. Ja, hvorledes skulde det gaae, Monsieur Jesper? I veed vel selv, at min Rival har bedre Evne til at smøre Mademoiselle Pernille end jeg. Men hvorledes gaaer det nu Von Thybo?

Jesper. Den Nar! Jeg kan forsikkre Hr. Magister, at jeg fortjener dyrt nok de Smauser, jeg nyder hos ham; thi jeg hører saa megen daarlig og forfængelig Snak, at jeg er færdig at sprække. Nej, da er det anden Fornøjelse at omgaaes slige Mænd som Hr. Magister.

Stygotius. Min Lejlighed er ikke at gjøre Jer saa meget til Gode, som hans.

Jesper. Hvad vil det sige? Naar jeg kun kan nyde lærde Folkes Omgjængelse, saa skjøtter jeg hverken om Mad eller Drikke. Hør, Herre! jeg har tænkt paa et Middel, hvorved vi kan gjøre Jacob Thybo temmelig sort hos Jomfru Lucilia.

Stygotius. Hvad er det for et Middel?

Jesper. Nu hørte jeg nylig Thybos Tjener fortælle, at hans Herre vil skikke Jomfruen nogle Lykønskningsvers i Dag, som er hendes Navne-Dag.

Stygotius. Er det muligt?

---

balancerer, vakler. Jane, Jens! (i Kaldeform).

Jesper. Nu veed I vel, at Thybo er en Hest, og kan ikke skrive sit Navn paa Prosa engang, langt mindre paa Vers, og derfor har han skikket sin Tjenere at oplede ham en Student, der for Penge kan smede nogen Vers sammen for ham.

Stygotius. Men hvad vil alt dette sige?

Jesper. Nu vilde jeg, at vi kunde faae En underkjøbt til at gjøre nogle galne Vers for ham, som skulde støde Jomfruen for Hovedet. Verset skal gjøres paa et Sprog, som han ikke forstaaer.

Stygotius. Hvor skal vi faae En til at agere Poet?

Jesper. Jeg vilde gjerne gjøre det, dersom Tjeneren ikke kjendte mig. Vil Hr. Magister ikke selv tage sig det paa?

Stygotius. Jeg saae nok heller, at en Anden gjorde det; thi jeg har gjort min Ed ikke at gjøre Noget, som er Philosophien uanstændigt. Men der kommer min gode Ven Petronius. Han er et lystigt Hoved; man kan ingen Bedre faae dertil.

Syvende Scene.

Stygotius. Jesper. Petronius.

Stygotius. Domine frater! vi har et Puds fore at spille en Tjener, som kommer ud fra dette Værtshus. Han vil have Vers gjort for sin Herre til Jomfru Lucilia, som I kjender. Vil I give Jer ud for Poet, og gjøre ham nogle galne Vers, som kan spilde hans Credit?

Petronius. Alle saadanne Pudser gjør jeg med Plaisir.

Jesper. Der kommer han, tag nu fat paa ham; vi løber midlertid til Side.

Prosa, ubunden Stil. Domine frater, Hr. Broder!

Ottende Scene.

Peer. Petronius.

Peer. Det er en forbandet Vej at gaae i saadan Slud herfra til Aabenraa. De hundsvotske Poeter maatte boe midt udi Byen som andre Kræmmere, der have Noget at sælge. De maaskee boer ved Volden, at de kan see det Grønne om Sommeren.

Petronius. Nu maa jeg frem og møde ham paa Halvvejen.

Gaaer og spadserer, som En, der grunder stærkt.

Peer. Hvad mon dette være for En? Enten er han gal, eller er det en Poet. Er han ikke Poet, Monsieur? Herpaa faaer Peer et vældigt Ørefigen og begynder at raabe: Hvi slaaer I mig? jeg gjør Eder jo intet Ondt.

Petronius. Om Forladelse! jeg gjorde det i Tanker. Naar En kommer og taler til mig i mine Concepter, faaer han Hug; derpaa skal man kjende en ret Poet.

Peer. I maa være Poet eller Prophet, saa skal I dyre nok betale det Slag. En fattig Tjener haver og Ret.

Petronius. Ej Snak! har du ikke hørt tale om Licentia poëtica?

Peer. Den Hore kjender jeg ikke.

Petronius. Har du ikke hørt, at Poeter have vis Frihed ved alle Love?

Peer. Udi hvilket Kapitel udi Loven staaer det?

Petronius. I det Kapitel om Poeter.

Peer. Det er bedst, jeg bliver ved denne, maaskee jeg kan faae to Ørefigen af den udi Aabenraa, efterdi

---

i mine Concepter, i min Tankegang. Licentia poëtica, den digteriske Frihed, den friere Brug af Ord og Ordstillinger osv., som er indrømmet Digterne fremfor Forfattere i ubunden Stil.

han er den bedste Poet i Byen. Monsieur! jeg vil have nogle Vers gjort i en Hast; hvordan er Prisen nu efter Torve-Kjøb?

Petronius. Hvad Slags Vers vil du have? franske eller danske, tydske, italianske, spanske, græske, moscovitiske, elamitiske, mesopotamiske, latinske, sverinske eller lybske?

Peer. Om Forladelse, min Herre! jeg havde min Hat paa. Jeg vidste ikke, at han var saa lærd. Jeg vilde ydmygst bede om nogle franske Vers for Penge og gode Ord.

Petronius. Vil du have heroiske, satyriske, panegyriske, lyriske, sapphiske, spagyriske, dromedariske, malebariske, 2c. 2c.?

Peer. Hr. Doctor passer det nok selv bedst. De skal skikkes til En, som heder Lucilia og boer her, men flytter tilkommende Michelsdag.

Petronius. Det gjør Intet til Sagen. Vil du have dem lange eller korte?

Peer. Ja, min Herre veed bedst, hvor mange Alne der gaaer til et Lykønsknings-Vers.

Petronius. Man sælger dem ikke udi Alne-Tal. Ellers skal du faae et, som paa mine Ord er godt, men med Condition, at du viser det til ingen anden Poet; thi ligesom en Klædning aldrig bliver roset af en fremmed Skrædder, saa bliver ej heller et Vers roset af anden Poet. Jeg har selv og, mellem os at sige, en Rem af Huden; thi om man stod med Svøben over mit Hoved, kunde man ikke faae mig til at rose det bedste Vers i Verden. Det var vist paa Fransk, du vilde have det Vers.

---

heroiske—malebariske Vers; de første af disse Navne betegne forskjellige Versformer hos de Gamle, de sidste ere lavede for Spøgs Skyld.

Tar sin Blyant=Pen og skriver paa et Stykke Papir.

Peer. Vær saa god at læse det for mig.

Petronius. Mater tua lena est, tu meretrix, ancilla prostibulum.

Peer. Det er min Tro et dejligt Vers, men det er noget kort.

Petronius. Derudi bestaaer mest Kunsten, nemlig udi faa Ord at indslutte en stor Mening. Jeg er vis paa, Ovidius skulde ikke gjøre det nettere.

Peer. Ovidius? Skrædderen i Aalborg? han gjør ingen gode Vers; jeg vil forpligte mig til at gjøre dem ligesaa gode.

Petronius. Nej, jeg mener en gammel Poet Ovidius.

Peer. Hvad skal dette Vers koste?

Petronius. Jeg gjorde det for en Anden ikke ringere end 2 Mark, men I skal have det for 28 Sk. Thi du skalt agte, at Vers er dyrere end andet Skrift; thi Poesie er Gudernes Tungemaal.

Peer sagte. Mig synes, det maa heller hede Tiggernes Maal; thi alle de Poeter, jeg har kjendt, har været Stoddere. Højt. Ach Hr. Doctor! naar I faaer 10 ß., saa troer jeg nok, det er betalt.

Petronius. Ja, du maa lægge to Skilling til; jeg skriver ikke saa meget for Penge som for Honneur.

Peer. Der haver I dem.

Petronius. Adieu!

Peer. Serviteur!

Niende Scene.

Peer alene.

Det er underligt Slags Folk, disse Poeter. Om en

Mater tua osv., disse latinske Ord forklares i 4de Acts 9de Scene. Honneur, Ære.

anden ærlig Mand giver et Ørefigen udi Tanker, trækker man ham til Daare-Kisten; men hos dem er saadant Tegn til Lærdom og Dygtighed. Ellers fik jeg det Vers for godt Kjøb. De Folk maa have nogen Frihed, efterdi de ere saa lidet interesserede; thi hvad er dog 12 ß. for saadan lærd Mand? Jeg forstaaer ikke Verset, men kan dog see, at det er altid sine Penge værd. Nu skal jeg bilde min Hosbond ind, at jeg har givet 2 Rdlr. derfor, saa vinder jeg ved dette Ærinde 11 Mark og 4 ß. Jeg haver kun liden vis Løn, maa derfor nære mig redelig ved Commissioner. Mangen brav Mand føder Kone og Børn derved udi Kjøbenhavn; thi hvoraf skulde de gode Folk ellers leve? Hvis jeg kunde flattere, som Jesper gjør for min Herre, kunde jeg have de Smauser og de Foræringer, som han faaer. Jeg skulde ikke rose mig selv; men jeg er en ærlig Karl, der ikke kan sige Andet, end jeg mener. Naar min Hosbond begynder at tale om sin Manddom i den brabandske Krig, tier Peer ganske stil; thi jeg veed, han har aldrig været paa den anden Side af Bælt, end sige udi Brabant, som ligger nogle tusinde Mile herfra. Nej, Ærlighed varer dog længst; det heder hos mig, som Hollænderne siger: Thue das Recht nicht, und sky den Teufel. Kunde jeg saa vel Tydsk, som jeg kan Hollandsk, var Peer anden Mand, end han er; thi jeg haver tidt hørt Alexander Skolemester sige: Hvo der kan Tydsk, og haver nogle Midler dertil, kan rejse hele

---

interesserede, egennyttige. flattere, smigre. den brabandske Krig, de Felttog i den spanske Arvefølgekrig (1701—14), som førtes i Nederlandene (Brabant), og hvori danske Tropper kæmpede paa Hollændernes Side imod Franskmændene. Thue das Recht nicht osv., er ikke hollandsk, men tydsk, og betyder: Gjør ikke det Rette, og sky (vær bange for) Djævelen; men den Leveregel, som Peer har hørt, siger: Gjør, hvad Ret er, og vær saa ikke bange for Djævelen.

Europia igjennem. Men Fanden er udi dette Der, Du, Das, det kan man alene fast i 14 Dage ikke lære.

Gaaer bort.

Anden Act.

Første Scene.

Thybo. Jesper.

Thybo. Ja, det var endnu Intet, Jesper! mod den Brabands Belejring at regne, da jeg stod paa Muren alene udi to Timer, og sloges med den hele Garnison. Jeg saae mig om adskillige Gange, ventende, der skulde Nogen komme mig til Hjælp, men hverken Peer eller Povl turde driste sig til at følge mig efter.

Jesper. Det gik mig ogsaa underlig for to Aar

Der, Du, Das, istedf. der, die, das, det tydske bestemte Kjendeord. Jacob von Thybo, Stykkets Hovedfigur, viser os den storpralende, fejge Soldat med særegne Træk efter Datidens Sæder. — Hæren bestod dengang mest af hvervede Tropper, hvoraf mange vare Udlændinger, især Tydske; Kommandosproget var tydsk; Officererne, som næsten alle vare tydske, behandlede de Menige med en hensynsløs Raahed; de vare i det Hele en raa og uvidende Klasse af Mennesker, der saae ned med Ringeagt paa al borgerlig og videnskabelig Syssel, og i deres Opblæsthed tidt krænkede og haanede Borgere og Lærde. Deres Tydskhed og Overmod gjorde dem meget ilde lidte. Jo mere Jacob von Thybo træder op som Storpraler, des mere bryder han paa det Tydske. Hans Brouten fører ham idelig hen til den „brabandske“ Krig, men hans store Uvidenhed røber, at han ikke har været med; han taler om Kongen af Holland, skjøndt Holland dengang var en Fristat, overvinder idelig Hollænderne, uagtet disse vare vore Forbundne, nævner Slag, som ikke have været holdte, og Fæstninger, som ikke vare til, osv.

siden; jeg slog 400 Mænd alene paa Flugten, og havde alt Anføreren i mine Hænder, men ret som jeg vilde hugge Hovedet af ham, kom En og vækkede mig op. Ja hvad staaer jeg og snakker? Det kommer ikke herved; thi Herren gjorde det vaagende. Ach, Hr. von Thybo! man haver ikke holdet det nødigt at følge efter; I var jo capabel at tage Byen ind alene.

Thybo. Jeg veed ikke, hvad deres Tanke var, men det veed jeg, at Jacob Thybo og jeg maatte tage den hele Armee paa sin Samvittighed. Det var min Lykke, at jeg havde Ryggen fri mod en Kirke-Mur, som stod paa Volden.

Jesper. Jeg veed det nok. Man kalder den endnu Thybos Kirke-Gaard af de mange Døde, som Herren sammesteds da opoffrede.

Thybo. Nej, gjør man det, Jesper? Ja, det maatte vel kaldes Kirke-Gaard. Jeg havde som en Skanse om mig af lutter døde Kropper. Den haardeste Hals, jeg havde at bestille med, var en af Herren-Staterne selv udi Holland, som jeg kunde kjende paa hans Ridder-Baand; han slog fra sig som en ærlig Karl, det kan jeg sige paa hans Død.

Jesper. Han maaskee har kunnet gjøre sig haard, som mange desvær udi Holland gjøre.

Thybo. Ja, hvor haard han end var, saa maatte han dog omsider bide udi Græsset; thi jeg rammede ham engang her lige ved Navlen, og hug ham tvært af som en Kaalstok. Han raabte 3 Gange, før han døde, paa sin Hollandsk: Mors, Mors, Mors. Derfor tør jeg endnu, den Dag i Dag er, ikke komme til Holland. Men

---

capabel, istand til. Herren-Staterne, eller Generalstaterne, den Forsamling, som dengang regjerede Holland. Mors, er et latinsk Ord, der betyder Død.

hvor haver du hørt, at man kalder den Sted Thybos Kirke-Gaard? Jeg hedte dog ikkun Jacob udi Brabands Belejring.

Jesper. Ach Herre! jeg kan troe, man haver siden spurgt, at Herren haver faaet det Navn. Skam faae Hollænderen, han haver sine Spioner ude allevegne! Herren er kjendt af Alle, skjøndt Herren kjender kun Faa. Jeg skal sige, hvordan jeg fik det at vide. Jeg var udi Nummer 4 i Gaar Aftes; der sad Skipper Adrian, som er nylig kommen fra Vlie, og pratede med nogle andre Kalfkoepers om sidste Brabands Belejring. Han svor mig til, at Herren heder endnu overalt udi Holland den brabandske Jacob.

Thybo. Ja, jeg troer nok, man kjender mig overalt udi Holland, saa vel af den Belejring, som af det store Slag, som stod ved Amsterdam, da jeg nedlagde med min egen Haand over 600.

Jesper. Ach, Herren maatte nok sætte et 0 til.

Thybo. Det maa Andre heller gjøre. Jeg haver, mafoi, aldrig spurgt efter Tallet. Det kom Jacob von Thybo i de Tider ikke an paa et Hundrede meer eller mindre. Jeg kan ikke begribe, hvor min Pallast kunde holde det saa længe ud.

Jesper. Ach, Herren kunde slaae Folk ihjel med en Pennefjær. Det kommer ikke an paa Pallasten, men paa dens Hænder, som føre den. Jeg har læset i en gammel Krønike om Alexander Magnus, at han kunde hugge Hovedet af paa den største engelske Tyr med eet Hug. Da

---

Nummer 4, nogle ligeoverfor Holmens Kirke liggende Huse kaldtes blot Numrene, fordi de dengang vare de eneste numererede Huse i Kjøbenhavn. Kalfkoepers, et hollandsk Ord, der betyder Kvæghandlere; fra Danmark udførtes endnu dengang mange Stude til Holland. mafoi, min Tro. Pallast (Pallask), Sabel.

Nabochodonosor, udi hvis Tjeneste Alexander var Rigens Marsk, fik dette at høre, bad han Alexander laane sig hans Sabel og vilde forsøge, om han kunde gjøre det Samme, men det slog ham fejl. Nabochodonosor blev derover vred og sagde: Das ist ja die rechte Sabel nicht, Hr. General! Hvortil Alexander svarede: Jeg laante Eders Kejserlige Majestæt min Sabel, men ikke mine Arme.

Thybo. Jeg hører, du est studeret, Jesper! Hvor haver du læst saadant?

Jesper. Udi Arent Hvitfelds Krønike.

Thybo. Jeg mente ellers, at Mester Mons Wingaard havde beskrevet den Historie; den Bog haver jeg læset sexten Gange, ja sexten Gange til, ogført mig den til Nytte udi adskillige Kriger. Samme Mester Mons maa have været en stor General og Stats-Mand selv, ellers kunde han umuligt have skrevet saa udførligt om saadant. Men apropos, Jesper! har du hørt, hvordan jeg pudsede Jacob Christoffersen igaar? Han vilde skjemte med mig over Bordet og spurgte, om jeg kaldte mig ogsaa Jacob von Thybo om Vinteren, naar Dagene ere korte.

Jesper. Det var en forbandet dristig Skjemt imod saadan Mand, som Herren er.

Thybo. Nej, du skal høre, hvordan jeg svarede ham. Jeg sagde højt, saa det hele Compagni hørte derpaa: Monsieur Christoffersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha ha ha! Herren haver en Engle-Tunge at tale med. Hvad sagde de Andre dertil?

Das ist ja die (der) rechte Sabel nicht, det er jo ikke den rigtige Sabel. Mester Mogens Wingaard havde oversat en gammel latinsk Bog, halv Historie, halv Roman, om Alexander den Store. apropos, i Forbigaaende, „det er sandt". Compagni, Selskab.

Thybo. De lo alle, saa de maatte sprække. Sær Frands Frandsen, som sagde: Jacob von Thybo fattes aldrig paa Svar. Men jeg maa hen at høre, om min Tjener Peer er kommen med Besked tilbage. Jeg skikkede ham til en Poet efter nogle Vers til Jomfru Lucilia, unter uns gesagt.

Jesper. Der er han vist.

Anden Scene.

Von Thybo. Peer. Jesper.

Thybo. Hør, Peer! fik du Verset?

Peer. Ja, Hosbond! men det kostede meget.

Thybo. Ej du Slyngel! kan jeg ikke engang faae det Ord Herre indprentet i dit Dummer-Hoved? Jeg har aldrig nogen Tid haft dummere Tjenere. Da lover jeg Christoff, min gamle tydske Tjener; er ist mehr pulirt.

Peer. Om Forladelse, jeg erindrer Herren, at han kalder mig da ogsaa Lakaj.

Thybo. Det holder jeg af, Peer! at du haver Ambition. Du har Ret, du est Lakaj. Men hvad koster Verset?

Peer. Bagatelle, ikkun 2 Rdlr.

Thybo. Lad mig see det. 2 Rigsdaler for een Linie! Er det ikke uforskammet, Jesper?

Jesper. Ej Peer! du har ladet dig tage ved Næsen.

Peer. Det maa vi Poeter forstaae. Jo kortere et Vers er, jo dyrere. Det er gjort af Poeten udi Aabenraa, en Mand, som føder Kone og Børn alene med sine

---

unter uns gesagt, imellem os sagt. er ist mehr pulirt, han er mere poleret. Ambition, Ærgjerrighed, Ærekjærhed.

Vers. Han kan gjøre Vers, som er kun eet Ord lange, men vil man have det saa kort, saa kan Fanden ikke veje ham op med Penge.

Jesper. Ha ha ha hi ha ha!

Thybo. Hvoraf leer du, Jesper?

Jesper. Jeg leer endnu af det Svar, Herren gav til Jacob Christoffersen. Hvordan var det? jeg har glemt det igjen.

Thybo. Det var saadan: Monsieur Christoffersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha ha ha! Jeg maa bekjende, at Herren er uden Lige.

Thybo. Hør, Peer! kan du forsikkre mig om, at Verset er godt? Du spurgte ham vel selv derom?

Peer. Ej Herre! saadanne Folk tør man ikke spørge, om deres Arbejde er godt; saadanne Mestere ere korte for Hovedet.

Thybo. Men, Jesper! jeg er bange for, at hun faaer vide, at jeg ikke har gjort Verset selv, saa har jeg kun Skam deraf.

Jesper. Ej Herre! omendskjøndt hun faaer det at vide, saa tænker hun kun saaledes: Hr. von Thybo har maaskee været til Hove idag, eller havt andre vigtige Forretninger, og derfor brugt en af sine Clienter til at gjøre et Vers, som han maaskee kunde have gjort bedre selv.

Thybo. Mener du, hun skulde have de Tanker om mig, Jesper?

Jesper. Hvad Andet? Hvorfor skulde hun ikke have de samme Tanker om Herren, som alle andre Mennesker? Herren er en Herre, som er bekvem til alle Ting. En, der i Hast kan hitte paa saadanne Svar uden at betænke

---

en af sine Clienter, en af dem, han beskytter.

sig, som Herren gav Jacob Christoffersen, han er nok bekvem til Andet ogsaa; thi jeg vil sige Herren: Eet er at svare vel, et Andet er at give et godt Svar, som man ikke har betænkt sig paa. Hvordan var det Svar? nu har jeg forglemt det igjen.

Thybo. Det var saaledes: Monsieur Christoffersen! I er mafoi en Nar.

Jesper. Ha ha ha ha ha ha! Gid Drolen splide Herren, hvor artig han er. Ha ha ha hi hi ha ha ha...

Thybo. Men mener du, Jesper! at jeg skulde kunne gjøre Vers, om jeg vilde?

Jesper. Jeg er vis paa, at om Herren vilde gjøre Vers, han stak ud alle de Poeter og Poetinder, som er i Byen; men det staaer saadan Mand som Herren ikke an at gjøre Vers og at være Autor eller bemænge sig med Noget, som lugter af Pedanteri. Jeg har hørt fortælle om en stor General udi Castilien eller Brasilien (jeg troer, han hedte Holophernes), hvilken, da han blev adspurgt, hvem han holdt for den største Poet, svarede han: Den holder jeg for den største General, den for den største Admiral, og den for den største Stats-Mand; hvormed han gav tilkjende, at det var for ringe for ham som en Officeer at dømme om Poeter.

Thybo. Jeg gjorde dog forgangen et Vers, unter uns gesagt.

Jesper. Ach Herre! lad mig høre det.

Thybo. Jeg er bange, unter uns gesagt, det kommer ud, og jeg kunde derover komme til at høre ilde udi Armeen, saasom den, der bemængede mig med Pedanteri.

Jesper. Det skal, min Tro, ikke komme af min Mund til nogen Sjæl.

---

artig, vittig, beleven.

Thybo. Peer! gak til Side lidt, vi taler Noget, som du ikke maa høre. Verset var saadant:

Til Jomfru Lucilia.

Lucilia, min smukke Dukke,
Mit Hjertes Fryd, Trompet og Herpukke!
Din Dejlighed gjort haver mig til Cujon
Og indtaget med Storm mit Hjertes Bastion,
Dine Øjens Bajenet og Musket mig haver saaret
Og mit Sind bedaaret,
Ja gjort mig til Nar.

Saa vidt var jeg kommen, men jeg fattes det sidste Vers, som jeg ikke har faaet Stunder at gjøre til. Det skal endes paa ar, det veed jeg nok.

Jesper. Hvor længe var Herren om at gjøre de Vers?

Thybo. Jeg kan svære, ikke mere end en halv Time, eller i det Højeste 3 Kvarteer, unter uns gesagt.

Jesper. Ej, det er forskrækkeligt! i en halv Time slige Vers, og i det ene Vers er endnu to Rim, Bajenet og Musket. Nu, det bekjender jeg, det kalder jeg Naturalier. Var det ikke saadan? Repeterer det samme. Ach kunde Herren hitte paa et Rim til det sidste Vers, vilde jeg give en Daler til det.

Ja gjort mig til en Nar.

Kunde man ikke slutte det saaledes:

Ich will ein Hundsvot sein, ob es nicht ist wahr?

Herpukke, Pauke. Naturalier, Naturgaver. Ich will ein osv., jeg vil være en lumpen Karl, hvis det ikke er sandt.

Thybo. Det er godt nok, Jesper! men jeg vilde gjerne have hittet selv derpaa; nu kan jeg ikke lide det, eftersom du hjalp mig derudi. Jeg vil derfor ikke have det paa den Maade, men heller saaledes kortere:

Ich bin ein Carnali, ist es nicht wahr.

Jesper. Ja, det falder langt bedre, Herre!

Thybo. Jesper! med alle disse Kvaliteter, som jeg besidder, er det ikke da ubegribeligt, at en lumpen Pedant, en Per Caudi skal understaae sig at være min Rival?

Jesper. Han maa være gal i Hovedet, Herre! hans Studeringer maa have gjort ham rasende; thi først er Herren saa dejlig som nogen Mands-Person nuomstunder, og jeg tør sige uden at flattere, hvilket ikke gjerne er min Maade, at Herrens Lige ikke udi Legemets Skjønhed har været siden hans Durchleuchtighed Prinds Absalons Tid, unter uns gesagt.

Thybo tar lidt paa Hatten. Din Tjenere, Jesper! Du skal have Tak for de gode Tanker, du har om mig. Det staaer mig ikke an at rose mig selv, jeg lar heller Andre gjøre det; men synes dig ikke, Jesper! at jeg har tilligemed noget Majestætisk i mit Ansigt, saa det kan indjage Skræk og Kjærlighed paa eengang? Nej, ret Alvor?

Jesper. Alt det kan intet Menneske disputere Herren. Man skulde tænke, en Løve havde været Herrens Far, og et Faar Herrens Moer, saadant Ansigt har Herren, fuld af Mildhed og Majestæt.

Thybo. Din Tjener, Jesper! Jeg takker.

Ich bin o. s. v., jeg er en Canaille, er det ikke sandt. Kvaliteter, Egenskaber. Per Caudi (Langskjøde), et især af Militaire almindelig brugt Skjældsord om Studenter. disputere Herren, gjøre Herren stridig.

Jesper. For det Andet er Herren en Herre, der formedelst sin Manddom og Stridbarhed har indlagt saadan Ære, at Herrens Fjender maa skjælve, naar de alene høre Herrens Navn; thi Herrens hele Legeme er Intet uden Fyr og Flamme, saa jeg troer, at om man dyppede Pinder i Herrens Blod, blev de strax til Svovel-Stikker.

Thybo. Din Tjener, Jesper! Ich sage Dank.

Jesper. For det Tredie, saa har Herren Forstand som en Engel.

Thybo. Din Tjenere, Jesper!

Jesper. For det Fjerde, saa har Herren saadanne angenemme og artige Manerer, at omendskjøndt Herren ikke var saa kjøn, som han er, saa maatte dog Fruentimmer strax blive forliebt i Herren. Jeg har hundrede Gange mærket det udi Selskabe, at saa snart et Fruentimmer blir Herren vaer, bliver hun strax maallos og sukker, saa Hjertet maa gaae af Livet.

Thybo. Din Tjenere, Jesper! Men har du mærket det?

Jesper. Ikke een Gang, men hundrede Gange. Kan Herren ikke erindre forgangen ved Brylluppet, da Herren dandsede, hvilken Smilen og Hvisken der strax blev mellem Fruentimmeret? Der blev ikke talt saa meget om Nogen af alle de Andre, der dandsede.

Thybo. Jeg har dog aldrig lært at dandse, det er pur Naturalier.

Jesper. Ach, vil ikke Herren gjøre en Menuet-Tour? Der er Ingenting, jeg har større Behag i at see.

Thybo dandser meget bondagtig, og Jesper gjør Grimasser, naar han vender sig om. Jesper klapper med Hænderne.

Thybo. Jeg har mafoi dog aldrig lært at dandse.

Ich sage Dank, jeg siger Tak. angenemme, behagelige.

Jesper. Ach Herre! tal ikke om Naturens Gaver.

Thybo. Men i Fægte-Konsten, troer jeg, at jeg neppe har min Lige. Kom, forsøg lidt at fægte med mig, alene med Hænderne. Hvor vil du nu have Stødet? enten for Hjertet eller udi Armen?

Jesper. For Hjertet; men Herren maa ikke støde stærkt.

Jesper vender sig om udi Stødet som af Frygt, og Thybo støder ham i Rumpen, saa at han falder om.

Jesper. Hillemænd! saa gaaer det, naar man vil skjemte med sin Overmand.

Thybo. Ha ha ha ha ha ha! Lad os forsøge nok engang.

Jesper. Nej Herre! det tjener ikke meer; skulde jeg faae et saadant Hjerte-Stød til, kom jeg til at gjøre mit Testamente; thi Herren støder for haardt, saasom Herren ikke kjender sin Styrke.

Thybo. Jesper! hvad synes dig om min Taille?

Jesper. Det er noget Forunderligt at see paa Herrens Taille; der kan ingen Skrædder her i Byen have bedre Taille.

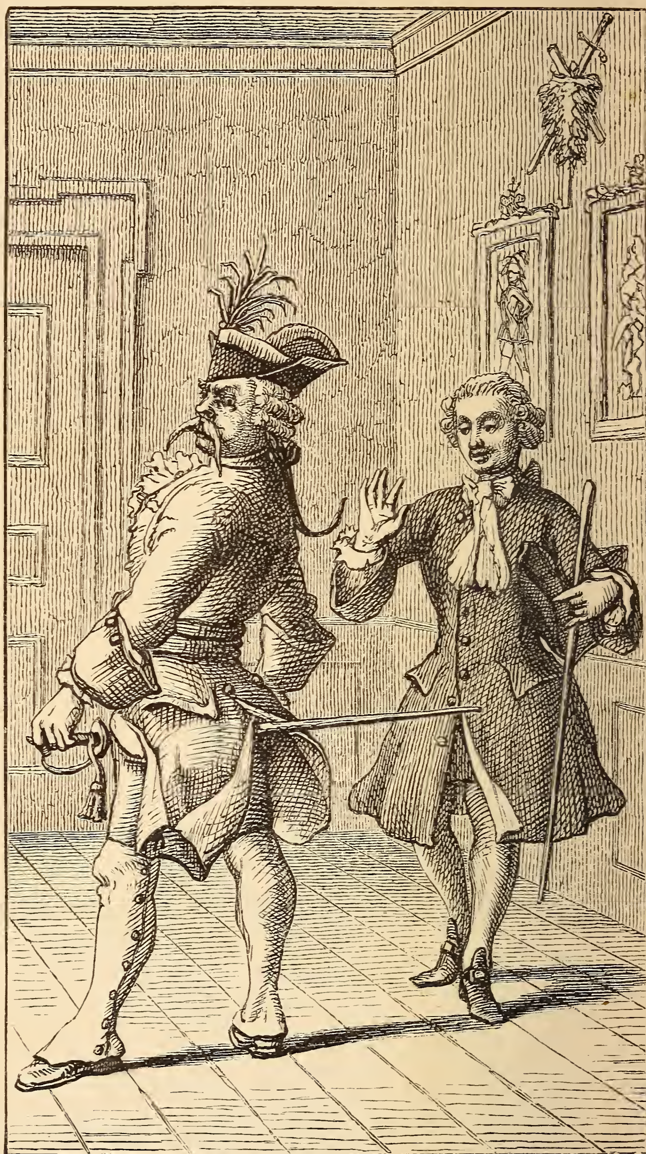
Han hoster.

Thybo. Hvad siger du? en Skrædder?

Jesper. Jeg fik ikke udtalt, Herre! Jeg vil sige: Ingen Skrædder her i Byen kan have bedre Taille . . . hoster igjen. at gjøre Klæder efter.

Thybo. Deri har du Ret; thi forgangen Dag skjældte en af mine Kammerater paa min Skrædder, fordi han gjorde ikke hans Klæder saa vel som mine; da svarede han: Min Herre! I har ikke Von Thybos Taille. Derfor maa jeg underkjøbe Folk at laste min Skabning i Byen, at jeg kan sommetider have Ro for Fruentimmer.

Taille, Figur, Liv.

MARSTRAND fc THIELES BOGTRYKKERI. ROSENSTAND sc.

Jakob v. Thybo, 2den Act 2den Scene.

Jesper: Ach, det er forunderligt, Herren seer ud bag til, ligesom den var gjort efter Vimmelskaftet osv.

Jesper. Vil ikke Herren vende sig om? Ach, det er forunderligt, Herren seer ud bag til, ligesom den var gjort efter Vimmelskaftet. Herrens Rumpe er Amager-Torv, Faldet i Ryggen Vimmelskaftet.

Thybo. Det er en underlig Lignelse.

Jesper. Ja Herre! saadan skal en ret Herres Ryg gaae.

Thybo. Jesper! du har nu omgaaet med mig saa længe, men veedst dog ikke alle mine Kvaliteter; thi jeg er ikke af de Folk, der taler Noget til min Berømmelse. Jeg troer, jeg aldrig har sagt dig nogen Tid, at jeg forstaaer over 10 Sprog. Jeg kan for Exempel sige dig paa 10 Slags Maal de Ord: Jeg maa lave mig til. Det heder paa Svensk: Jag musten lage mæg til. Paa Norsk: Æg maa lage meg til. Paa Jydsk: Ame lame til. Paa Fransk: Allons. Paa Italiensk: Franco. Paa Tydsk: Ich muß mir zu lassen.

Jesper. Ach, Herren maa takke sine Forældre i deres Grav, der har lært saa meget i sin Ungdom.

Thybo. Men det er mest underligt hos mig, at med alle disse Kvaliteter er jeg dog ikke den Herre, der berømmer mig selv af Noget, og med al min Tapperhed er jeg heller from end stræng i mit Hus; thi jeg kan sværge paa, at jeg min Livs-Tid ikke 20 Gange har slaget mine Tjeneste-Piger; jeg har i det Højeste ikke pryglet ihjel meer end 6 Lakajer. Derfor skulde det fortryde mig, om Jomfru Lucilia præfereret en Per Caudi for saadan Mand som jeg; thi jeg tør sige, at man skulde kunne meublere 10 Hospitaler med Fruentimmer, som ere kreperet, og har faaet Gulsot over min Koldsindighed; og dog alligevel tør saadan Slyngel . . . Gid jeg havde ham

---

Allons, velan! Franco, frit (paa Breve). præfereret (præfererede), foretrak.

her, jeg skulde myrde ham, jeg skulde knuse ham, jeg skulde rive ham i tusind Stykker. Potzslapperment tetebleue. Hu . . . i, hvor est du, Pedantus Pedanta Pedantum? Træk ud, Carnali! Han trækker sin Kaarde ud, Jesper falder paa Knæ og skjælver. Se, Jesper! er det dig? jeg er forblindet af lutter Courage.

Jesper. Ach Herre! spar mit Liv.

Thybo. Stat kun op igjen, jeg elsker dig alt formeget dertil, at jeg skulde bruge min Styrke mod dig.

Jesper. Herren tog mig for Magisteren.

Thybo. Das ist wahr. Ich kann enragiren, naar jeg tænker paa den Karl.

Fløjter efter Peer.

Peer. Herre!

Thybo. Fly mig Verset. Min tydske Tjener Christoff skal bringe det til Jomfruen siden. Jeg maa først hen og eqvipere mig; thi jeg vil hen og aflægge en Visite hos Jomfruen efter den Aftale, jeg har gjort med Pernille.

Tredie Act.

Første Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hør, Pernille! dersom jeg fornemmer, at du lader Monsieur Leonard herind udi Huset, skal du ikke blive en Time i mit Brød.

Potzslapperment tetebleue, Sammensætning af en tydsk og en fransk Ed. Courage, Mod. Das ist wahr osv., det er sandt. Jeg kan blive rasende. eqvipere mig, pynte mig.

Pernille. Men, min kjære Madame! om han practiserer sig herind, hvad kan jeg gjøre dertil?

Leonora. Har du ellers fornummet, at han har nogen Gang her i min Fraværelse?

Pernille. Nej, ikke det jeg har fornummet.

Leonora. Mener du, at jeg kan faae hende til at elske enten Von Thybo eller Stygotius?

Pernille. Det er min Tro begge to Personer, som ikke er værd at kaste med Nakken ad. Den ene er vel noget naragtig og den anden pedantisk; men for Resten er de de artigste Mennesker her i Staden; thi de har Penge som Græs.

Leonora. Ja, ja, du skjemter, Pernille! men naar vi anseer vores Tilstand, saa maa vi virkelig holde den for den Bedste, der har meest Penge. Kan Leonard føde Lucilia og mig med sine tørre Meriter?

Pernille. Han maa føde Fanden.

Leonora. Jeg mener det Samme. Vilde hans Farbroder lægge sig til at døe, saa nægter jeg ikke, at jeg jo præfererede ham for de Andre. Men det er saa langt at vente efter. Midlertid kunne vi omkomme af Armod.

Pernille. Ja hvad Andet? Man siger, at medens Græsset groer, døer Koen.

Leonora. Hun maa vælge til sin Ægtefælle en af de tvende, enten Stygotius eller Von Thybo; thi de ere begge udi Stand at kunne forsørge baade mig og min Datter. Den største Tjeneste, du kan gjøre mig, Pernille! er at tale til deres Bedste.

Pernille. Jeg har mare ikke Aarsag til Andet; thi de har beviset mig begge stor Høflighed.

Leonora. Hvem holder du da mest af?

---

practiserer sig herind, skaffer sig herind. Meriter, fortjenstlige Egenskaber.

Pernille. Jeg holder meget af dem begge. Men jeg giver dog i visse Maader Fortrin til Thybo, thi ingen Doctor kan elske en Feber saa højt, som jeg elsker ham; thi foruden at det er en raisonabel Mand, saa er jeg naturlig porteret for røde Klæder. Mit Hjerte spiller i mit Liv, naar jeg seer de Plumager, han har paa sin Hat. Jeg har raadet ham, at saasom det er Jomfruens Navne-Dag i Dag, han skulde skikke hende nogle smukke Vers.

Leonora. Det har du gjort vel udi. Jeg vil ellers ikke tvinge hende meer til den Ene end til den Anden, men En af dem skal hun have, om hun blev gal. Men der kommer hun. Jeg maa gaae lidt ind; se til, at du midlertid kan holde hende udi god Tone.

Anden Scene.

Lucilia. Pernille.

Lucilia. Min søde Pernille! synes du, jeg er smukkere, naar jeg er snøret, end naar jeg gaaer i min Adrienne?

Pernille. Min Allerkjæreste! I er aldrig smukkere, end naar I ikke er snøret; jeg ligner en snøret Jomfru ved en smuk Have, men en usnøret ved en angenem Skov eller Lund. Der er en kunstig, men her er en naturlig Skjønhed. Men, min kjære Jomfru! hvad hjælper Ens Skjønhed, naar man ikke veed at føre sig den til Nytte? Jeg veed ikke, hvorfor Jomfruen pynter sig, uden for at behage sig selv. Hvis ingen unge Karle vare til, gav jeg strax min Sminke-Flaske, Skjønningsplaster-Æske og

---

raisonabel, rundhaandet. porteret for, indtaget i. Plumager, Fjer. Adrienne, en opfæstet Slæbkjole, aaben fortil, meget almindelig som Stadsdragt, især for yngre Damer. Skjønningsplaster, Skjønhedspletter af sort Silke, som klinedes paa Kinden for at fremhæve Ansigtets Hvidhed.

Pudder-Dose Affked. Jeg toede, min Tro, ikke mine Fødder udi Rosen-Vand; jeg reducerede min Balsombøsse, og smurte ikke min Hals med Desmer for at behage mig selv. Jeg kan erindre, da jeg gik udi mit sjette Aar og endda havde min Jomfrudom, at jeg ogsaa havde de Fejl. Men siden jeg er kommen til Alder og Skjønsomhed, haver jeg Intet gjort uden i vis Henseende; ja jeg forlod strax Dukketøj for at lægge mig efter det, som var meer solide.

Lucilia. Ej, saa skal man da pynte sig for unge Karle? det er ikke ret smukt.

Pernille. Det maa være smukt eller ikke, saa er det dog nyttigt. Jeg har ikke befundet mig ilde derefter; i det Ringeste haver jeg havt min Umage og Omkostning betalt.

Lucilia. Hvorledes Umagen betalt, om man pynter sig for Andre?

Pernille. I er en lille Taabenakke, min Hjerte, i Kjærligheds Sager og, som jeg hører, meget ilde opdragen. Jeg troer, mangen Bonde-Pige er langt lærdere og artigere; man skulde forsvære, at I var kommen af saa godt Folk. Jeg er ikkun en ringe Forpagters Datter paa Landet, men forstod de Sager paa mine Fingre, da jeg var 7 Aar gammel, hvorfor jeg takker mine kjære Forældre udi deres Grav. De efterlode mig ingen Arvedel, men en god Optugtelse. Hvor mener I vel det Guld-Armbaand er kommen fra, den Kjæde, den Tobaks-Dose, det Portrait? mon jeg har arvet det? nej Tak! Jeg har forhvervet det alt ved min Flid og Vindskibelighed.

Lucilia. Det er godt for Eder, men jeg kan ikke begribe, hvori det bestaaer.

---

reducerede, afskaffede. endda, endnu.

Pernille. I er, mit Hjerte! lige saa taabelig som I er kjøn; jeg troer, at om jeg sagde Jer Alting rent ud og uden Falbelader, saa begreb I det endda ikke.

Lucilia. Ej Pernille! dersom I bliver ved at tale saadan, vil jeg ingen Omgjængelse meer have med Eder.

Pernille. Den maa aldeles ikke kaldes Menneske, som ingen Kjærlighed finder hos sig, der ikke bevæges af forliebte Personers Suk og Graad. Se til alle andre Mennesker, se til Dyr, se til Fugle, ja Ormene selv, Naturen haver indprentet Kjærlighed udi Alting; jeg troer, om Træer og Planter selv kunde tale, de skulde sige: Vi elske ogsaa. I alene er derudi som en ubevægelig død Støtte, som en Kampesten; I haver hørt uden Bevægelse tvende forliebte Personers Klagemaal. Jeg haver ingen Interesse udi at recommendere deres Sag; hvad jeg gjør, er af Medlidenhed, thi jeg haver hørt slige desperate Ord af deres Mund, saa Haarene have rejset sig paa mig. Hvad om de styrte sig selv i Ulykke? Hvad om de tage sig selv af Dage? Vil det ikke nage Eders Samvittighed, saa længe I lever?

Lucilia. Hør, Pernille! jeg vil aldrig føre nogen Mands-Person i Fristelse eller gjøre gode Miner uden til den, jeg elsker; og som jeg ikke kan eller bør fæste mit Hjerte til meer end Een, saa kan og bør jeg ikke heller gjøre gode Miner til meer end Een af dem.

Pernille. Ach, man maa sprække af Harme, naar man hører saadant.

Lucilia. Her er trende Personer, som sukker efter mig og søger at vinde min Kjærlighed. Den ene, nemlig Leonard, staaer mig an, men de andre to kan jeg ikke lide for min Død.

Falbelader, egtl. Besætning paa Fruentimmerkjoler, her Omsvøb. desperate, fortvivlede.

Pernille. Ach Himmel, hvilken underlig Snak! just den, som I elsker, er en Vederstyggelighed i mine Øjne.

Lucilia. Jeg har ganske andre Tanker.

Pernille. De andre to derimod ere de skikkeligste Personer, som jeg kjender. Vil I ikke elske dem for deres egne Kvaliteter, saa elsk dem for min Skyld.

Lucilia. Men hvorfor taler du saa meget for disse tvende Personer? Det lader, ligesom du har nogen Interesse derunder.

Pernille. I maa ikke have de Tanker om mig, Jomfru! Jeg har aldrig gjort Noget for Interesses Skyld; saa tidt jeg i min Ungdom har tjent Mandfolk, har jeg gjort det af pur Medlidenhed. Hvorvel jeg kan ikke nægte, at naar Nogen har siden villet bevise mig Høflighed for saadan tro Tjeneste, jeg jo har taget med en god Samvittighed, hvilket Ingen kan laste mere hos mig end hos redelige Dommere og Bestillings-Mænd, hvilke aldrig tage Penge for at see igjennem Fingre med Folk og dømme dem til Villie, førend de først har beviist saadan Tjeneste, og da kan de med god Samvittighed siden tage, hvad dem bydes. Saaledes har jeg tjent Mandfolk i min Ungdom saa længe, jeg kunde, og nu, saasom Aarene tar til, og jeg ikke selv kan bevise dem meer Tjeneste, søger jeg at bevæge Andre dertil. Jeg siger dette endnu een Gang for alle, Jomfru! at dersom I vil ikke i det Ringeste gjøre disse tvende Personer gode Miner, saa blir jeg, min Tro, Jer Uven; thi jeg kan sværge Jomfru! at jeg gjør det ikke i Henseende til nogen Fordeel, men af pur Medlidenhed, som er en Arve-Dyd hos mig, thi ligeledes var min Moer, min Bedste- og Olde-Moer. Men der kommer hendes Mamma.

---

skikkeligste Personer, mest passende.

Tredie Scene.

Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonora. Hør, min Datter! du veedst, at jeg har elsket dig saa højt, som nogen Moer har kunnet elske sit Barn; hvorfore jeg ogsaa alle Dage arbejder paa at faae dig vel forsynet. Her er tvende Personer, som baade jeg og du kan blive lykkelig med. Jeg vil ikke tvinge dig til Nogen af dem; thi omendskjøndt den ene kan være meer bemidlet end den anden, saa dog skal det staae dig frit for at udvælge hvilken af de tvende, som staaer dig meest an.

Lucilia. Hvilke Personer er det?

Leonora. Stygotius og Von Thybo.

Lucilia. Ach Mama! jeg vil heller leve ugift end binde mig til Nogen af dem; thi først ere de de viderligste Personer for mine Øjen, for det Andet har jeg fæstet mit Hjerte til Monsieur Leonard.

Leonora. Leonard? Det er min Tro et herligt Parti for En, der har Lyst at omkomme af Armod. Tro mig, min Datter! at naar der ingen Velstand er udi Ægteskab, saa er der heller ingen bestandig Kjærlighed. Unge Mennesker synes vel: Ach, kunde du faae den eller den, hvor lykkelig vilde du da ikke være! De ere og lykkelige i Begyndelsen, men saa snart Smal-Hans kommer i Huset, blir Kjærlighed forvandlet til Had og Bebrejdelse, og den, som var en Absalon tilforn for os, stikker siden i Øjnene som et Skabilken-Hoved. Derimod den, som vi ikke har kunnet ansee uden med Væmmelse tilforn, skinner siden i vore Øjen som en Adonis, saa ofte vi betragter den Velstand, han har sat os udi.

---

forsynet, forsørget. viderlig, modbydelig. Adonis, en for sin Skjønhed berømt græsk Yngling.

Lucilia. Men Monsieur Leonard har ogsaa Midler i Vente. Han skal jo arve sin Farbroder, som er en gammel Mand og er meget syg.

Leonora. Hvad han har i Vente, det har de Andre udi Hænderne. Tilmed, omendskjøndt hans Farbroder døde udi Dag eller Morgen, saa kommer han dog aldrig udi den Velstand, som de Andre nu ere udi. Her hjælper derfor ingen Snak, du skal bekvemme dig til at tage En af dem.

Lucilia. Ach min hjerte Moer!

Leonora. Jeg vil ikke høre et Ord mere. Jeg skal vise dig, hvad det har at betyde, at en Datter sætter sig op mod sine Forældre. Men der kommer en Tjener. Hør, hvad hans Ærinde er, Pernille!

Fjerde Scene.

Jens. Stygotius. Leonora. Lucilia. Pernille.

Jens. Min Herre lod formelde sin ydmygst Salutems Hilsen, og lod fornemme, om det faldt Madamen og Jomfruen belejligt, saa vilde han gjøre dem den Ære at opvarte dem. Han er her udenfor.

Leonora. Han skal være os hjertelig velkommen. Vender sig til Lucilia. Dersom du gjør ham en spodsk Mine, maa du være forsikret om, min Datter! at det skal gaae dig ilde.

Stygotius gjør en pedantisk Compliment. Gaudio nec non lætitia salit cor meum. Mit Hjerte hopper i mig af Glæde at see hende, min Dyd-elskende Matrone! samt hendes Dyd-zirede Jomfru Datter at være ved god Salutem. De Græker have et proverbium eller Ordsprog:

Salutem betyder baade Helsen og Hilsen. Gaudio nec non osv., Af Fryd og Glæde hopper mit Hjerte i mig. ved god Salutem, ved god Helbred.

Cacu coracos cacon oon, men her heder det: Calu coracos calon oon. Thi af saadan herlig stirpe eller Stamme, som hendes Matronskab er, kan ikke Andet end pullulere eller udspire saadan nobel Kvist, som hendes jomfruelige Dydædelhed, scilicet hendes kjære Dotter, er, udi hvis Dyd og Skjønhed er en vis occulta et qvidem plane magnetica, som støder mit Hjertes Jern til sig. Madamen og Jomfruen forlader mig, at jeg ikke taler modo vulgari eller efter den almindelige Maade, thi ellers skulde jeg sige, en magnetisk Kraft, som trækker mit Hjertes Jern til sig; thi det er en ganske udgjort Sag, at saadant ikke skeer per attractionem, men per impulsionem.

Lucilia. Min Hr. Magister! jeg er ikke saa lykkelig, at jeg forstaaer det Ringeste af det, han siger.

Stygotius. Det rejser sig deraf, min smukke Jomfru! at hun ikke veed, hvad materia striata er. Men det er kun en parenthesis. At komme til Materien... Ja... hør, Jane! hvor var det, jeg slap?

Jens. Det var om Magneten, Herre!

Stygotius. Rem acu tetigisti. Det er sandt. Jeg siger, Jomfruens Dyd og Skjønhed er den Magnet, som trækker mit Hjertes Jern; det Hjul, som driver min

---

Cacu coracos osv., af en slem Ravn kommer et slemt Æg. Calu coracos osv., af en skjøn Ravn kommer et skjønt Æg. scilicet, nemlig. vis occulta osv., en skjult og fuldstændig magnetisk Kraft. per attractionem, ved Tiltrækning. per impulsionem, ved Tilstødning. Om Magnetismen havde man forskjellige Anskuelser, idet Nogle mente, at der fandt en ligefrem Tiltrækning Sted, medens Andre som Stygotius antog, at Tiltrækningen kun var tilsyneladende og egentlig frembragtes ved Stød af en fin ætherisk Masse, hvis Dele havde en Skruegangs-Figur og vare stribede, hvorfor den kaldtes materia striata (den stribede Masse). det er kun en parenthesis, en Sætning i Klammer, sagt i Forbigaaende. Rem acu tetigisti, du har truffet Sømmet paa Hovedet.

Sjæls Uhrværk; den Sol, den Varme, den materia subtilis, som alene har været mægtig til at optøe og bringe i Bevægelse mit philosophiske Blods Is; thi jeg, som tilforn, som Poeten siger Metamorphoseon lib. 2., havde et

glaciali frigore pectus,

maa nu raabe med Poeten igjen ibidem:

In flammas abeo, nunc uror pectore toto.

Pernille. Vil hans Vellærdhed ikke sidde ned? thi det tar paa Kræfterne at gjøre saa mange Vers.

Stygotius. Gratias quam maximas ago.

De sætter sig alle ned foruden Pigen og Tjeneren.

Leonora. Hvad godt Nyt hører man nu her i Byen, Hr. Magister?

Stygotius. Man hører ikke uden det, som ondt og forargeligt er.

Leonora. Synden tager altid meer og meer Overhaand.

Stygotius. Og det Gode tager meer og meer af. Jeg kan sværge per Jovem, Madam! at der er skeet saadan Forandring her paa 10 Aar in re literaria, at jeg frygter for et Barbaries igjen. Tilforn saae man ikke uden de lærdeste Dissertationer om rare Materier. Jeg veed, at Baccalaurei alene kunde disputere 4 til 5

---

den materia subtilis, det fine Stof. Metamorphoseon, lib. 2, anden Bog af Forvandlingerne, et Digt af den latinske Digter Ovid. glaciali frigore pectus, iskoldt Bryst. ibidem, sammesteds. In flammas osv., jeg gaaer op i Flammer, nu brænder jeg med hele mit Hjerte. Gratias quam osv., Jeg siger saa mange Tak. per Jovem, ved Jupiter, Romernes øverste Gud. in re literaria, i det lærde Væsen. Barbaries, Barbari, stor Raahed og Uvidenhed. Dissertationer, Afhandlinger. rare Materier, sjeldne Emner. Baccalaurei alene, som kun havde taget den ringeste Grad ved Universitetet.

Gange om en rar Materie. Men nu seer man ab ipsis Magistris ikke Andet end nogle theses paa 3 a 4 Blader. Jeg kan vise Madamen og Jomfruen Justi Matthiadis qvinqve dissertationes de veritate complexa sive enunciativa, og var han end ikke Baccalaureus engang! Men nu... o tempora! o mores! Ignorantia tager saa til udi Alting, at der findes nu omstunder gamle Academici, der ikke vide, hvor mange prædicamenta eller prædicabilia der er udi Logica. Ja jeg kan give et Exempel paa saadant, som Madamen og Jomfruen skal forundre sig over. — Jane! gak til Side lidt. Jeg har Noget at sige, som du ikke maa høre.

Jens gaaer ud, og Stygotius continuerer hviskende:

Jeg hørte en Licentiatum selv publice in cathedra confundere Ubi prædicamentale og Ubi transcendentale.

Pernille. Det var forskrækkeligt!

Stygotius heftig. Det maa hun vel sige, Mammeselle! Han lod jo tilkjendegive, at han ikke vidste, hvad Forskjel der er mellem Logica og Metaphysica. Men lad os ikke tale meer om de Materier. Haarene rejser

---

ab ipsis Magistris, selv af Magistrerne. theses, Sætninger. Justi Matthiadis osv., Just Matthisens fem Afhandlinger om Sandheden som udtrykt i Sætningsforbindelsen eller Dommen. o tempora! o mores! (et bekjendt Udraab af Romeren Cicero) o Tider! o Sæder! Ignorantia, Uvidenhed. Academici, studerte Folk. prædicamenta, prædicabilia, Logica, Datidens Tænkelære (Logik) opstillede efter Aristoteles 5 prædicabilia, d. e. Hovedsynspunkter ved Begrebsforklaringen (Slægt, Art, osv.), og 10 prædicamenta, d. e Grundbegreber (Kategorier) (som Substans, Naar, Hvor osv.). continuerer, fortsætter. Licentiatum, en, som har taget en vis højere Grad ved Universitetet. publice in cathedra osv., offentlig paa Talerstolen forvexle. Ubi prædicamentale, „Hvor" i stedlig Betydning; Ubi transcendentale, „Hvor" i ganske almindelig, ogsaa det Aandelige omfattende Betydning. Metaphysica, Læren om det Værende overhovedet eller om Tilværelsens sidste Grunde.

sig paa mit Hoved, naar jeg tænker derpaa. Enhver maa svare for sig. Jeg træder de Gamles Fodspor, som man skal see Bevis paa i Overmorgen, naar jeg, volente Deo, skal disputere. Jeg veed ikke, om jeg maa offerere Dem hver et Exemplar.

Pernille. Ej, det er en smuk Despetats. Hvorom handler den?

Stygotius. Den handler de alicubitate, til Tjeneste, og skal blive continueret med 5 andre.

Leonora. Pernille! gak til Døren, det banker.

Pernille. Det er, min Tro, Von Thybo.

Stygotius. Ej Madam! hvad vil den Karl her?

Leonora. Min Hr. Magister! han har Tanker til min Datter saavelsom I. Jeg vil ikke tvinge hende til Nogen. I maa selv insinuere Jer. Det skal være mig lige kjært, hvem af dem hun faaer.

Femte Scene.

Von Thybo i en Portechaise. Personerne i den forrige Scene.

Medens han harcellerer i Gangen, sætter de Stoler tilrette.

Thybo. Halt, hal...t, hal...t! Fløjter i en Pibe. Pejter, Frants, Jochum, Christoff, Jürgen, Niclas, Henrich! Fløjter igjen. Wo seid ihr, Carnalien? Skal jeg holde sex til otte Tjenere, og dog ingen Oppvartning have? Man maa 5 a 6 af de Karle engang hangen lassen, før

---

volente Deo, om Gud vil. offerere, tilbyde. de alicubitate, ordret: Om Nogenstedsheden, et Begreb, Holberg vistnok selv har lavet. insinuere Jer, gjøre Jer afholdt. Portechaise (udt. Portesjæse), Bærestol, et Befordringsmiddel, man dengang kunde leje som nu Drosker. harcellerer, holder Styr. Halt, holdt. Wo seid ihr, Carnalien? hvor er I, Carnailler? hangen lassen, lade hænge.

bliver de ikke gode. Springer ud af Portechaisen og fløjter igjen. Christoff!

Christoff. Wohlgeborner Herr!

Thybo. Hvor ere I Hunde henne alle otte?

Christoff. Der var Ingen uden jeg, som fulgte Herren.

Thybo. Peste de tetebleu! Ihr forfluchte Skabhalsen! har jeg ikke sagt hundert million tausend Mahl, daß wenn ich engrassirt bin in Compagnei mit Frauenzimmer, at I alle otte skal være tilstede? Til Porteurerne, trækkende Kaarden. Hør, Porteurs! giebet Achtung: Rex um kehrt euch!

Porteurene vender sig om med Portechaisen.

Thybo. Marche!

De gaaer bort et Stykke tilbage.

Halt da so længe til weiter Ordre! Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgeborenheit!

Thybo. Christoff!

Christoff. Ja, Ihr Tapferkeit!

Thybo. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Thybo. Christoff!

Christoff. Ihr Gestrengheit!

Thybo. Gut, Christoff! spring flux hen til Officieren udi den Vagt, som vi fore forbei, og sig ham, at han maa møde mig i Morgen for et Par Pistoler.

Wohlgeborner Herr, velbaarne Herre. Peste de tetebleu, en fransk Ed. forfluchte (verfluchte), fordømte (Ordet, som saameget af Thybos Tydsk drejet efter det Danske). daß wenn ich engrassirt bin osv., at naar jeg er i Fruentimmerselskab. Porteurerne, Bærerne. giebet Achtung osv. Giv Agt! højre om. Halt da osv., Holdt der til videre Ordre. Ihr Wohlgeborenheit, Deres Velbaarenhed. Ja, Ihr Tapferkeit, ja, Deres Tapperhed. Gestrenger Herr, strænge Herre. Ihr Gestrengheit, Deres Strænghed.

Christoff. Es soll geschehen, wohlgeborner Herr!

Thybo. Spørg ham, hvorfor der ikke blev præsantirt Gewehr, da jeg kom forbi Vagten.

Christoff. Es soll nachgelebet werden.

Thybo. Hej, Christoff!

Christoff. Ihr Tapferkeit!

Thybo. Gut, Christoff! Sig, at han maa tage sit hele Compagnei mit sich; thi jeg er alene Karl for deres Hat allesammen. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Thybo. Sig ham, at jeg har endnu den samme Kaarde, som jeg stak tre Herren=Staten i Holland paa een Gang durch und durch med in dem Bataille von Amsterdam. Sig ham, at jeg skal lære ham, hvad det er at gjøre en solcher Officier Despect und Tortiering. Hej, Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgeborenheit!

Thybo. Laß man bleiben til weiter Ordre. Wir haben uns bedacht.

Vender sig til Fruentimmeret, som skriger, naar de seer den blotte Kaarde. Thybo derfor stikker den i Skeden og siger:

Mademoiselle! jeg havde i Sinde at opofre en halv Snees Cavaliers idag. Men saa snart jeg fik hende at see, stiltes min Vrede. Jeg er ikke den uovervindelige Helt og den løvehjertede Von Thybo meer, som jeg var for et Øjeblik siden. Hendes Øjnes Kanoner har skudt saadan Breche i mit Hjertes Fæstning, at jeg maa slaae chamade og overgive mig paa Naade og

---

Es soll geschehen osv., Det skal skee, velbaarne Herre! Es soll nachgelebet werden, det skal blive efterlevet. gjøre en solcher Officier osv., vise en saadan Officeer Tort og Ringeagt. Laß man bleiben osv., lad det blive til videre Ordre. Vi have betænkt os. Fruentimmeret, Fruentimmerne. chamade, Signal paa Tromme fra en Fæstning som Tegn paa, at den vil overgive sig.

Unaade. Her lægger jeg den Kaarde for hendes Fødder, med hvilken jeg har ført Million Mennesker til Graven. Om Kongen af Holland skulde see mig i den Positur, vilde han sige: Wo ist seiner forrige Corrasie, seiner alten Herculianskeu Bravour, wohlgeborner Hr. Thybo? Men jeg vilde svare: Herculus, som undertvang de fem Parter af Verden, maatte jo lade sig cujonere af en Dalila. Naar Venus siger til sin Søn Cupidus: Stellet euer Gewehr zur Ladung! maa de største Kjæmper skjælve. Naar hun siger: Öffnet die Pfanne! slaget an! giebt Feuer! maa de største Kjæmper give sig. Men her er saadan underlig Lugt inde, her lugter saa pedantisk, saa latinsk, saa græsk; om der er kun en Donat udi et Hus, saa staaer den mig strax i Næsen. Der maa uden Tvivl en skimlet Magister have skjult sig en Steds her inde.

Stygotius. Hør, Domine! tal med Respect om lærde Folk.

Thybo. Tænkte jeg det ikke vel! Hør, hvem er I?

Stygotius. Hvem er I?

Thybo. Mit Navn er Von Thybo.

Stygotius. Og mit Navn er Magister Stygotius.

Thybo. Det er at sige paa anden Dansk: Jeg er Kong Salomon, og I Jørgen Hattemager.

Stygotius. Jeg er en lærd Mand og legitime promotus Magister.

Thybo. Og jeg er en Mand, der kan tage den hele

Positur, Stilling. Wo ist seiner forrige Corrasie osv. Hvor er hans forrige Mod, hans gamle herculiske Tapperhed. Herculus (Hercules) — Dalila. Thybo sammenblander Hercules og Samson. Stellet euer Gewehr zur Ladung osv. De tydske Kommandoord for: der skal lades! aabn Pauderne! læg an! fyr! Donat, en da almindelig latinsk Sproglære. Domine, Herre. legitime promotus Magister, lovlig udnævnt Magister.

Magister-Grad paa min Samvittighed. I kjender maaskee ikke der Herr von Thybo.

Stygotius. I kjender maaskee ikke Hr. Magister Stygotius.

Thybo. Jeg har vundet over tyve Batallier.

Stygotius. Og jeg har disputeret over tyve Gange absqve præsidio.

Thybo. Alle Folk veed at tale om mig udi Holland og Braband.

Stygotius. Alle Literati vide at tale om mig udi Rostok, Helmstad og Wittemberg.

Thybo. Jeg har nedlagt de stærkeste Helte med min Haand.

Stygotius. Og jeg har slaget de stærkeste Opponentes med min Mund.

Thybo. Jeg kan ikkun med en halv Secund sætte saadan Karl, som I, paa Jer Rumpe.

Stygotius. Og jeg kan med en halv syllogismus reducere en heel Armee til absurdum.

Thybo. Madam! holdt mig, eller jeg kløver den Karl med eet Hug udi fire Parter.

Leonora. Min Herre! jeg vil bede, at han har Respect for Fruentimmer. Han naaer ingenlunde sit Maal ved saadan Conduite. Min Datter skal vindes paa anden Maade.

Thybo. Vil Madamen tage i Betænkning at præferere saadan Mand som jeg for en Glosebog?

---

absqve præsidio, uden Hjælp (nemlig af en Respondens, som den Disputerende kunde forlange). Literati, lærde Folk. Rostok, Helmstad og Wittemberg, tydske Universitetsstæder. Opponentes, Modstanderne ved en Disputats. Secund, Fægterudtryk for et vist Kaardestød. Syllogismus, Fornuft-Slutning. reducere En til absurdum (et Udtryk fra Disputerekunsten), bevise Umuligheden, Latterligheden af Ens Paastande, gjøre det helt af med En.

Leonora. Min Herre! jeg har stor Respect for dem begge to. Hvo af dem der kan vinde min Dotters Hjerte, den vil jeg kalde min Sviger-Søn. Men I maa begge gaae Jere Sager an paa en anden Maade. Enhver af dem kan insinuere sig hos hende udi sær. Nu vil jeg og min Datter retirere os for ikke at exponere vores Hus nogen Uheld.

De gaaer ud.

Sjette Scene.

Pernille. Von Thybo. Stygotius.

Thybo. Hør Mammeselle Pernille! jeg mente, at I var ganske paa min Side, og at Ingen skulde faae Adgang her i Huset uden jeg.

Pernille. Det skal min Tro heller ikke skee oftere; det maa Herren forlade sig til. Denne Gang lod han melde sig an, da jeg var ude; men havde jeg været tilstede, skulde han aldrig kommet ind. Tøv lidt, nu skal jeg strax hen og sige ham paa en god Maade, at han ingen Umage gjør sig oftere. Gaaer hen til den anden Side. Hr. Magister! I seer jo, at denne Thybo er en Nar; I som en højlærd Mand maa aldrig lægge paa Hjertet, hvad saadan Gjæk siger. Hørte I, hvad jeg nys sagde ham?

Stygotius. Nej, jeg hørte det ikke.

Pernille. Mærkede I ikke, hvor stille han blev derefter?

Stygotius. Ja, han er ganske stille. Men hvad sagde I til ham?

Pernille. Hør, Monsieur Thybo! sagde jeg, Madamen og Jomfruen balancerer mellem Jer begge, men jeg ikke; thi saa længe som mit Hoved er oppe, skal hun

---

retirere os, trække os tilbage. exponere, udsætte for.

aldrig faae nogen Krigsmand. Se engang, hvor han staaer og hænger med Hovedet, siden han fik det Svar.

Stygotius. Det er per Jovem optimum sandt. Hør, Pernille! jeg skal stikke Jer en Pung med Penge i Aften.

Pernille. Han skal have tusind Tak. Men han maa ikke troe, at jeg gjør ham slige Tjenester for nogen Fordeel Skyld. Jeg har fra min Barndom elsket lærde Folk. Krigsmænd derimod har jeg en Vederstyggelighed for. Besynderlig hader jeg denne Thybo for hans Stortalenhed og Gjækkeri; endogsaa naar han er i Fruentimmer-Selskab, gjør han alle sine Krigs-Exercitier. Den første Gang jeg talede med ham, visede han mig alle Stødene udi Figte-Kunsten. Jeg tør abe ham efter, saa at han skal see derpaa. Saaledes satte han sig udi Positur, ligesom jeg nu staaer. Dette er en Secund, Mammeselle! sagde han, og stødte mig lige for Brystet, som jeg nu Magisteren; og dette er en Qvart.

Thybo ved sig selv. Potzslapperhed, hvor höhnisch hun tracterer ham. Nu kan jeg dog see, at hun er mig tro.

Pernille. Tænk kun da, Hr. Magister! hvilken Nar det maa være, og hvor lidt I har at frygte for saadan Rival. Giv Jer derfor ikkun ganske tilfreds, og gak hjem. Saa snart jeg har disponeret Jomfruens Sind til Hr. Magister, skal jeg lade ham vide, naar bedst Lejlighed er at besøge hende. Adieu saa længe!

Stygotius gaaer bort.

Pernille til Thybo. Hej Triumph, Hr. von Thybo! Nu har I den Rival af Halsen; han kommer aldrig her oftere. Saae I, hvilke Brystkager jeg gav ham?

---

per Jovem optimum (en latinsk Ed), ved den algode Jupiter. Krigs-Exercitier, Krigsøvelser. Qvart, ligesom Secund, et vist Kaardestød. Potzslapperhed, en fordrejet tydsk Ed. höhnisch, haanlig. tracterer, behandler. disponeret, forberedt, stemt.

Thybo. Ja, jeg saae det mit großer Contentement und Plasir. Men jeg undrer mig over, at han saa taalmodig tog mod Hug og Skjældsord.

Pernille. Ej, hvad vilde saadan en Kryster gjøre Modstand? Vil Herren nu kun retirere sig og lade mig raade for Resten! Men apropos, faaer vi de Vers, som I lovede at gjøre idag?

Thybo. Jeg har alt flyet det til min anden Tjener Pejter; jeg troer nok, Verset skal behage Jomfruen.

Pernille. Det er skjønt. Nu vil jeg ind til Madamen og Jomfruen at recommendere Herren.

Thybo. Adieu da Mammeselle so lang! Han blæser i sin Pibe, Porteurene kommer ind med Portechaisen, han sætter sig derudi og raaber udaf Portechaisen: Links um kehrt euch! Porteurene vender sig behændig om. Marche!

De gaaer bort med ham.

Syvende Scene.

Pernille. Peer.

Pernille. Nu er jeg fornøjet. Ha ha ha! Det er mig ikke saa meget om at forfremme deres Prætentioner, som for at vinde en Haandskilling; thi om En spurgte mig, hvilken af dem jeg havde mest kjær, svarede jeg paa min Samvittighed: Den, der mest Foræringer giver mig; thi om Interesse ikke var, saae jeg med Fornøjelse Narren hængt ved Pedantens Tarme. Men der seer jeg Thybos Tjener.

---

mit großer Contentement und Plasir, med stor Tilfredshed og Fornøjelse. Links um osv., Venstre om! Prætentioner, Fordringer, Ønsker.

Peer. Den gjør en Fandens Gjerning, der giver sig i Tjeneste hos Forliebte. Nu skal man løbe ned, nu op, nu op igjen, nu ned, nu skal man løbe til Mammeselle de la Koblerske med Penge, nu med Vers, nu staae paa Skildvagt og spionere, nu see sin Herre i ond Humeur, sukke, græde, og, med Permission, gjøre noget Andet af lutter Kjærlighed. Men man maa med Taalmodighed gaae Alting igjennem. Visse Ærinder ere dog Noget ved at hente; som for Exempel, naar jeg bringer Penge, er jeg ikke saa gal, at jeg jo tager min Lagie deraf forud; det maa vi Kjøbenhavns Lakajer forstaae. Da jeg tjente hos Raadmanden udi Slagelse, vidste jeg min Tro ikke Andet, end at det skulde saa være, nemlig at naar jeg gik udi saadanne Ærinder med 20 Rigsdaler, at overlevere de samme uden ringeste Affortning. Men da var jeg ikkun Tjener, nu er jeg Lakaj. Det er nogle dumme Djævle, disse Tjenere udi de smaa Stæder; de gaae frem udi Verden ligesom Uhreværk. Jeg mindes vel, da jeg var i Slagelse, at naar jeg tabte en Skilling paa Gaden, jeg lagde ud af mine Penge i Steden derfore; saa dum og taabelig er ingen Hest, end ingen So udi Kjøbenhavn, at de skulde gjøre saadant. En Tjener paa Landet kan jeg ligne ved et Æsel udi Kjøbenhavn, — dog det er sandt, man har der ingen firebenede Æsler; jeg vilde sige en Østers, ja saa ungefæhr, det tør jeg sige og sætte min Haand under. I store Byer har det anden Art; der veed man at føre sig Alting til Nytte; der kan man lære saa meget i een Dag, som... Men der seer jeg Pernille. Hør, lille Fæstemø! hvor gaaer det? Jeg bringer kun en slet Ladning med mig denne Gang, ikke nær saa fed som den, jeg bragte forleden Uge.

Lagie (l'agio), Opgjæld. ungefæhr, omtrent.

Se, der haver I nogle Vers efter Begjæring, som ere korte, men gode.

Pernille. Hør, Peer! hvad jeg vil sige dig, ikke af nogen Hoffart, thi det er saa min Tro ikke min Syge, men for at underrette dig, hvorledes du skal titulere Andre af min Stand. Jeg er slet ingen Mø, det maa du troe, ej heller vil jeg hede saa af dig; jeg er Mademoiselle. Du kan kalde Stue-Piger Møer, naar du taler med dem.

Peer. Det er sandt, Mammeselle! jeg fortalte mig. Her er ellers det Vers, som min Herre lovede.

Pernille. Har han gjort det selv?

Peer. Ja, han er en Hund til at gjøre Vers. Jeg troer ikke, nogen Provst, nogen Bisp kunde gjøre dem bedre. Saadanne Vers kan han gjøre ti udi en Time. Men det er pudseerligt at see ham gjøre Vers; nu skriver han, nu stryger han sin Hage for at opvække Concepterne og Gejsten; nu skriver han, nu stryger han igjen. Det bliver en lyksalig Kone, som faaer ham til Mand; thi han er derforuden saa god, som Dagen er lang, ja min Tro er han saa, lille Fæstemø... jeg vilde sige Mammeselle! jeg observerede ikke, at det er ikkun Landsby-Piger, som haver Mødom.

Pernille. Eftersom din Herre er saa god Poet, har du ikke kunnet stjæle Noget af Kunsten? du har dog et godt Hoved.

Peer. Jeg takker ydmygst for de gode Tanker, Mammesellen har om mig. Naturen har Intet forsømt hos mig, jeg syndede, om jeg sagde Andet. Jeg troer nok, at jeg kunde gjøre Vers, dersom jeg kunde hitte paa Rim.

Hoffart, Hoffærdighed. Mø bruges i visse Egne endnu i Betydningen Tjenestepige. observerede ikke, gav ikke Agt paa, lagde ikke Mærke til.

Pernille. Ej, det er jo let at hitte paa Rim.

Peer. Ja, jeg kunde endelig nogenledes hitte paa Rim; men Ulykken er, jeg kan ikke faae dem til at hænge sammen. Jeg forsøgte engang at gjøre Vers, og valgte dertil først to Rim, nemlig Dør og Smør, som jeg vilde hefte andre Ord til; men jeg var min Tro ikke capable udi 3 Dage og 3 Nætter at faae den Dør passe sig til det Smør. Siden den Tid haver jeg aldrig gjort Vers.

Pernille. Jeg maa gaae fra dig, min gode Peer! og overlevere Verset.

Peer. Vær saa god at recommendere min Herre til det Bedste.

Pernille. Tvivl ikke om min Redebonhed. Adieu!

Peer. Serviteur!

Fjerde Act.

Første Scene.

Leonard. Jesper.

Leonard. Det var, min Tro, en artig Invention, Jesper! hvorved jeg haaber, at Thybos Credit bliver spildt; tænk engang, naar hun faaer slige Vers at see, hvorledes hun da vil blive til Mode.

Jesper. Kunsten bestaaer mest derudi, at den Ene skal fixere den Anden, og I være deruden for; thi lige-

---

Invention, Paafund. fixere, narre, holde for Nar.

som Magister Stygotius har spildet Thybos Credit, saa skal og Thybo spilde hans igjen; saa de skal begge først komme i Strid med Jomfru Lucilia, og siden i Haar sammen med hinanden indbyrdes, og Monsieur skal faae Byttet.

Leonard. Ach Jesper! du glæder mit Hjerte, som hidindtil har været nedslagen; thi det er den største Ulyksalighed at elske den, som man ingen Forhaabning seer til at vinde.

Jesper. Giv Jer kun tilfreds, Monsieur! og gak til Side saa længe. Jeg seer Thybo komme, som jeg strax skal give et Raad, hvorledes han skal fixere sin Rival.

Anden Scene.

Jesper. Thybo. Christoff.

Thybo. Se her, Jesper! est du der? Jeg hører, at du holder dig ogsaa til min Rival; hvad skal det betyde?

Jesper. Det vil saa meget betyde, at jeg udspionerer alle hans Anslag.

Thybo. Ja, hvis saa er, saa maa du gjerne have Omgjængelse med ham. Men hvad Anslag har han nu fore?

Jesper. Om en Time skal Magisterens Tjener hen med en forseglet Pengepung til Mammeselle Pernille (hvilket Magisteren aabenbarede mig nylig, saasom han holder mig for sin fortroligste Ven), hvorfor jeg har i Sinde at spille ham et Puds.

Thybo. Du vil maaskee snappe Pengene fra ham paa Vejen?

Jesper. Ach nej, hvad kunde det nytte? Jeg har et andet Forslag, som Christoff skal sætte i Værk. Herren skal flye Christoff en stor Pung fuld med Kobber-Penge,

hvilken han skal lade som han paa samme Tid bringer did hen, og stille sig ganske drukken an, naar han møder Magisterens Tjener.

Thybo. Hvad vil deraf følge?

Jesper. Saa skal jeg bilde ham ind, at der er to Gange saa mange Penge udi Herrens Pung, og raade ham til at byde Herrens Tjener ind med sig udi et Værtshus, og der forbytte Pungen med ham. Tænk da, hvorledes Magisterens Credit vil falde hos Mademoiselle Pernille, naar hun faaer en Pung med Regne-Penge og Halve-Skillinger til Foræring! Hvad synes Herren om det Paafund?

Thybo. Das ist admirabel. Jeg veed ikke, hvormed jeg skal forskylde din Godhed.

Jesper. Vil Herren kun gaae ind og skaffe os de Regne-Penge og Halve-Skillinger; imidlertid vil jeg exercere Christoff, hvorledes han skal bære sig ad; thi den anden Tjener Peer duer ikke dertil, han er en Hjemføding, og har derforuden kun været nogle Dage i Herrens Tjeneste.

Tredie Scene.

Jesper. Christoff.

Jesper. Christoff! kan du vel agere en drukken Mand?

Christoff. Ja kostelig, sær naar jeg har faaet to Pægle Brændevin til Livs.

Jesper. Det er ingen Kunst. Nej, du maa være ædru, og dog stille dig drukken an. Lad see engang, hvordan du bær dig ad, at jeg kan rette paa dig, hvad som fattes.

Christoff tumler sig om som en drukken Mand.

Das ist admirabel, det er beundringsværdigt. exercere, øve.

Jesper. Du maa ogsaa tale Noget.

Christoff. Hvad skal jeg tale?

Jesper. Jo duller, jo besser; du skal skjælde og klamre.

Christoff. Hej ... hej ... Est du der, Jesper Snylte-Gjæst, Jesper Fux-Svantz?

Jesper. Det er nok, Christoff! jeg seer, at du bær dig vel nok ad.

Christoff continuerer. Hej, din Hund! est du der, din Dagtyv, som ingen Handtering vil tage dig for, men gaaer og logrer med Rumpen for alle Folk for et Maaltid Mad?

Jesper. Det er alt nok, siger jeg, jeg tvivler ikke mere om din Dygtighed.

Christoff. Kom hid, din Hund, din Øretuder, din Hykler, som aldrig mener Noget af det, du siger, som holder kun Venskab med Folkes Kjøkken og Kjælder! Kom hid. Hej, din Fraadsere!

Jesper. Ej, holdt op i Fandens Skind. Jeg har alt hørt saa meget, som jeg vil høre.

Christoff. Saa skulde man tractere slige Øjenskalke! Trækker Jesper i Haaret.

Jesper. Slip, du skal ellers faae en Ulykke. Hej! Hr. Thybo, hjælp!

Christoff. Agerer jeg ikke vel nok en drukken Mand, Jesper?

Jesper. Gak Fanden i Vold. Du est klogere, end jeg tænkte.

Christoff. Jeg kan ogsaa gjøre det paa en anden Maade. Det Første var af et Øl-Rus; nu vil jeg stille mig an, som jeg er drukken af et Brændevins-Rus, som for Exempel ...

Jo duller (toller), jo besser, jo galere, desbedre. continuerer, fortsætter.

Jesper. Holdt op i Pokkers Skind. Jeg har nok af Øl-Ruset. Hør, Christoff! saa snart du blir Magisterens Tjenere vaer med en Penge-Pose, skal du stille dig drukken an, og naar han byder dig ind udi et Ølhus, skal du kaste din Pung fra dig og lade, som du ikke mærker, at han forbytter den. Begriber du nu vel alt dette?

Christoff. Det er meget let at begribe; jeg lader ham bedrage mig, og han bedrager sig selv.

Jesper. Godt nok. Løb du nu og hent din Pung. Se, der kommer Magisteren meget belejligt.

Fjerde Scene.

Stygotius. Jens. Jesper.

Stygotius. Det kunde aldrig have løbet bedre af, Jens! han tog mod de Vers, som vil spilde hans Herres Credit. Nu maa jeg hen paa en Disputats. Du skal imidlertid, for at bestyrke mine Sager desmere, strax gaae til Mademoiselle Pernille med denne Penge-Pung, saa at hun kan faae Thybos lumpne Vers og min Forœring paa eengang. Kom da saa strax hjem og sig mig Besked. (Til Jesper.) Qvid novi ex Africa?

Jesper. Thybos Tjener skal denne Stund hen til Mademoiselle Pernille med en stor Pung Penge.

Stygotius. Mon der er flere Penge end udi denne Pung?

Jesper. Pungen er to Gange saa stor.

Stygotius. Det var en slet nuncius for mig. Ach Himmel! omnibus artubus contremisco.

Jesper. Men som Tjeneren er saa drukken, at han neppe kan staae paa sine Been, saa kan man atter spille

---

Qvid novi ex Africa? Hvad Nyt fra fremmed Land? nuncius, Budskab. omnibus artubus contremisco, jeg skjælver over alle Lemmer.

ham et Puds, som er større end det forrige, nemlig i det at Jens lokker ham ind udi et Værtshus paa Vejen, drikker ham mere drukken og forbytter Pung med ham. Forstaaer Hr. Magister mig?

Stygotius. Capio mentem tuam et laudo artificem.

Jesper. Lad saa Jens med den store Pung gaae lige til Pernille, og forære hende den i Magisterens Navn.

Stygotius. Optime! optime! Hør, Jane!

Jens. Ita.

Stygotius. Se, der har du en Pung, som du skal gaae og krydse i Gaden med, indtil du blir Thybos Tjener vaer, som er ganske drukken. Ham skal du strax give dig i Snak med og byde ham ind i et Værtshus, drikke ham mere fuld, og siden forbytte Pung med ham.

Jens. Han tar sig nok vare; thi det er en listig Skjelm.

Jesper. Idag er det let at trække ham op; thi jeg har aldrig seet ham saa bestjænket.

Stygotius. Det maa komme an paa et Forsøg. Se, der har du Pungen. Abi bonis avibus.

(Stygotius og Jesper gaae.)

Femte Scene.

Jens. Christoff.

Christoff. Jeg gaaer og krydser for at optrække Magisterens Tjenere og at fuldbyrde Jespers Anslag. Men der seer jeg ham komme. Nu skal jeg stille mig ganske drukken an. Rund, rund, rund! saa gladelig, saa gladelig, den Skaal gaaer rund.

Capio mentem tuam osv., Jeg forstaaer din Mening og priser din Snildhed. Optime, fortræffeligt. Ita, ja! Abi bonis avibus, gaa under gode Fuglevarsler (d. e. med Held).

Jens. Om jeg seer ret, saa er det Thybos Christoff, som er overstadig drukken; han haver, min Tro, en mægtig stor Pengepung med sig.

Christoff. Rund, rund, rund! saa gladelig, saa gladelig, den Skaal gaaer rund.

Jens. Han er mægtig drukken; havde jeg ham først i et Værtshus, skulde jeg rigtig faae Pengene fra ham, eller i det Ringeste forbytte Pungen, thi hans er een Gang saa stor som min.

Christoff. Saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig.

Jens. Hvor skal du gaae, Christoff?

Christoff. Hej lystig! skjænk paa en frisk. Rund, rund, rund, ru . . . nd.

Jens. Hej, hør, Christoff!

Christoff. Wer da?

Jens. Freund.

Christoff. Er det dig, Jens? du kanst bede din Hosbond hænge sig op i Aften, førend han lægger sig.

Jens. Hvi saa?

Christoff. Her er 40 Rigsdaler i denne Pung; det er meer, end din Herre kan bringe tilveje. Rund, rund, rund, rund, rund, ru . . . nd. Skal vi ind til Christoffers sammen først?

Jens. Ja nok. Sagte. Nu haver jeg Spillet vundet.

Christoff. Jeg er, min Tro, saa tørstig som en Hund.

Jens. Lad os gaae ind. Hej, Christoffer! macht op. Her er en Styver at fortjene.

Værten kommer ud.

Sjette Scene.

Christoff. Jens. Værten.

Christoff. God Morgen, Christoffer!

Rund, rund osv., Omkvædet af en gammel Drikkevise. Wer da, hvem der? Freund, Ven. macht op, luk op. en Styver var to Skilling.

Værten. Saa sige Skalke om Aftenen.

Christoff. Jeg er saa fuld som et Bæst, Christoffer!

Værten. Vi ere alle Mennesker. Ein Mal ist kein Mal.

Christoff. Og det af lutter Brændevin.

Værten. Hvor har I da været?

Christoff. I Mester Daniels Have; der drak jeg op to Mark, som jeg vandt ved at slaae Middel-Kegler, og otte om Kongen. Rund, rund, rund, saa gladelig, saa gladelig, den Skaal...

Han falder.

Værten. Ach stakkels Mand! jeg er bange, at I støder Eder; jeg har stor Medlidenhed med beskjænkte Folk. Veed I, hvad som mest tjenligt er, naar man er beskjænkt?

Christoff. Skam der veed.

Værten. Det er at drikke paa en frisk igjen. Man skulde tænke, at jeg siger det for min Fordeel, men det hjælper, min Tro, Mange.

Christoff. Lad os faae en Pægel Brændevin herud; jeg drikker ellers ikke det Lapperi, uden jeg har ondt i Maven, men des vær jeg er aldrig frisk.

Værten gaaer ud.

Jens. Det er bedst, at vi giver Værten imidlertid vore Punge i Forvaring.

Christoff. Ja nok. Hør, Christoffer! sæt disse to Punge i dit Skab saa længe, medens vi drikker. Hej, Fratres fare vel tilfreds celeres stote sepost molestum senectutam post molestum senectutam nos habebat humus.

Ein Mal ist kein Mal, een Gang er ingen Gang. I Mester Daniels Have, et dengang bekjendt Tracteursted. Fratres, Brødre. celeres stote osv., et fordrejet latinsk Vers, der betyder: Skynder eder; efter den tunge Alderdom skal vi i Jorden.

Jens. Kanst du ikke den Vise, Christoff: Zu Leipzig war ein Mann? Den gaaer ret artigt.

Christoff. Nej, jeg kan ikke lide tydske Viser; jeg synger kun Dansk og Latin. Parva scintillula habet contemptula magnum magnum citabat incendiu . . . m.

Lader, som han faaer ondt, og falder derpaa i Søvn paa Gulvet.

Jens. Ach Hr. Vært! lad denne gode Mand ligge og sove Rusen ud hos Eder; havde jeg ikke hastig Ærende, skulde jeg selv blive hos ham, thi det er min bedste Ven, jeg haver i Byen.

Man trækker ham til Sengs.

Jens. Hr. Vært! der har I Betaling for Brændevinen. Vær nu saa god at flye mig min Pung.

Værten. Jeg veed ikke, hvilken er hvilken; der staae de begge to inde paa Bordet.

Jens gaaer ind og tager den største, som er fyldt med Regne-Penge.

Jens. Hr. Vært! hav nu Omsorg for min Kammerat, og forvar hans Penge vel. Jeg skal være her igjen om en halv Time.

Værten. I maa ikke tvivle derom. Jeg troer ikke, Nogen skal kunne sige, at han har mist en Skilling nogen Tid i Christoffers Hus.

Jens. Adieu da!

Værten. Serviteur! Vær saa god og tal os til en anden Gang.

Værten gaaer ind.

Syvende Scene.

Jens. Pernille.

Jens. Jo saa mare pudsede jeg Thybos Tjener dengang, hvor snedig han end er. Nu tar jeg smukt de Penge, som er tilovers, og stikker dem i min Lomme.

Parva scintillula osv., ogsaa en fordrejet latinsk Erindring.

Pernille kommer ud. Jens! hvad har du der at bestille? Faaer din Herre vide, at du løser hans Pung paa Vejen, vil det gaae dig ilde.

Jens. Ach, hvilken stor Ulykke! at hun skulde komme, førend . . .

Pernille. Din Herre haver bedre Tanker om din Troskab. Hvad har du at kige udi det, som bliver dig leveret lukket?

Jens. Jeg faldt paa Vejen og vilde see efter, om nogen af Pengene var gaaet istykker.

Pernille. Det er en herlig Undskyldning.

Jens. Jeg har mare ikke taget en Skilling deraf; jeg har heller lagt til, end taget fra.

Pernille. Jeg troer det nok. Det er Tjeneres Maneer i Kjøbenhavn at lægge Penge til! Jeg veed, de Penge ere til mig.

Jens. Ja. Min Herre bad, I vilde ikke forsmaae dem.

Pernille. Hils din Herre meget flittig og forsikre ham om min Tjenstfærdighed, og sig, at om han vil komme strax, skal han blive indladt.

Jens gaaer grædende bort.

Ottende Scene.

Pernille alene.

Stygotius har, min Tro, greben sig an denne Gang; han skal have min Naade. Jeg troer, her er over 40 Rigsdaler i denne Pung. Naar jeg nu lægger disse Penge til de andre, jeg har hjemme, saa faaer jeg det skjønneste Axelskjærf, Nogen vil bære. I skal see mig næstkommende Søndag, hvor galant jeg skal blive. Saa skal man da høre Raisonnering af disse kydske, pjaltede Fruentimmer: Fanden er i den Pernille; Ingen kan begribe, hvor hun faaer de mange skjønne Klæder fra; vi

troer, at hun kan hexe. Men jeg lægger ikke meget saadan Snak paa Hjertet. Nu maa jeg tælle Pengene efter. Jeg troer mare, det er lutter 8 Skillings-Stykker; ach, gid de vare alle 8 Skillings-Stykker! Ach Himmel, hvad seer jeg! ach, jeg er færdig at sprække af Harme. Det er jo Regne-Penge og Halve-Skillinger. Ach, den Tort skal ikke blive uhævnet, om jeg ellers heder Pernille.

Niende Scene.

Lucilia. Pernille.

Lucilia kaster Pernille Papiret i Ansigtet. Se der, Pernille! Kom ikke med dine Recommendationer oftere. Jeg vil slet ikke lade mig narre hverken af dig eller saadan Slyngel. Han titulerer min Moder en Rufferske, mig en Skjøge, og du est heller ikke glemt.

Pernille. Hvad nu? Nu skal man nok høre, der er noget Nyt paa Færde igjen.

Lucilia. Da er jeg slet ikke berygtet, at han i fine Vers har fornøden at tractere mig saa haanlig. Jeg har viset Verset til tvende Personer, en efter anden, som begge udtolkede det saaledes: Din Moder er en Rufferske, du selv en Kokette, og din Pige en almindelig Skjøge. Men jeg er glad ved, at min Mama har deraf lært at kjende det Skarn. Gid hun nu ogsaa var ligesaa vred paa den Anden, saa var jeg dem begge kvit.

Pernille. Ach, ach! jeg mærker, hvor det hænger sammen: de tvende Rivaler ere blevne forligte, og have gjort en Fred, udi hvilken de efter Sædvane har opoffret dem, der var Aarsag i deres Uenighed. Just nu fik jeg, min hjerte Lucilia! en Pung fra Stygotius fuld af Halve-Skillinger og Regne-Penge. Ach jeg døer, uden jeg faaer Hævn, førend Solen gaaer ned.

Lucilia. Har jeg ikke saa tidt sagt, Pernille! at Mandfolk er ikke at bygge paa? De kalder os underfun-

dige og ustadige, ja giver Karakterer paa vægelsindede Kvinder udi Komedier, som offentlig spilles, da de dog selv ere de største Vejrhaner. Nu tænker man, at de er færdig at døe af Kjærlighed, en anden Time finder de Fornøjelse i at gjøre os Vanære. Jeg undtar Ingen uden Leonard, som jeg veed er bestandig mod mig og har et ædelt Hjerte.

Pernille. Lad os løbe til Side, Jomfru! Der kommer Thybo. Maaskee han har betænkt sig og kommer at bede om Forladelse. Nu skal I see, hvor artig jeg skal hævne mig.

Tiende Scene.

Thybo. En Musikant.

Thybo. Mig synes, at Jomfruen stod i Vinduet. Lad os nu liste os lige under, at du synger og spiller saa, at man ikke blir dig vaer, førend man hører dig.

Musikanten sætter sig ned, tar sin Fiol de Gambe, som han spiller paa, og Thybo synger den forliebte Vise, som han tilforn (2. Act 2. Scene) lod Jesper høre.

Pernille stikker Hovedet op og kiger ned paa dem, beder, at det Stykke maa synges nok engang. De synger og spiller igjen.

Lucilia slaaer et Fad Vand over Hovedet paa Thybo og siger: Slige Poeter skal saaledes krones.

Thybo og Musikanten gaaer skamfulde bort. De Andre leer indenfor.

Ellevte Scene.

Stygotius. Jens.

Stygotius. Det var det største Mesterstykke, Nogen kunde gjøre.

Jens. Ja, Herren maa troe mig, at latinske Drenge ere ikke at skjemte med.

---

latinske Drenge, d. e. vi Karle, som kan Latin.

Stygotius. Din Latin har vel ikke kunnet hjælpe dig meget derudi, Jens! thi den trykker dig ikke for meget.

Jens. Jo, jo, Herre! jeg kan dog sagte saa meget, som jeg bruger til daglig Husfornødenhed. Jeg har været vel hundrede Gange udi Ærinder paa Studengaarden; der maa endelig engang hænge Noget ved.

Stygotius. Ja, hvad mener du jeg var da ikke bekvem til at sætte i Værk, som har læset saa mange Bøger? Men hvorledes bar du dig ad at forbytte Pung med ham?

Jens. Jeg mødte ham med en stor Pung ganske drukken, men dog ikke saa, at han jo endda havde nogen Forstand tilbage, hvorudover jeg tænkte: her maa du lægge dit latinske Hoved i Blød og studere paa, hvorledes du kan faae ham ganske i Snaren. Strax byder jeg ham ind til Christoffer Øltappers, hvor jeg fik ham til at drikke paa en frisk, og efter at jeg havde overtalet ham til at flye Værten begge Pungene i Forvaring, klemmer jeg paa ham med Brændevin, at han faldt i Søvn paa Bænken. Derpaa gaaer jeg hen til Værten og beder, at han vil drage Omsorg for min Kammerat, til jeg kommer tilbage fra mit Ærinde. Værten, som troede, at vi vare gode Venner, lover mig saadant, og tilsteder mig selv at tage min Pung tilbage. Hvorfor jeg forsømmede mig ikke at tage hans store Pung istedenfor min, og da jeg var bleven Mester over den store Pung, hvorudi var over 30 Rdlr. meer end udi min, løb jeg, som Fanden var i Hælene efter mig.

Stygotius. Hillemænd, det gaaer brav! Vi ere ovenpaa, Jens! In portu navigamus. Lad os nu strax gaae derhen.

---

sagte, sagtens. In portu navigamus, vi ere i Havn.

Jens banker paa.

Pernille kiger udaf Loft=Vinduet og siger, at de skal strax faae Audiens, men slaaer siden en Spand Vand over dem og siger: Kom saa og forær mig Halve=Skillinger og Regne=Penge en anden Gang.

De gaae skamfulde bort.

Femte Act.

Første Scene.

Jesper.

Det var, min Tro, et skjønt Paafund. Han tænkte at fange den Anden, men falder selv i Strikken. Jeg haver Intet læst mig til. Det Pund, som findes hos mig, maa jeg alene tilskrive Naturen. Jeg troer virkelig, slige Kvaliteter ere arvelige; thi jeg har hørt min Far fortælle, at endog hans Far=Far eftergav Ingen udi saa=danne Artigheder. End svæve mig for Ørene de Ord, den gode Mand sagde til mig, nylig førend han døde: Jesper! dersom du vil træde dine Forfædres Fodspor, kanst du aldrig lide Nød udi Verden; men, sagde han videre, gjør aldrig Skjelmstykker, førend du est bleven be=kvem dertil. Øv dig først paa at stjæle Knappenaale og Skopinde, og gak siden gradevis frem til det Større. Ingen bliver hængt, fordi han stjæler, men fordi han ikke forstaaer Kunsten at stjæle ret. Paa hvilke Ord han trykte mig udi Haanden, og ganske sagtelig hensov med sine For=fædre. Kunde min Far faae at høre dette nysgjorte

---

nylig førend han døde, lige før han døde.

Mesterstykke, troer jeg, at han levede op fra de Døde igjen af Glæde. Nu er den gode Monsieur Leonard hjulpen, og Pengene bragt til Pernille, hvilken lovede, at hun Ingen skal recommendere uden ham. Men der seer jeg Stygotius kommer; han har maaskee nok fattet Mistanke til mig, om han har faaet at vide, hvordan tilgaaet er med Pengene. Jeg maa derfor see til, hvordan jeg kan rede mig ud deraf. Jeg har allerede aabenbaret Von Thybo, hvordan han er bleven bedragen af Versene; nu skal jeg ogsaa sige Magisteren, hvordan det er tilgaaet med Pengene.

Anden Scene.

Jesper. Stygotius.

Jesper. Det fortryder mig allermest, at jeg skulde blive fixeret af saadan Slyngel.

Stygotius. Der seer jeg Jesper. Jeg maa fortælle ham, hvad mig er vederfaret udi Leonoræ Hus.

Jesper. Af saadan Tosse, som synes ikke at kunne tælle til fem.

Stygotius. Han er ganske vred.

Jesper. Jeg mærker nok, at Thybo ingen Tillid har til mig mere.

Stygotius. Hvad mon det være?

Jesper. Det er vel sandt, han har ingen Aarsag dertil; thi mit Hjerte har været henvendt til Magisteren, som jeg æstimerer og elsker for hans Lærdom. Men det fortryder mig, at saadan Tosse som den Tjener, han har, skulde sætte mig Voxnæse paa og bruge mig til et Instrument at bedrage den gode Magister Stygotius, hvilken jeg elsker som min egen Sjæl.

Stygotius. Hvad er paa Færde, Jesper?

Jesper. Ach, min Herre! jeg er færdig at døe af

Harme. Var ikke den liden Interesse, som holdt mig tilbage, skulde jeg bryde overtværs med Von Thybo denne Aften. Jeg er aldrig min Livs-Tid bleven saa skammelig narret. Thybo, som havde faaet et Nys om, at Magisteren vilde skikke Penge til Pernille, flyer sin Tjener Christoff en Pung med Halve-Skillinger og Regne-Penge. Den samme Knægt kommer til mig, ladende som han var ganske drukken, og bilder mig ind, at hans Herre havde leveret ham 40 Rdlr. at bringe til Pernille, hvilket han gjorde alene i det Forsæt, at jeg skulde give Magisteren Rapport derom. Jeg gaaer hen i min Enfoldighed og siger det til min Herre, menende at gjøre ham en Tjeneste dermed, men ...

Stygotius. Per Jovem maximum, hvad hører jeg? Var det slige Penge, vi tilbyttede os?

Jesper. Ja; thi en halv Time efter, at dette var skeet, kommer Christoff ganske ædru og leende til mig, og fortæller mig den hele Historie. Jeg lod, som Inventionen stod mig an, og søgte at holde gode Miner. Men jeg fik saadan Alteration i mit Blod derover, at jeg neppe ...

Stygotius. Nu mærker jeg, hvorfor jeg blev saa ilde imodtagen udi Leonoræ Hus.

Jesper. Thi først fortrød det mig, at jeg skulde lade mig fixere af saadan Tosse. Dernæst gik det mig til Hjerte, at jeg skulde komme i Mistanke hos en brav Mand, som jeg altid har været færdig at tjene med Liv og Blod.

Stygotius. Nej, jeg er altfor meget forsikret om dit gode Hjertelav mod mig.

Jesper. Min Herre har Forsikring nok af det Puds, jeg spillede Thybo for hans Skyld med Verserne.

Per Jovem maximum, ved den store Jupiter. Alteration, Forskrækkelse.

Stygotius. Det er sandt. Det er klart Bevis paa din Troskab mod mig.

Jesper. Thi jeg har derved ligesom til evig Tid forbundet mig til Magisteren og ligesom overleveret min Velfærd i hans Haand; thi dersom jeg gjorde mig ham ugynstig og drev ham til at røbe mig, var jeg vis paa, at Thybo vilde staae mig efter Livet.

Stygotius. Holdt op med disse protestationibus, Jespere! Jeg har aldeles ingen Mistanke.

Jesper. Naar En ved saadan Gjerning først har forbundet sig til en Anden, maa han blive ved at være tro endogsaa mod hans Villie.

Stygotius. Jeg maatte jo være gal, om jeg bar nogen Mistanke til dig.

Jesper. Jeg takker Herren. Jeg vilde holde ud endnu en Maaneds Tid med at gaae i Thybos Hus, endeel for en vis Interesse, jeg venter derved, endeel ogsaa for at udspionere hans Anslag og befordre Magisterens Kjærlighed.

Stygotius. Kjærlighed? den er alt forsvunden. Jeg pønser kun nu paa at hævne mig paa Thybo, og til den Ende vil strax hen at gjøre Anstalter. Adieu saa længe!

Jesper. Jeg kan narre disse to Knægte saa meget, som jeg vil. Nu skal de strax komme i Haar sammen; thi da jeg aabenbarede Thybo, at Magisteren havde spillet ham det Puds med Versene, svor han strax paa Tydsk, at han skulde hævne sig, og løb bort at hverve Folk. Ligeledes mærker jeg at den Anden vil gjøre. Men der seer jeg Monsieur Leonard komme.

---

protestationibus, Forsikringer.

Tredie Scene.

Leonard. Jesper.

Jesper. Nu, Monsieur Leonard! nu er I ovenpaa; nu skal Pernille, som tilforn har hindret Jer Kjærlighed, forfremme den af yderste Formue. Hun svor mig til, at hun skal hævne sig over de Andre, om det skal koste hendes Liv.

Leonard. Ach Jesper! du har reddet mig fra Døden. Jeg er forsikret om, at min Person staaer Jomfruen selv an, og at hun ikke har tordt erklære sig for mig alene af Frygt for hendes Moder.

Jesper. De skal ingen Skade gjøre Jer meer; thi deres Credit er ganske ude. Men der er Mademoiselle Pernille.

Fjerde Scene.

Pernille. Leonard. Jesper.

Pernille. Ach, det smerter mig, at jeg saa ofte har stræbt at vende Jomfruens Hjerte fra den dydige og artige Monsieur Leonard, og været ham imod for at recommendere de andre to Gjække.

Leonard. Min hjerte Pernille!

Pernille. Se, Monsieur Leonard! er han der? Hvor lever han?

Leonard. Jeg begynder at staae op fra de Døde igjen, eftersom jeg har faaet Forsikring af Eder om den søde Jomfrus Gunst, af hvilken al mit Hjertes Fornøjelse og mit Liv hænger.

Pernille. Giv Jer tilfreds, Monsieur Leonard! jeg kan forsikre Jer, at Jomfruen har længe baaret stor Godhed for Jer Person. Jeg bekjender reent ud, at jeg ikke mindre end hendes Moder har været Hinder derudi. Men nu skal den Hinder ikke alene ophøre, men jeg skal

af yderste Evne stræbe at forfremme Jer Kjærlighed. Thybo og Stygotius ere alt af den Gamles Credit. Nu skal jeg nok stræbe at holde andre Friere fra Huset saa længe, som mig muligt er. Midlertid tør den lukke sine Øjen, som I skal arve; thi det er den Gamle kun om Penge at gjøre.

Leonard. Vær forsikret om, jeg skal erkjende Eders Godhed, saa længe som jeg lever.

Leonard gaaer ud, og Pernille ind.

Femte Scene.

Peer. Jesper.

Peer. Ja, nu vil her ligge et Hus.

Jesper. Hvad er paafærde, Peer?

Peer. Ja, nu vil her ligge et Hus.

Jesper. Der er kommen, troer jeg, en Raptus over ham; han gjør Vers.

Peer. Her vil udøses Blod.

Jesper. Hej, Peer! hvad er det dog?

Peer. Brabands Belejring er Intet at ligne derimod.

Jesper. Ja min Tro gjør han Vers. Peer! svar mig da.

Peer. Wer da? Est du en Student?

Jesper. Hvad er det for et taabeligt Spørgsmaal?

Peer. Jeg har Ordre at massacrere det hele Academi indtil Pedellerne.

Jesper. Hvi saa?

Peer. Da min Herre efter Aftale tænkte at faae Lucilia i Tale, da, i Steden for at blive indladet, luk-

---

Wer da? Hvem der? massacrere, hugge sønder og sammen. Pedellerne, Betjente ved Universitetet (Academiet).

kede Pernille et Vindue op, og slog en heel Spand Vand over ham, sigende derhos: Saadanne Vers fortjene saadan Belønning. Min Herre holdt gode Miner, gik hjem, og efterforskede saadant nøje, indtil han fik at vide, at Stygotius havde bedraget ham.

Jesper. Tragedien vil da vel begyndes paa dig, som forrettede saa slet dit Ærende.

Peer. Hvad skulde jeg gjøre? Personen, som bedrog mig, kom mig saa poetisk for, som Nogen kunde gjøre; dersom du selv havde seet ham, du havde ogsaa taget ham an for en Poet. Min Herre er derforuden altfor storagtig til at hævne saadant paa mig. Han siger, han kan ikke faae Hævn, uden hele Regentsen og Studigaarden bliver sløjfet, saa at der ikke bliver een Sten paa den anden. Men der kommer han med fire Soldater. Jeg maa løbe.

Sjette Scene.

Jesper. Thybo. Fire Soldater.

Thybo. Hører I vel, Kinders! Feltskriget skal være: Per Caudi. Hvem I træffer udi sort Kjole, skal I støde ned. Naar vi saa har massacreret de fleste hid og did paa Gaderne, skal vi formaliter belejre Regentsen, hvilken vi udi Hast kan erobre; thi jeg troer ikke, de formedelst Mangel af Proviant skal kunne holde en Belejring ud i 24 Timer. Se, der seer jeg Jesper. Hej, Jesper! du kommer ret belejligt for at commendere den højre Fløj; det er vel gjort af dig, at du har taget Støvler paa, thi vi kommer i Dag at gaae udi Studenter-Blod over Knæerne. Han skal vide, hvad det er at fixere en Officier.

Jesper. Den Karl maa ikke kjende Herren, ej heller have hørt tale om Brabands Belejring.

Kinders, Børn. formaliter, efter Reglerne (formelig).

Thybo. Nej vist; ej heller om det Slag ved Amsterdam. Men han skal inden kort Tid lære at kjende mig. Jeg kunde vel fodre ham ud alene, men la partie non est egalt. Det er mig ej heller nok; thi jeg vil ødelægge ham med hans Tilhængere og Tilhængers Tilhængere, ja den hele Per Caudiske Republik. Det er jo uhørligt, charni, at saadan Karl, en Philosophus, en Grammaticus, en Pedantus, tør understaae sig at...

Jesper. Ach, Herren ivrer sig ikke saa meget! det er ikke Umagen værd. Men der seer jeg Peer komme grædende.

Syvende Scene.

Thybo. Peer. Jesper.

Peer. A.... A.... min Ryg, mit Hoved, mine Skuldre, mine Axle, mine Arme, mit hele Legeme, min Krop, mit arme Corpus!

Jesper. Hvad er paafærde, Peer?

Peer. Det skal I strax faae at vide. Magister Stygotius med den hele Magister-Grad er udi Gevær. Ach min Ryg! ach mit Hoved!

Thybo. Det kan ikke være muligt. Du haver seet galt. Hvor skulde han driste sig til at gaae offensivemang?

Peer. Har jeg seet galt, saa har jeg, min Tro, ikke følet galt. De ere denne Time ved Hjørnet. Jeg er glad ved, at jeg er blesseret og kan ikke bruges mere i Krigen.

---

la partie non est egalt, Partiet er ikke lige. charni, en Ed. Corpus, Legeme. offensivemang, angrebsvis, blesseret, saaret.

Ottende Scene.

Jesper. Peer. Thybo. Fire Soldater. Stygotius. Jens med fire Studenter ved den anden Side.

Stygotius. Den Første, vi skal opoffre, Domini Collegæ nec non Commilitones! det skal være Anføreren selv eller Imperatorem ipsum. Jeg skal lære ham, hvad det er at give cuprum pro argento, Halve-Skillinger for Sølv-Mynt, og komme en gammel Academicum til at løbe med Lim-Stangen, der har studeret til Rostok og disputeret sammesteds absque præsidio. Jeg haver endnu den samme Kaarde, den samme Stok, med hvilken jeg har slagen ind saa mangen ærlig Professors Vindue udi Rostok. Han skal profecto befinde, at der er endnu Karle paa Academiet, som har Been i Panden, og at jeg er god Academicus tam in Marte qvam in arte.

Gaaer ud til sine Folk igjen. Midlertid, mens Stygotius siger det, rangerer Von Thybo sine Soldater.

Thybo. Men kan det være muligt, Jesper! at den Karl tør gjøre slig Modstand?

Jesper. Jeg havde aldrig kunnet bilde mig saadan ind; men jeg er vis paa, at saa snart han faaer Herren at see, saa løber han med alle hans Tilhængere Fanden i Vold. Jeg er ikke af de forsagte og fejge Mennesker, men jeg kan sværge paa, at jeg vil heller see Fanden selv end Herren, naar han blir vred; thi jeg kan see paa Herrens Ansigt ligesom afmalet den hele trojanske Krig eller Jerusalems Forstyrring i kort Begreb.

---

fire Studenter; Studenterne paa den Tid og senere laa af og til i formelige Fejder med de Militaire. Domini Collegæ osv., mine Herrer Standsfæller og Krigskammerater. cuprum pro argento, Kobber for Sølv. profecto, i Sandhed. tam in Marte osv., saavel i Krig som i Videnskab. rangerer, ordner.

Thybo. Siger du det, Jesper? Giv nu Agt paa mit Ansigt, nu vil jeg gjøre mig vred.

Jesper. Ach, det er forskrækkeligt, Herre! Ach, ach, det er ligesom jeg saae det grummeste Vildsvin alene i en Skov, saadan Rædsel fik jeg paa mig.

Thybo. Hvad er det for Snak? du maa bie at raisonnere, til jeg gjør mig vred; jeg har jo ikke begyndt endnu at gjøre nogen Mine.

Jesper. Ja, det er endelig sandt, jeg kom det ikke ihu; men vil Herren gjøre det saa kort som muligt, thi jeg kan ikke taale at see det længe an.

Thybo. Se! nu seer du mit Ansigt, som det var, da jeg løb Storm til Braband.

Jesper. A.... a.... Nok, Herre! Ingen islandsk Løve kan see mere forbandet ud. Der gik slige Ildstrimler fra Herrens Øjen, at man kunde stikke an en Pibe Tobak dermed.

Thybo. Ha ha ha! Det er mig kjært. Saa troer du da, at mit Ansigt alene driver dem paa Flugten?

Jesper. Ja vist. Derfor er det bedst, at Herren, for at gjøre dessnarere Ende paa Krigen, gaaer for i Spidsen.

Thybo. Nej ellers Tak; en General staaer altid bagest. Jeg hører nok, Jesper! at du veedst at indrette en Slagt-Ordning. Kom, nu skal jeg vise dig, hvor den skal ordineres. Du skalt staae i Spidsen paa den venstre Fløj, og Peer skal føre den højre an.

Peer. Ach Herre, jeg er jo ganske kvæst, og derfor beder ydmygst om min Demission og Naade-Penge for mig, min Hustru og mange smaa Børn.

---

islandsk Løve, Spøgeord for Faar; bruges endnu af og til om En, der vil synes modigere, end han er. Slagt-Ordning, Slagorden. ordineres, ordnes, opstilles. Demission, Afsked.

Jesper. Hvilken Snak! du est jo ikke gift engang.

Peer. Ja, men jeg har isinde at gifte mig med første.

Thybo. Est du saa stærk, at du kan gifte dig, saa kan du ogsaa slaaes. Fort hid, som jeg siger dig, og antag Commando. Skal jeg give din Slyngel Kost og Løn for Intet?

Peer. Løn? jeg har aldrig seet nogen Løn.

Thybo. Des bedre er det for dig, saa kan du faae Alt paa eengang; din Gage løber altid lige fuld.

Peer sagte. Det er Ulykken, hun løber saa stærk for os stakkels Lakajer, at vi kan aldrig naae den igjen.

Thybo. Tænk, Peer! du nyder en Æres-Post, som ikke tilbydes Enhver.

Peer. Det er Ulykken, at jeg er ikke ærgjerrig; at nøde den til Ære, som ikke skjøtter derom, er jo ligesom at nøde En til at spise de Koste, som han har naturlig Afsmag for.

Thybo trækker ham hen til den højre Fløj, og holder en Harangue for Armeen, medens Peer staaer og græder, som han var pidsket.

Thybos Tale til Folket. Man skulde tænke, Ihr Herren! at det var mod sidste Verdens Tider, eftersom man seer, Fluer vil sætte sig op mod Elephanter, Myg mod Løver, Dværge mod Kjæmper, en Stygotius, et Blækhorn, en Pennefjær, en Pedantus, en Grammatica, en Schulfuchs, mod en Mand, hvis Navn er bekjendt i Holland, i Frankrig, i Amsterdam, i Brabandt, ja over hele Europia. Spejler Eder idag, Ihr Herren! i min Tapperhed, følger mit Exempel.

Jesper indbryder i hans Tale. Herre! der kommer vore Modstandere i fuld Curreer.

Harangue, Tale. Schulfuchs, Skolefux, Pedant. Curreer, skal være Carriere.

Thybo continuerer sagte og stammende, skjælvende, og tørrer Sveden af sig. I mit Exempel .. og mit Exemplar (kommer de?). Følger, Ihr Herren! og føl .. følger (er de nær hos?) mit exemplariter og følg .... Jeg vil for Tidens Korthed afbryde, og som en fornuftig Anfører postire mig bag ved for at obsalvere .... Hillemænd, der er de!

Peer vil løbe bort, men de Andre holde paa ham.

Thybo. Jesper! jeg sætter nu al min Lid til dig.

Jesper. Vil Herren have Taalmodighed et Øjeblik, medens jeg springer hjem efter Mons Vingaards Bog, hvorefter Herren plejer at rangere sine Tropper.

Thybo. Det er en herlig Forklaring; du vil gaae bort og lade os staae i Stikken. Det er bedre, at du bliver tilstede og mægler os en Fred imellem, ikke fordi jeg er bange at gaae dem under Øjen, om de vare tusinde.

Jesper. Ja, det veed jeg nok.

Thybo. Men for at spare Christen-Blod. Det er unge Mennesker, som kan blive til Noget, naar de har udraset. Du skal faae 20 Rdlr., dersom du kan bringe en Forligelse tilveje.

Jesper. Jeg skal gjøre mit Bedste. Vil ikkun Herren imidlertid holde gode Miner.

Thybo. Hør, Jesper! du kan sige dem, at jeg er en Mand, som har ti Mænds Styrke.

Jesper. Ja, og jeg vil lægge tolv Mænds Forstand til.

Thybo. Du kan sige dem, at jeg har slaaet 2000 Mænd ihjel med min egen Haand.

Jesper. Jeg vil lægge 2000 til.

Thybo. Du kan sige dem, at jeg er bekjendt for min Tapperhed over hele Holland.

Jesper. Jeg vil lægge Engeland til.

Thybo. Du kanst sige dem, at jeg har omgaaeds med Fyrster og Generaler udenlands.

Jesper. Jeg vil lægge Konger til.

Thybo. Du kanst sige, at Kongen af Holland har foræret mig sit Portrait.

Jesper. Jeg vil sige: Kejseren og Paven har gjort det Samme.

Thybo. Du kan sige, at hvis de ikke bekvemmer sig til Fred, bryder jeg hele Regentsen ned.

Jesper. Jeg vil lægge Studen-Gaarden til.

Thybo. Du kanst fortælle dem kortelig alle de Slag, jeg har været udi.

Jesper. Jeg vil lægge dem til, som Herren ikke har været udi.

Thybo. Du kanst sige, at naar jeg ret vil gribe mig an, kan jeg sætte alle de fornemste Damers Hjerter udi Contribution.

Jesper. Jeg vil lægge det til: udi lys Lue. Lad kun mig raade.

Stygotius. Hør, godt Folk! det er bedst, at vi betænker os, forend vi gaaer videre. Jeg har forsvoren at slaaes med Officierer, de bruger ingen Raison; det er bedst, at vi skikker En til dem at fornemme, om de vil møde os i tørre Hug, og sige tillige med, at vi vilde gjerne slaaes med dem udi Kaarde, hvis det ikke var mod leges academicas. Vil de disputere med os, skal det være mig kjærere, enten de ville paa Latin eller Græsk. Men der seer jeg Jesper komme til os. Gak du imod ham, Jens! og hør, hvad hans Ærinde er. Jeg troer nok, han er min Ven, hvorvel han for Interesse Skyld holder sig til Thybo.

Jesper. Jens! hør, hvad jeg vil sige dig. Hvorfor skal vi lemlæste hinanden for tvende Narrers Skyld?

Contribution, Skat. leges academicas, Universitetslovene.

Jens. Jeg er, min Tro, af samme Mening.

Jesper. Hr. von Thybo holdes af alle brave Officeers for en Gjæk.

Jens. Min Herre ligesaa af Studenterne.

Jesper. Og for en Pultron.

Jens. Min ligesaa.

Jesper. Hr. Thybo er saa bange som en Hare.

Jens. Min Herre ligesaa.

Jesper. Saa snart at I avancerede et Skridt, havde vi sat os for at løbe.

Jens. Vi ligesaa.

Jesper. Jeg har Fuldmagt at slutte Forligelse.

Jens. Jeg ligesaa.

Jesper. Men jeg har ikke udi Sinde at gjøre det for Intet.

Jens. Jeg ikke heller.

Jesper. Mig synes, Freds-Artiklerne kan bedst saaledes concipperes: 1. skal Hr. von Thybo tractere begge Krigs-Hærerne udi Fisker-Huset; 2. skal Hr. Magister Stygotius gjøre Dagen derefter det Samme.

Jens. Du est en habil Mand, Jesper!

Jesper. Hej, Hr. von Thybo! skjønt og reputerligt Forlig: I skal tractere i Fisker-Huset i Morgen, og Stygotius over Morgen.

Thybo. Skal jeg da først?

Jesper. Ja vist, I haver Præferencen; det var just den haardeste Knude.

Thybo. Ja, saa er jeg fornøjet.

Jesper. Min Herre! førend vi skilles ad, maa vi som rette Venner tage hinanden udi Hænder. Magisteren

---

Pultron, Cujon. concipperes, affattes. Fisker-Huset, et daværende Gjæstgiversted udenfor Østerport. habil, duelig. reputerligt, anseligt. Præferencen, Fortrinet.

giver Herren sin Haand, og vi andre Subalterne og Gemene maa gjøre det Samme.

Thybo. Gak hen og proponeer det for Anføreren, aber in meiner Namen nichts.

Jesper. Det kan Herren vel tænke, at jeg ikke er saa taabelig. Jeg veed anderledes at staae paa Herrens Respect. Gaaer til Stygotius. Min Hr. Magister! jeg har hindret idag en stor Blods-Udgydelse. Jeg saae, at Thybos Parti var for stærk, og derfor i Tide arbejdede paa Fred; thi endskjøndt mit Legeme var i Thybos Krigshær, saa var dog min Sjæl udi Magisterens.

Stygotius. Jeg veed det heel vel, Jesper!

Jesper. Jeg kan forsikre eders Magisterhed, at om det havde kommet til Strid, saa havde jeg deserteret midt i Slaget. Men jeg maa lade, som jeg holder med Thybo, for visse Aarsager Skyld.

Stygotius. Du skal have Tak for dit gode Hjerte mod mig. Jeg skal stræbe at gjøre dig al mulig Tjeneste derfor.

Jesper trækker Stygotius til Thybo. I gode Herrer! nu maa I udi begge Armeers Paasyn give hinanden Hænder. Saa skal vi Andre gjøre det Samme indbyrdes.

De gir hverandre Hænder, og de Andre gjør ligeledes og kysse hinanden.

Jesper. Hører nu, I gode Herrer! Efterdi vi nu ere forligte, og begge Personer er skeet Tort, saa er det bedst, at vi nu conjungerer begge Krigshærene, og med samtlig Magt hævner os over vore tilfælles Fjender; thi hvorvel de har havt Aarsag til Fortrydelse, saa bør dog slige brave Mænd hævne den Tort at have faaet Vand

---

Subalterne, Underordnede. proponeer, foreslaa. aber in meiner Namen nichts, men Intet i mit Navn. conjungerer, forener.

over Hovedet. Vi maa samtlig attaqvere Leonora i hendes Hus.

Thybo. Das ist wahr, Jesper! Vi skal formaliter belejre Huset.

Stygotius. Communis injuria communibus armis vindicanda est.

Jesper. Men vi maa bie en halv Time, til det bliver lidt mørkere.

Thybo. Mittlerzeit kan vi gjøre fornødne Præparatorier.

Stygotius. Skal vi da mødes her igjen?

Jesper. Ja, om en halv Time skal vi mødes her igjen paa samme Sted.

Thybo. Kom, lad os da gaae bort saa længe.

De gaaer ud Alle, undtagen Jesper.

Niende Scene.

Jesper. Leonard.

Jesper. Nu skal jeg anrette en artig Komedie, som skal beskjæmme de to Gjække endnu meer, og tillige med befordre Leonards Bedste. Se! der kommer han meget belejligt. Monsieur Leonard! I kom, ligesom I var kaldet.

Leonard. Hvi saa?

Jesper. Thybo og Stygotius ere blevne forligte og med samtlig Magt vil anfalde Leonora udi hendes Hus. Nu har I ret Lejlighed at insinuere Jer saaledes, at I kan blive vis paa Bruden; thi naar Huset bliver an-

---

attaqvere, angribe. Communis injuria osv., Den fælles Fornærmelse maa hævnes med fælles Vaaben. Mittlerzeit, imidlertid. Præparatorier, Forberedelser.

faldet, maa I komme med nogle andre gode Venner at ophæve Belejringen.

Leonard. Men om de blir mig for stærke?

Jesper. Det har ingen Fare. Naar de seer en blot Kaarde, saa løber de begge to, og naar Anførerne give sig paa Flugten, følger de Andre strax. Thi andre Officiers saa vel som Soldater foragte ham i deres Hjerte og holde kun Venskab med ham paa Skrømt.

Leonard. Jeg veed ikke, hvordan jeg i Hast skal faae saa mange gode Venner samlet.

Jesper. Kommer I kun ind med Jer blotte Kaarde, saa vil jeg være Mand for, at de alle skal tage Flugten. I kan for Sikkerheds Skyld lade, som der kommer Andre efter. Men I maa ikke agte, at jeg stiller mig an, som jeg er paa Thybos Side; thi jeg vil ikke bryde aabenbare Venskab med ham, saa længe han har et Anker Vin i sin Kjælder.

Leonard. Ach Jesper! jeg skal studere paa at gjøre dig Tjeneste igjen og belønne din Troskab mod mig.

Jesper. Jeg gjør Intet for Interesse, Monsieur! Jeg betinger mig alene, naar I kommer i Stand, jus vitæ et necis, Hals og Haand over Jer Kjøkken og Kjælder, samt Jagt-Frihed i Jer Gaard over Høns, Kyllinger, Kapuner, Gjæs, Ænder ꝛc. ꝛc.

Leonard. Alting i mit Hus skal være dig til Tjeneste. Min Farbroder ligger nu ganske syg, saa jeg troer, han døer denne Nat.

Jesper. Men jeg hører en Allarm. Løb til Side. Jeg troer, at de kommer.

Leonard gaaer ud.

---

jus vitæ et necis, Ret over Liv og Død.

Tiende Scene.

En Officierer. Jesper.

Officieren. Ha ha ha ha ha ha!

Jesper. Serviteur, Monsieur! Hvoraf leer han saa godt?

Officier. Se, Jesper! est du der? Jeg vil svære paa, at du est Autor til alle disse Krumspring, Von Thybo gjør.

Jesper. Det er min Tro sandt. Jeg gjør det for at befordre Monsieur Leonards Kjærlighed.

Officier. Det er mig kjært; thi det er en god ærlig Karl. Jeg hører, at han formaliter vil belejre Mad. Leonora i hendes Hus, og jeg har laant ham otte Soldater, hvilke ere saa afrettet, at de skal løbe, mindste Modstand de seer. Vi maa føje den Karl i Alting, thi han er os en fed Steg.

Jesper. Men jeg er kun bange, at det vil give Opsigt.

Officier. Ej Lapperi! Om der kommer Nogen og vil lægge sig derimellem, saa skal jeg nok holde dem derfra; thi saa snart Folk faaer at vide, at det er Thybo, kan de strax fatte, at saadan Krig vil ikke være af stor Betydning. Jeg vil holde mig lidt til Side. Jeg troer, de kommer.

Ellevte Scene.

Stygotius og Thybo med en Hob Folk. Jesper. Leonard.

Thybo med et Spyd i Haanden rangerer Soldaterne og exercerer dem. Marcherer derpaa ganske sagte i Orden af Bataille med Tromme=Slag efter Takten lige til Huset. Taler til Folket: Messieurs! Ihr Herrens! nu er den Tid kommen, paa hvilken I kan bane Jer Vejen til et udødeligt Navn ved

Eders Tapperhed. Denne Fæstning, som I har at bestorme, synes vel stærk, men jo stærkere den er, jo større er Æren og Sejeren. Jeg vil selv være først i Spidsen for at opmuntre Eder til Tapperhed. Allons! spejler Eder udi mig.

Løber til Døren med sit Spyd. Fruentimmeret raaber ud af Vinduet: Hvad det skal betyde?

Thybo. Her er ingen andre Conditioner, end at I skal give Jer paa Naade og Unaade.

Fruentimmeret skriger og hyler indenfor.

Leonard. Hej! omringer og griber disse Stratenrøvere, og seer vel til, at Ingen undkommer.

Han skyder en Pistol af i Luften, hvorpaa de falde alle som døde. Jesper holder paa Thybo, ladende, som det er for at bedække ham.

Thybo siger: Det war ein grausom Salbe. Die gantske Armee ruiniret auf einmal.

Leonard. Det er vist Anføreren, ham maa jeg strax opofre.

Jesper. Ach gunstige Herre! spar ham, og omkom heller mig.

Leonard. Her hjælper ingen Bøn. Han skal døe.

Jesper. Ach Herre! betænk, hvad I gjør. I stiller Verden ved en Mand, der har vundet over fire tusinde Feltslag.

Leonard. Ingen Snak. Han er Dødsens.

Jesper grædende. Der udi det Slag ved Amsterdam....

Leonard. Fort, fort. Lad ham løs.

Jesper. Omkom med sin egen Haand....

Leonard. Hvis du ikke slipper ham....

Allons, Fremad marsch. Det war ein grausom osv., Det var en grusom Salve. Den hele Armee ruineret paa een Gang.

Jesper. Over 5000 Mennesker.

Tybo hviskende til ham. Sig ham ogsaa om de 3 Herren-Stater, jeg omkom.

Leonard. Om han var Alexander Magnus selv, saa skal han opoffres.

Jesper. Og stak 3 Herren-Stater ihjel....

Leonard. Jeg lader mig deraf ikke bevæge.

Jesper. Med eet Hug.

Leonard. Des større Berømmelse er det for mig at omkomme ham.

Jesper. Der udi Brabands Belejring løb alene...

Leonard. Det hjælper ham nu altsammen Intet.

Jesper. Storm, og sloges paa Muren i en halv Time med den hele Garnison.

Leonard. Saa seer jeg da, at jeg maa omkomme Jer begge to.

Jesper. Ach, løb, Herr von Tybo! og salveer Jer kostbare Liv.

Tybo løber. Leonard forfølger ham og stikker ham med Skaftet af Kaarden i Ryggen.

Tybo. A..... a..... ich bin totlig blessirt, durch und durch gestochen, a.....

Løber ud.

Tolvte Scene.

Leonard. Jesper. Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonard. Det gik, min Tro, rigtig an, Jesper!

Jesper. Ej, det vidste jeg nok forud. Naar han nu lever op af sin forrige Blessure igjen, saa gir han mig en Foræring oven i Kjøbet. Men der kommer de Belejrede ud; holdt nu gode Miner!

---

salveer, frels. ich bin totlig blessirt osv., jeg er dødelig saaret, stukket tvært igjennem. Blessure, Saar.

Leonora. Ach, min hjerte Monsieur Leonard! er det han, som har forløset os fra denne Angest? Ach, gid jeg kunde bevise ham nogen Tjeneste!

Jesper. Madam! den største Tjeneste, I kan gjøre ham, det er at give ham Jer Datter, som han saa længe har elsket. Synes Jer, at det er en Mand at foragte?

Leonora. Jeg har altid haft stor Æstime for ham; men som han ingen Midler har, og min Datter heller ingen, saa har jeg ikke holdet raadeligt, at de kom sammen.

Leonard. Hvad det er angaaende, saa haaber jeg nok at forsørge hendes Datter; thi saalænge min Farbroder lever, assisterer han mig nok saa meget, som dertil kan behøves, og naar han døer, saa arver jeg temmelige Midler.

Leonora. Jeg tilsteder da gjerne, at I forlover Jer sammen. Men I maa bie med Bryllupet, til han døer.

Leonard. Min Farbroder gjør det ikke længe; thi jeg troer neppe, at han lever denne Nat over. Men der seer jeg hans Tjener kommer. Hør, Christoffer! hvorledes er det nu med din Herre?

Christoffer. Jeg kommer for at lade ham vide, at Monsieur Jeronimus er alt død.

Jesper. Ach, det var, min Tro, en stor Høflighed af ham. Nu haaber jeg, Madam! at hun har Intet meer at scrupulere over.

Leonora. Aldeles Intet. Jeg skatterer min Datter for det lyksaligste Menneske i Verden.

Jesper. Saa lar os da gjøre kort Proces. I har længe biet efter hinanden. Kommer hid og gir hinanden Hænder!

De gir hinanden Hænder og gaaer ud.

Den Stundesløse.

Komedie udi 3 Acter.

(1726.)

Hoved-Personerne
i Komedien.

Vielgeschrei, den Stundesløse.
Pernille, hans Pige.
Leonora, hans Datter.
Magdelone, hans Husholderske.
Leander, Leonoræ Elsker.
Erik Madsen, en Bogholder.
Peder Eriksen, hans Søn.
Oldfux, en Aventurier.

Aventurier, Lykkejæger, Eventyrer.

Første Act.

Første Scene.

Pernille.

Der skrives nu saa mange Komedier i Verden, og Ingen skriver om en Stundesløs. Dersom Nogen vilde tage sig saadan En for, kunde jeg give skjønne Materialier dertil af min Herre. Man vil vel sige, at saadanne Characterer ere rare, og at Ingen tænker derpaa; men der findes en Hob slige stundesløse Folk her i Landet, der støje, som de vare affindige, over slet Intet, ligesom tvertimod der ere visse Folk, der kan have ti Ting i Hovedet paa eengang, og er dog at ansee, som de vare ganske ørkesløse. Jeg erindrer for nogle Aar siden, da jeg tjente hos en Lands-Dommer, og jeg engang rejsede med hans Frue, da kom vi ind paa Vejen til en Kone, hvilken tog meget vel imod os, men syntes at gjøre altfor meget deraf. Nu var hun i Stuen, nu i Kjælderen, nu satte hun sig paa Hylden, nu under Bordet, nu klamrede hun med Piger, nu med Drenge. Vi bade hende ti Gange, hun

---

rare, sjeldne. ansee, se til. Lands-Dommer; istedetfor vore nuværende Overretter havde man dengang Landsthing, hvis Medlemmer kaldtes Landsdommere. Drenge, Karle.

skulde ingen Umag gjøre sig for vor Skyld, thi vi kunde lade os nøje med et Stykke Smørre-Brød. Hun tørrede Sveden af sig ti Gange, og bad os have Taalmodighed en halv Times Tid. Fruen svor for mig, at hvis hun havde vidst, at Konen vilde have gjort saadan Væsen, havde hun heller taget ind i Kroen; thi hun vilde nødig være for meget i Gjæld hos samme Kone, efterdi hun havde en Sag for Landsthinget. Endelig blir Bordet bredet, og ventede jeg da i det Ringeste at see en Postej til den første Ret; men alle disse Anstalter faldt ud til en klumpede Meelgrød og 8 haardkaagede Æg. Men det var dog Noget. Kunde Hr. Vielgeschrei endnu med al sin Støjen gjøre saa meget som et Æg, var det ikke saa forunderligt, som det er. Dersom han endnu gjorde det for at fordrive Kuld eller Skjørbug, kunde man sige, at der dog blev Noget gjort. Saaledes bar en gammel Magister fordum om Vinteren Brænde op paa sit Kammer af Kjælderen og siden af Kammeret ned i Kjælderen igjen, saa længe indtil han ingen Varme meer behøvede. Men Herren arbejder paa Intet, det er Intet, og det blir til Intet. Der er Ingen udi Huset, som han roser for Flittighed, uden mig, og der er dog Ingen, som gjør mindre Gavn, endskjøndt jeg er altid geskjæftig. Forgangen da En spurgte, hvor mange Folk han holdte, svarede han: ikkun een, thi Pernille er min Stuepige, min Kokkepige, min Kammertjener, min Secretair, min Husholderske, min Kone. Hvorvel det sidste især var Løgn. Ikke fordi jeg er just mere kydsk end en Anden; men han har ikke Stunder at ligge hos Nogen, og jeg er aldrig smukkere i hans Øjen, end naar jeg har en Pen siddende bag Øret. Men der seer jeg Husholdersken Magdelone komme.

Anden Scene.

Magdelone. Pernille.

Magdelone. Gid I faae en Ulykke, hvilke Skriver-Karle I ere!

Pernille. Altid skjælder hun. Hvad fattes nu, Jomfru?

Magdelone. Jeg saae igjennem en Sprække ind udi Skriver-Stuen; der sidder de Hunde og drikker Spansk-Vin, og Herren veed ikke Andet, end de skriver; og En af dem drak saadan Skaal: Magdelones Skaal, gid det gamle Orgelværk var gift!

Pernille. Ha ha ha!

Magdelone. Jeg er, Himlen skee Lov, ikke saa gammel endnu, at de har fornøden at ligne mig ved et gammelt Orgelværk.

Pernille. Det skulde jeg ogsaa mene.

Magdelone. Jeg har jo endnu ikke naaet mine 40 Aar.

Pernille. Ja, hvad er det at regne for Alder? En Pige kan man nytte, indtil hun er 50 Aar.

Magdelone. Og derforuden bær jeg min Alder meget vel; thi jeg har endnu ingen Rynker.

Pernille. Ej, hun har min Tro et godt brugeligt Legeme endnu, det er Synd at sige Andet. Det er slet ikke for hendes Ansigt eller Skabning, de foragte hende, men fordi hun forklager dem iblandt for Herren.

Magdelone. Det er sandt, Pernille! det er for min Ærlighed, at jeg maa lide alt saadant. De bilder Herren ind, at de slæber sig ihjel i hans Tjeneste, og raaber paa højere Løn, da de dog ikke fortjener Halvdelen af det, de faaer, og derforuden har aldrig ringeste Skilling under Hænderne, uden de jo klipper Noget deraf, saa at han omsider blir til en Stodder.

Pernille. Ej, sig ikke det. Herren har min Tro altfor mange Øjen i Hovedet, og seer alt for nøje til udi Huset, at Nogen skulde kunne bedrage ham.

Magdelone. Just fordi han er saa flittig og ge-skjæftig, just derfor blir han bedragen. Naar jeg vil vare ham ad om hans Tjeneres Utroskab, har han formedelst andre unyttige Forretninger aldrig Stunder at høre mig. Jeg skulde aldrig have blevet her saa længe, var det ikke for een Tings Skyld.

Pernille. Hvad er det?

Magdelone. Det er, at han har lovet at skaffe mig en Mand. Men disse forbandede Forretninger, som kommer imellem, hindrer ham i hans Forsæt.

Pernille. Han har jo ikke Stunder at gifte sig selv engang, langt mindre sin Husholderske.

Magdelone grædende bitterlig. Jeg havde maaskee længesiden kunnet være gift, om jeg ikke havde forladt mig paa hans Løfter.

Pernille. Jeg veed, I kan jo ikke frie selv, Jomfru! Jeg vilde ønske, det var Moden; jeg skulde min Tro ikke heller gaae saa længe, som jeg gjør.

Magdelone. Nej, det er sandt. Men Madame Kirsten Gifte-Kniv har tilbudet mig adskillige Gange for en Discretion at skaffe mig en brav Mand; men jeg har altid biet paa Herrens Naade.

Pernille. Hun maa da ret bryde engang overtvert, Jomfru! og tage Herren med en Trumf, naar hun engang finder ham ledig.

Magdelone. Naar finder man ham ledig, Pernille? Ach, ach, om En kunde komme Noget til i det Samme, thi vi ere alle Mennesker, saa havde han det paa sin Samvittighed. Ach, ach, den forbandede Geskjæf-

---

Discretion, Drikkeskilling.

tighed! Men hvoraf kan det komme, at visse Mennesker ere saa stundesløse?

Pernille. Jeg kan ikke vide, Jomfru! Jeg mener, at ligesom de, som ere fødte paa en Jule=Nat, seer altid Spøgelse, de som er født udi Regenvejr, græder altid, saa bilder jeg mig ind, at slige stundesløse og arbejdsomme Folk som Herren maa være gjort i en Skriver=Stue eller fødte paa en Postdag.

Magdelone. Ej Snak!

Pernille. Ja Jomfru! det er saa kun min Mening, som jeg ikke vil tvinge Andre til. Jeg har mærket tidt, at Herren har været ganske rolig, men saa snart han har hørt tale om Breve og Forretninger, er han bleven ligesom Don Quichot, naar man taler om vandrende Riddere. Der maa visselig være en Hob geskjæftige Vædsker i Herrens Mave, hvilke maa have den Natur, at de begynder at fermentere, saa snart han seer et Stykke Papir; eller han i Steden for Blod maa have Blæk, som løber om i Aarerne.

Magdelone. Hvad det er eller ikke er, saa lider jeg derved, og min Velfærd blir sat tilside ved hans Stundesløshed.

Pernille. Hans egen Dotters Velfærd blir sat tilside derved. Han har jo lovet hundrede Gange at skye hende en Mand, men glemt det hundrede Gange igjen, og Monsieur Leander, som elsker hende i et helt Aar, har endnu ingen Lejlighed faaet at tale med ham derom.

Magdelone. Men er det Leanders og Jomfruens rette Alvor, at de vil have hverandre?

Pernille. Ja vist, I skal nok faae det at see.

Don Quichot, Helten i en bekjendt komisk Roman, hvis Fantasi er bleven saa overspændt ved Læsning i Ridderromaner, at han kan tage Vejrmøller for Riddere og en Flok Faar for en Armee.
fermentere, gjære.

Tredie Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hvor er Husholdersken? Min Far kalder paa hende.

Magdelone. Saa maa jeg da løbe.

Pernille. Det var ret vel, at hun gik. Nu kan vi tale Noget sammen om det Andet.

Leonora. Ach Pernille! jeg forlader mig paa din Hurtighed og den Credit, du har hos min Far.

Pernille. Idag skal det min Tro blive Noget af; thi jeg veed ikke, Herren har havt nogen Tid mindre at bestille. Jeg har bestilt Leander at komme hid Klokken 9, og saa haaber jeg nok, at han skal faae et Kvarteers Tid at tale med Herren. Det er os kun om Tiden at gjøre.

Leonora. Jeg haaber nok, at naar min Far seer hans Person og hører hans Stand og Vilkaar, saa blir det ikke saa vanskelig Sag.

Pernille. Det er sandt nok, Jomfru! men Knuden er kun at finde en ledig Time hos ham. Men der hør jeg, han kommer. Det er bedst, at I løber tilside.

Fjerde Scene.

Pernille sætter sig ned ved Bordet at skrabe Penne-Fjeder, og Vielgeschrei kommer ind udi sin Slaaprok, efterfulgt af fire Skriverkarle, alle med Penne-Fjere bag Ørene.

Vielgeschrei gaaer frem og tilbage, stirrende paa et Stykke Papir, raaber: Lars Dintfass!

Hurtighed, hurtige Omløb. fire Skriverkarle; deres Navne ere ligesom Vielgeschreis eget valgte med Hentydning (Dintfass — Blækhus; Federmesser — Penneknif; Sandbüchs — Sandhus; Griffel); Vielgeschrei betyder „megen Skrigen" og minder tillige om et tydsk Ordsprog, som svarer til vort: Meget af Munden og lidt af Ulden, sa'e Bonden, han klippede sin So.

Lars løbende til ham. Ja, Herre!

Vielgeschrei gaaende til den anden Side. Lars Dintfass!

Lars. Her er jeg, Herre!

Vielgeschrei gaaende til den anden Side, stirrende. Christoffer Federmesser!

Christoffer løbende til ham. Hvad har Herren at befale?

Vielgeschrei. Hvad vil du? Du seer jo, at jeg har at bestille.

Christoffer. Herren kaldte paa mig.

Vielgeschrei. Det var Løgn, bi kun, til jeg kalder paa dig. Hvor er Jens Sandbüchs? Er han ikke tilstede?

Christoffer. Jo han er, Herre!

Vielgeschrei. Jens Sandbüchs!

Jens løbende til ham. Her er jeg, Herre!

Vielgeschrei gaaer stirrende til den anden Side. Jens Sandbüchs!

Jens løbende til ham. Hvad har Herren at befale?

Vielgeschrei. Har du renskrevet Kopien af forrige Uges Udgifter?

Jens. Ja, Herre! her er den.

Vielgeschrei. Er den confereret med Klakken?

Jens. Ja, Herre! jeg og Christen Griffel confererede i Morges ved Lys.

Vielgeschrei. I confererede vel saadan, som I confererede sidste Gang. Jeg tør nu slet Intet lade passere, uden jeg har seet det igjennem selv. Hvad bestiller du, Pernille?

Pernille. Jeg sidder og skraber Penne tilrette for Skriver-Karlene.

---

confereret, sammenlignet.

Vielgeschrei. Det holder jeg af. Jeg har mere Nytte af den Pige end af alle Jer andre Dogenichter. Stat kun op lidt, Pernille! jeg maa sidde og conferere. Jens Griffel! læs du, du læser tydeligst.

Jens. Den 21. udgivet 1) 3 Rdlr. 2 Mark Arbejdsløn for Herrens brune Klædning. 2) 4 Mark for et Par Tøfler til Pernille.

Pernille. Det er sandt, jeg har glemt at takke Herren derfor. Jeg takker, gunstige Herre! jeg skal slide dem op paa Herrens Sundhed.

Vielgeschrei. Du kanst takke mig en anden Gang, Pernille! ikke naar jeg sidder i Forretninger. Nu kunde vi allerede have avanceret et temmelig Stykke, hvis du ikke havde kommet med den Snak. Læs videre.

Jens Griffel. 3) For 4 Pund Kalve-Kjød 3 Mark. 4) For 4 Potter Mælk en Mark. 5) Drikke-Penge for det Fad forraadnede Pærer, som vi fik til Foræring, 1 Mark. Summa lateris 5 Rdlr. 5 Mark. 6) Et Pund Caffe-Bønner 1 Rdlr. 7) Hent 2 Skilling i Thevand. 8) 3 Skilling til en Kvint paa Jomfruens Luth.

Vielgeschrei. Holdt! læs op igjen. Hvad fulgte efter de 2 Skilling i Thevand?

Jens Griffel. Derpaa følger 3 Skilling til en Kvint.

Vielgeschrei. Gid I faae en Ulykke for Jer Copiering og Conferering! Paa de 2 Skilling i Thevand følger 1 Skilling givet i Almisse til en Stodder.

Pernille. Det var uforskammet at glemme saadant. Nu blir jo den hele Regning gal.

Vielgeschrei. Maa du ikke vel sige det, Pernille? Er jeg ikke et ulykfaligt Menneske, der har slige Tjenere?

Summa lateris, Sidens Sum. — Hent 2 Skilling, d. e. hentet for 2 Skilling. Luth, et musikalsk Instrument, lignede en Guitar.

MARSTRAND Fc THIELES BOGTRYKKERI. ROSENSTAND sc

Den Stundesløse, 1ste Act 4de Scene.

Vielgeschrei: Faaer jeg Stunder til at æde eller drikke? Nu har jeg to Breve at skrive.

I Steden for at lette mig i mine Forretninger, flyer de mig flere paa Halsen. Skriver nu om igjen, I Skabehalse! hver sin Copi, saa veed jeg endelig, den maa blive rigtig.

Pernille. Vil ikke Herren drikke The?

Vielgeschrei. Faaer jeg Stunder til at æde eller drikke? Nu har jeg to Breve at skrive. At skrive et Brev holdes kun for en Bagatelle, men af dem, der ikke har forsøgt, hvad det er; thi her skal paa eengang tænkes paa Postpapir, Pen, Blæk, Lys, Signet, saa at En kan blive gal i Hovedet, naar man tænker derpaa.

Pernille. Herren glemte endnu at regne Lak med.

Vielgeschrei. Det er sandt, Pernille! det er uendeligt. Nu, skriver I Karle derhenne?

Karlene. Ja.

Vielgeschrei. Hvor ere alle mine Skriver-Sager, Pernille?

Pernille flyver omkring. Her er Postpapir, her er Lak, her er Signet.

Vielgeschrei. Denne Pige kunde jeg ikke undvære; thi hun har memoriam localem. Sætter sig ned at skrive, men rejser sig strax. Pernille!

Pernille. Herre!

Vielgeschrei. Har Hønsene faaet Mad?

Pernille. Nej, Herren plejer selv at give dem.

Vielgeschrei. Hvor er de Oste-Skorper, jeg skar igaar?

Pernille. De ligger hen i Skuffen.

Vielgeschrei kaster ud igjennem Vinduet. Tippe, Tippe, Tippe!

---

memoriam localem, Sted-Hukommelse.

Femte Scene.

Leander. Personerne af forrige Scene.

Pernille. Nu kommer Han ret tilpas, førend Herren kommer i med at skrive. Se, gak nu imod ham.

Leander. Jeg beder ydmygst om Forladelse, min Herre! Jeg har Noget at tale med Ham, som er mig saavelsom Ham selv magtpaaliggende.

Vielgeschrei. Hvad er det? Han er saa god at sige sin Mening kort, thi Tiden er knap for mig.

Leander Jeg er Jeronimus Christoffersens Søn.

Vielgeschrei. Jeg kjender Monsieur Jeronimus. I har en brav Mand til Far.

Leander. Jeg er kommen her efter min kjære Fars Raad og Villie, at ...

Vielgeschrei til Skriverne. Skriver I der henne, Karle?

Tutti. Ja vi gjør.

Vielgeschrei. Lad engang see, hvor vidt I er kommen. Om Forladelse, Monsieur! et Øjeblik.

Gaaer hen til det lange Bord.

Sjette Scene.

Vielgeschrei. En Barbeer. En Skrædder. En Bonde. Leander. Pernille. Skriverne.

Barberen kommer først ind. Ich bin schon zwei Mal hier heute gewesen um den Herren zu barbieren, aber der Herr war noch nicht aufgestanden.

Tutti, Alle. Ich bin schon zwei Mal osv., Jeg har allerede været her to Gange idag for at barbere Herren, men Herren var endnu ikke staaet op.

Vielgeschrei. Ja, Mester! I maa expedere mig saa hastig, som muligt er; thi jeg har Hænderne fulde af Forretninger.

Han sætter sig ned at lade sig barbere. Medens

Barberen sæber ham, fører han saadan Snak: Es ist ein grausames Wetter heute.

Vielgeschrei. Det mærker jeg.

Barberen. Ich weiß nicht, wie es mit der Welt beschaffen ist; jo mehr man lebt, jo ärger gehts; man höret und siehet nichts als Böses. Der Herr hat vielleicht gehöret, was in diesen Tagen passiret ist?

Vielgeschrei. Nej, jeg har intet Nyt hørt; jeg har ikke heller Stunder at spørge om Nyt, thi jeg har nok i mine egne Sager, og faaer ikke et Øjeblik Tid til at tale med en ærlig Mand.

Barberen. So will ich es denn ihro Gnaden erzählen. Eine Matrosen=Frau in den Neuen=Buden hat auf einmal 32 Kinder zur Welt gebracht und war doch nicht dicker als eine ordinaire schwangere Frau. Wie kann Ihro Gnaden das begreifen?

Vielgeschrei. Jeg har ikke fornøden at bryde mit Hoved med at begribe det; thi jeg maa først vide, om det er sandt.

Barberen. Das ist so wahr, als ich hier stehe, denn ich kann die Historie mit Umständen erzählen;

Es ist ein grausames Wetter heute, det er et grusomt Vejr idag. Ich weiß nicht osv., Jeg veed ikke, hvorledes det har sig med Verden; jo længere man lever, des galere gaaer det; man hører og seer ikke Andet end Ondt. Herren har maaskee hørt, hvad der er passeret i disse Dage? So will ich es denn osv., Saa vil jeg da fortælle Deres Naade det. En Matroskone i Nyboder har paa een Gang bragt 32 Børn til Verden og var dog ikke tykkere end en almindelig frugtsommelig Kone. Kan Deres Naade begribe det? Das ist so wahr osv., Det er saa sandt, som jeg staaer her, thi jeg kan fortælle Historien omstændelig; thi

denn die Kinder wurden alle getauft, aber sturben gleich darauf.

En Bonde kommer ind. God Morgen, Hosbond! Jeg har Penge at yde for 2 Pund Byg og et Boel-Svin.

Vielgeschrei gaaer fra Barberen ganske oversæbet. Du staaer jo for 3 Pund Byg.

Bonden. Ja, jeg veed det nok, go' Hosbond! men Hosbonden maa give mig efter det ene Pund Byg i Aar, thi Tiderne ere saa slet for os, som de aldrig har været.

Vielgeschrei. Det er en gammel Snak den. I klager altid.

Bonden. Ja Hosbond! hvem der har høje Marker som vi, den har ikke faaet meget i Aar. Kornet syntes vel at være Noget, da det stod paa Ageren; Drollen splide mig ad, Hosbond! fik vi ikke mindre Korn i Aar end i Fjor. Og det er knapt, at man vil give os en Rdlr. for Tønden paa Torvet. Veed Hosbond ikke, hvad Capitels-Kjøb blir i Aar?

Vielgeschrei. Nej, jeg kan ikke vide. Men hør! du maa give mig Penge for 3 Pund.

Bonden. Ach, jeg vilde gjerne, go' Hosbond! jeg vilde gjerne; men Hosbonden maa have Taalmodighed med mig i Aar, saa skal jeg siden stræbe som en ærlig Mand, baade at betale Skat og Landgilde.

Vielgeschrei. Du lover saa alle Aar, og det er dog lige nær.

Bonden. Ja Gud bedre, Hosbond! naar Skab

Børnene bleve alle døbte, men døde strax derpaa. at yde for 2 Pund Byg og et Boel-Svin, nemlig i Landgilde. Et Pund Byg var paa Sjælland lig 4 Tdr. Byg; et Boel-Svin var et kornfedet Svin (modsat Oldensvin og a.). Capitels-Kjøb, Capitelstaxt.

kommer paa Kvæget og tar vore Heste bort, saa at vi maa leje for Penge vore Naboers Heste at pløje Jorden med.

Bonden tar nogle Penge op af en Klud, som Vielgeschrei tæller.

En Skrædder kommer ind. Herren har vist forlanget, at jeg skulde tage Maal til en Klædning.

Vielgeschrei løber fra Pengene. Naar det kommer, saa kommer det altsammen paa eengang.

Skrædderen. Det skal være gjort i et Øjeblik, Herre!

Han lader tage Maal af sig.

Bonden. Pengene var jo rigtig, Hosbond! for de 2 Pund Byg?

Vielgeschrei løber til Bonden igjen. Det er sandt, jeg talte ikke alle Pengene. Her kommer saa meget paa eengang, at man maa blive gal i Hovedet.

Tæller Pengene igjen.

Barberen. Will der Herr, daß ich ein ander Mal wiederkommen soll?

Vielgeschrei. Jeg er jo alt raget, Mester! Tar sig om Hagen og føler Sæben. Hillemændt! Sæben tørres ind i Ansigtet. Hav Taalmodighed lidt, medens jeg rages. Sætter sig ned og siger: Ach, Gud bedre den, der har mere at forrette, end han kan overkomme! Skriver I der henne?

De svarer ja.

Pernille. Ach, gunstige Herre! vil Han ikke tale et Ord med denne fremmede Herre, der har biet saa længe?

Vielgeschrei. Hillemændt! det var sandt. Gaaer bort, I andre! og kommer igjen om en Time. Om Forladelse, Monsieur! at jeg har ladet Ham staae saa

---

Will der Herr, daß ich osv., Vil Herren, at jeg skal komme igjen en anden Gang.

længe. Han seer selv, hvordan jeg er omspændt af Forretninger. Hvad er ellers Hans Begjæring?

Leander. Min Herre! jeg er Jeronimus Christoffersens Søn, som med min Fars Villie kommer hid at begjære hans kjære Datter, som jeg nogen Tid har baaret Kjærlighed til. Min Far skulde selv have havt den Ære at opvarte Hr. Vielgeschrei og paa mine Vegne gjort dette Forslag, men en liden Upasselighed hindrer ham at komme ud i disse Dage.

Vielgeschrei. Monsieur! jeg takker Ham for Hans gode Tilbud. Men maatte jeg tage mig Frihed og spørge, hvortil Han har appliceret sig?

Leander. Min Far har Intet sparet paa min Optugtelse; han har ladet mig rejse udenlands, ladet mig lære alle galante Exercitier og adskillige Sprog foruden Latin.

Vielgeschrei. Det er godt nok, Monsieur! men jeg er meget for en Sviger-Søn, der er arbejdsom, der fører en god Pen, og kan gaae mig noget til Haande i mine Forretninger.

Leander. Hvad det angaaer, saa kan jeg vise min Herre Prøver paa min Færdighed af adskillige Breve, som jeg har i min Lomme og vil tage mig den Frihed at vise Herren.

Vielgeschrei. Skriver I Noget der henne?

Tutti. Ja.

Vielgeschrei. Lad see, hvor langt I er kommen.

Gaaer hen, og kommer til Leander igjen.

Leander. Se her, min Herre! her er adskillige Breve saa vel paa Fransk som paa Latin.

---

hvortil Han har appliceret sig, hvad Han har lagt sig efter. galante Exercitier, Øvelser, der anstod sig for dannede, fine Folk, f. Ex. Fægtning, Ridning, Dands.

Vielgeschrei. Nej, Monsieur! det er ikke saa, jeg mener. Forstaaer Han sit Bogholderi?

Leander. Nej, min Herre! hvortil skulde det nytte mig?

Vielgeschrei. Det kunde nytte mig; thi det andet Slags Skrift er jeg ikke tjent med. Jeg vil, at min Datter skal have en god Bogholdere, og eftersom Monsieur ikke forstaaer Bogholderi, saa maa Han ikke tage ilde op, at jeg afslaaer Hans Begjæring.

Leander. Jeg vil gjerne lægge mig efter Bogholderiet for Hans Jomfru Dotters Skyld, som jeg saa inderlig elsker.

Vielgeschrei. Ej, Monsieur! tal ikke derom. Den Professsion skal man have lært fra Barndommen op. Og tilmed saa har jeg halvdeles lovet min Dotter bort til Bogholder Erik Madsens ældste Søn Peder, som skal være en dygtig Karl og træde i sin Fars Fodspor.

Leander. Jeg er forsikret paa, at Jomfruen aldrig bekvemmer sig til at tage saadan Pedant, og jeg undrer mig over, at min Herre vil give sin Dotter til saadan En.

Vielgeschrei. Jeg tænkte det nok. I gode Cavaliers kalde alle dygtige og lærde Folk Pedanter. Det er en Person, som kan lette mig meget i mine store Forretninger, som voxe mig over Hovedet.

Leander. Jeg veed ikke, hvad Forretninger en Mand kan have, der sidder i ingen Bestilling.

Vielgeschrei. Jeg har saa mange Forretninger, at jeg faaer ikke Stunder til at æde og drikke. Pernille! han siger, at jeg ingen Forretninger har. Det kan du vidne med mig.

Pernille. Herren har 10 Mænds Arbejde. Det er hans Uvenner, som siger ham paa, at han har ingen Forretninger. Herren holder jo foruden mig 4 Skriver=

karle, hvilket alene er Bevis nok, at han har Forretninger.

Vielgeschrei. Og jeg kommer endnu til at tage et Par an. Skriver I Noget der henne, Karle?

Tutti. Ja, vi skriver af al Magt.

Leander. Min Herre! jeg kan forsikre Ham paa, at Hans Dotter aldrig skal faae den Pedant.

Vielgeschrei. Hvem Pokker vil hindre mig derudi?

Leander. Det skal jeg, det skal Jer Dotter selv.

Vielgeschrei. Det er artig.

Leander. Jeg kan forsikre min Herre paa, at der Intet skal blive af.

Vielgeschrei. Og jeg kan forsikre Jer paa, at hun skal blive gift med Peder Erichsen Bogholder, inden Sol gaaer ned. Adieu, Monsieur! jeg har ikke Stunder at tale med Ham mere.

Leander gaaer bort.

Vielgeschrei. Har du hørt Magen til den Karl, Pernille?

Pernille. Det bekjender jeg, havde det ikke været af Respect for Herren, saa havde jeg givet ham en paa hans Mund.

Vielgeschrei. Den Karl vil foreskrive en brav Mand, hvem han skal gifte sin Dotter til, og foragte en Bogholder. Jeg har en Hob at bestille, men jeg faaer da at tale med min Dotter lidt. Leonora, kom ind!

Syvende Scene.

Leonora. Vielgeschrei. Pernille. Skriverne.

Vielgeschrei. Min Dotter! hvorvel mine Forretninger ere store, saa tænker jeg dog paa din Velfærd.

Leonora. Jeg takker min hjerte Far.

Det er artig, det er underligt.

Vielgeschrei. Jeg har i Sinde at gifte dig.

Leonora. Jeg takker.

Vielgeschrei. Og det med en brav, forstandig Karl.

Leonora. Jeg er forsikret om, at min Far gir mig ikke bort uden til et skikkeligt Menneske.

Vielgeschrei. Og jeg vil, at du skal have Bryllup med ham inden Aften.

Leonora. Ligesom min kjære Far finder det for godt.

Vielgeschrei. Jeg har ikke villet spørge dig til Raads, førend jeg lovede dig bort, saasom jeg er vis paa din Lydighed imod din Far.

Leonora. Ach, min hjerte Far! jeg faaer just den Person, som jeg mest elsker.

Vielgeschrei. Det er den Person, som jeg nævnede for dig igaar Aftes.

Leonora. Nej, Papa talede Intet derom i Aftes.

Vielgeschrei. Saa har du glemt det, mit Barn! Jeg har hundrede Ting udi Hovedet, og kan dog bedre komme en Ting ihu end Nogen af Jer andre. Personen er et fornuftig ung Menneske.

Leonora. Ja, det er, min Tro, vis.

Vielgeschrei. Og har en brav Mand til Far, i hvis Fodspor han vil træde.

Leonora. Det tvivler jeg ikke paa.

Vielgeschrei. Og inden fire Aar vil blive den dygtigste Bogholder udi Byen.

Leonora. Hvad, Leander Bogholder!

Vielgeschrei. Han heder ikke Leander, han heder Peder og er Erich Madsen Bogholders Søn.

Leonora. Ach Himmel, hvad hører jeg! Jeg tænkte, at det var Leander, Hr. Jeronimi Søn.

Vielgeschrei. Ha ha! nej, mit Barn! det er ikke Parti for dig. Den Snushane var her nylig, men fik strax Afslag.

Leonora. Ach, jeg elendige Menneske! vil I give mig bort til saadan en Pedant?

Vielgeschrei. Hør! mine Forretninger tillader mig ikke at holde længere Snak med dig; gak strax ind, og lav dig paa at giftes med den unge Bogholder inden Aften.

Leonora gaaer grædende.

Vielgeschrei. Pernille! følg du efter hende og forehold hende den Lydighed, hun er sin Far skyldig.

Pernille. Herren maa ikke tvivle derpaa. Jeg skal herudi være Ham ligesaa tro som i alt Andet.

Vielgeschrei. Skriverkarle! kommer op paa Salen, der kan vi forrette vore Sager i Rolighed.

De stikke Alle Pennene under Ørene og gaaer.

Ottende Scene.

Pernille. Leonora.

Pernille. Den, som vil spille noget Puds, maa først søge at komme i dens Credit, som han vil optrække. Naar Herskabet i et Hus er gudfrygtig, stille alle habile Tjenere sig ogsaa gudfrygtige an, og derved komme fort og gjøre, hvad de ville. Naar store Herrer gjøre sig en Glorie af at drikke hinanden i Seng, insinuere Tjenere sig ved det Samme. Naar store Herrers Genie er at støje over slet Intet, seer man ogsaa Tjenere at puste og tørre Sveden af sig, skjøndt de Intet forrette. En habil Tjener, der vil gjøre et Skjelmstykke, maa først udstudere

---

habile, dygtige. Glorie, Ære. insinuere sig, gjøre sig yndede. Genie, Charakteer.

sit Herskabs Naturel og iføre sig det samme. Dette har jeg taget i Agt, og derfore støjer mest i Huset og mindst forretter, hvorudover jeg mest er hørt af Alle. Naar Herren klager over sit Arbejde, klager jeg med; naar han støjer, støjer jeg med; naar han tør Sveden af sig, tørrer jeg med; naar han for sine Forretningers Skyld finder det raadeligt at give sin Datter bort til en Bogholder, roser jeg saadant Parti, skjøndt jeg i mit Hjerte er saa lidt derfor, at om I selv, Jomfru! blev saa gal at ville have saadan Mand, skulde Ingen være mere Jeres Fjende end jeg.

Leonora. Du har ikke behov at være bange derfor.

Pernille. Lad saadan Slyngel gaae hen og gifte sig med et gammel Blæk-Horn. Er han skabt til at ligge i saadan Jomfrus Arm, og er I skabt til at være Madame Bogholders?

Leonora. Ach, Pernille! jeg forlader mig alene paa dig. Men hvori bestaaer det Anslag, hvorved du agter at gjøre det til Intet og befodre min Kjærlighed med Leander?

Pernille. Ej Jomfru! jeg siger ikke mit Anslag, førend det hele Senat blir samlet.

Leonora. Jeg troer, at Leander og hans Tjener kommer hid paa Øjeblikket.

Pernille. Gid de vilde komme; thi nu er den eneste Tid, vi faaer Lejlighed at tale sammen i Dag. Jeg laver til Barsel med Tvillinger, og Leanders Favorit, Oldfux, skal være Jordemoder. Jeg har Bud efter dem. Men se! der kommer de.

Naturel, naturlige Tilbøjeligheder. Senat, Raadsforsamling. Favorit, Yndling.

Niende Scene.

Leander. Leonora. Pernille. Oldfux.

Leander. Ach, allerkjæreste Jomfru! jeg har aldrig havt saadan ond Time, som denne, siden jeg fik saadan haanlig Afvisning af Hendes Fader.

Leonora. Ach, Leander! den har ej heller været mindre ond for mig.

Pernille. Hør, I godt Folk! her er ingen Tid til at holde lang Fadder-Snak. Jeg har en Hob Machiner i Hovedet, som skal sættes i Værk.

Leonora. Lad os nu høre dit Anslag.

Pernille. Mit Anslag? meen I, Jomfru! at eet Anslag vil forslaae? Der har mødt mig saa mange Vanskeligheder udi mit Foretagende, at jeg har været nogle Gange færdig til at forlade det hele Værk.

Leander. Ach, lad os da høre, hvad du har paafundet for at hjælpe os.

Pernille. Hør, Monsieur! kan I agere en Pedant udi Nødsfald? Derudi bestaaer Hovedposten.

Oldfux. Hvad han ikke kan, det skal jeg nok lære ham.

Pernille. Kjender du Erich Madsen Bogholders Søn?

Oldfux. Jeg har seet ham mange Gange paa Gaden.

Pernille. Hans Person maa Leander tage sig paa, og komme til Herren for at frie.

Oldfux. I dette første Anslag gjør jeg to Antegninger: 1) har Hr. Vielgeschrei nylig talt med Leander, og 2) kjender han Bogholderen, efterdi han har udvalgt ham til Svigersøn.

Machiner, Paafund, Intriger. agere, forestille.

Pernille. Dine tvende Antegnelser sætter jeg en Streg over igjen. Hr. Vielgeschrei har aldrig talt med Leander uden een Gang. Og lad være, han havde talt ti Gange med ham, saa kjendte han ham dog ikke. En Mand, i hvis Hoved vrimler saa mange Forretninger som Myrer i en Tue, kjender ikke saa let Folk igjen. Det er knapt, at han kjender mig iblandt; thi igaar stod han længe og talte med mig, og kaldte mig Magdelone. Tilmed skal Leander føre sig saaledes op baade udi Klædedragt og Lader, at han skal kunne bedrage hvem det skulde være. For det Andet har jeg udspioneret, at Herren har aldrig talt med den unge Bogholder, men alene med hans Far. Mener du, at jeg ikke overlægger mine Sager?

Oldfux. Ja, saa tar jeg mine Ord tilbage. Jeg hører, at det kan lade sig gjøre. Men naar da den rette Bogholder kommer, saa blir jo Bedrageriet aabenbaret.

Pernille. Han maa vel komme, det skal dog ikke blive aabenbaret. Naar Leander har været her først, maa den Anden gjerne komme siden.

Oldfux. Ej, det gaaer aldrig an, uden man mager det saa, at den rette Bogholder ikke kommer ind.

Pernille. Hvis det stod i min Magt, saa havde jeg ikke nær havt saa mange Omsvøb at speculere paa. Jeg kan ikke hindre ham at komme ind; thi jeg staaer ikke altid ved Porten, og Gaards-Karlen har Ordre at lukke ham ind. Men hør nu, hvad der maa gjøres: Leander skal komme hid Klokken 2, som er en Time for den Anden kommer, og saa faaer han Herren i Tale og Tilsagn paa hans Datter. Men førend Pedanten kommer, maa vi indvikle Herren udi nogle uformodende Forretninger, saa at han ikke faaer Stunder at tale med ham.

Oldfux. Mener du da, at han gaaer bort uden Besked?

Pernille. Han skal gaae meget fornøjet bort.

Oldfux. Hvor Pokker kan det lade sig gjøre?

Pernille. Jeg er ikke kommen halvvejs endnu. Vi har her en giftesyg Husholderske, hun hedder Magdelone, som Herren har tidt lovet at forsørge; hende bilder jeg ind, at Bogholderen frier til. Naar han nu kommer, medens Herren er i Forretninger op til Ørene, saa raader jeg ham at lade Jomfruen komme ned at entretenere Bogholderen, men i Steden for Jomfruen bringer jeg ham Magdelone ned, som mener, at det er hendes Frier.

Oldfux. Hillemændt! det er alt for store Anslag for en Pige, som du est. Men eftersom Magdelone er noget til Alders, kan han maaskee ikke fatte Kjærlighed for hende.

Pernille. Fatter han ikke Kjærlighed til hende, saa er det desbedre. Men resolverer han sig til at tage hende, som jeg nok troer, thi slige Karle seer kun efter Penge og Velstand, saa kan Magdelone derover ogsaa blive gift, og Komedien des artigere blive spillet; thi jeg kan ikke nægte, at jeg jo gjerne vilde have Magdelone gift med denne Bogholder.

Oldfux. Ha ha ha! Men jeg seer saa mange Vanskeligheder ved alt dette, at jeg kan aldrig bilde mig ind, at det vil løbe vel af.

Pernille. Naar jeg kun faaer Herren indviklet brav udi Forretninger, tvivler jeg ikke om godt Udfald.

Oldfux. Men at vikle ham ind i Forretninger kan just fordærve Sagen; thi saa sætter han Bryllupet op, og faaer imidlertid Sandheden at vide.

---

entretenere, underholde.

Pernille. Det skal jeg nok sætte en Pind for; thi jeg svær ham til, at Leander lurer paa at snappe Jomfruen bort (hvilket er sandt), og raader ham at ile med Bryllupet. Og, som jeg blir Herrens Gehejme-Raad, saa bestemmer jeg Leander, som er forklædt, i en Hast, og den Anden skal ikke komme, førend det er for silde. Jeg skal nok drive dette igjennem uden Hexeri.

Oldfux. Jeg ønsker dig Lykke, Pernille!

Pernille. Mener du, at du skal imidlertid være ørkesløs?

Oldfux. Jeg seer ikke, at jeg har Noget at forrette udi alt dette, med mindre du ogsaa vil gifte mig med det Samme, og paa eengang have den Ære at slutte en Triple-Alliance eller 3 Gifte-Tractater.

Pernille. Nej, du skal faae nok at bestille. Du skal bringe Herren udi Forretninger og Urolighed. Først skal du komme hid som et Bud fra Leander at lade Herren vide, at han har i Sinde at paaføre ham en Proces, efterdi han vil give til en Anden hans Datter, som ved adskillige Breve har forpligtet sig til Leander. Naar han saa faaer det at høre, blir Hovedet kruset paa ham, og jeg raader ham da at skrive et fyndigt Brev til Leander, og at consulere en Advocat, om han strax skal fare fort med Bryllupet for at gjøre slige Truseler til Intet. Al den Hjælp, jeg behøver af dig, er kun at sætte Herren udi fortrædelige Forretninger.

Oldfux. Men naar Advocaten kommer, saa siger han vel, at Herren skal give sig tilfreds, og at de Truseler har Intet at betyde.

Pernille. Derfor skal du ogsaa agere Advocat, og stille dig saa gal an, at han gaaer lige klog fra dig.

Triple-Alliance, Forbund mellem tre Magter. consulere, raadspørge.

Kan du ellers hitte paa noget Andet at spilde Tiden for ham, saa er det desto bedre; thi Vrede og Forretninger ere Hjulene, som skal drive vor Machine.

Oldfux. Det er en forbandet Machine. Jeg kan blive hovedsvimlet alene af det, jeg hører fortælle, hvordan den er sammensat. Hvad Fanden er det ikke, disse Kvinder kan hitte paa!

Pernille. Du skal være ved Haanden og lave dig paa saadan Dragt, som er nødig at bruge, og jeg skal ved en liden Pige, som jeg har, lade Jer begge vide, naar Tid er at spille en Rolle. Tre Personer skal du agere, først Budet fra Leander, siden Advocat, og endelig en Barbeer, thi han maa have Skjægget af sig i Eftermiddag. Om en Time maa du være her med dine Præparatorier. Jeg skal indlade dig i et Kammer og vare dig ad, naar du skal komme ind. Det er Alt, hvad du skal have i dit Hoved; det Øvrige skal jeg sørge for.

Leander. Men om nu denne Machine gaaer i Stykker, hvad da?

Leonora. Om det ikke lykkes, saa forlader jeg Jer dog ikke, Leander! Jeg omkom mig før selv, førend jeg tog den Pedant.

Pernille. Jeg skulde før vride Hovedet om paa Jer, Jomfru! førend I skulde blive Madame Peder Bogholders.

Leander. Jeg takker dig for din Iver og Troskab, Pernille!

Oldfux. Han takker hende, for hun vil have den Godhed at vride Hovedet om paa hans Kjæreste!

Leander. Nej, Oldfux! det er ikke saa at forstaae.

Oldfux. Dette Giftermaal med Magdelone, kunde

Præparatorier, Tilberedelser.

man ikke lade det fare for at gjøre Intrigen mindre vanskelig?

Pernille. Men kunde du ikke holde din Mund og alene tage vare paa det, som jeg har sagt dig? Jeg vil, at Magdelone skal blive gift med det Samme for en vis Aarsags Skyld. Naar man vil gjøre Noget, saa maa man gjøre det saa, at det kan høres og spørges. Gaaer nu Jer Vej.

De gaaer.

Pernille. Nej, bi lidt; jeg vil see, hvordan Monsieur Leander bær sig ad at agere Pedant.

Leander. Jeg veed min Tro ikke, førend Oldfux exercerer mig.

Oldfux. Maatte jeg kun gaae i Jer Sted, skulde det ingen Fare have. Lad engang see, hvordan I vil bære Jer ad, naar I skal spille saadan Person; bild Jer ind, at jeg er Hr. Vielgeschrei, hvis Datter I skal begjære.

Leander. Jeg kommer efter min Papas Ordre, til hvilken min Hr. Vielgeschrei har behaget at proponere..

Oldfux. A ... er I gal? Det er jo Kammer-Junker Snak og Complimenter. Er det at agere Skolemester? Giv nu Agt engang paa mig. Jeg Peder, Erich Madsens ældste Plante, barnefødt udi Aabenraa, kommer her idag at angrasere min allerringeste Person i min gunstige Herres Huld og Bevaagenhed, og at begjære til Ægte denne hans prima kjære Datter, secunda ikke, som Eders Gunst har lovet min kjære Fatter Erich Madsen Bog-

---

Intrige, List. proponere, foreslaae. angrasere (engagere), anbringe, anbefale. prima kjære Datter, secunda ikke, d. e. hans ældste Datter, ikke den yngste. Oldfux lader Bogholderen holde sin Friertale i samme Stil, som han plejer at skrive Vexler og Obligationer i. En Vexels Form er omtrent saaledes: 200 Rdlr. — siger To Hundrede Rdlr. 8 Dage efter Sigt behag at betale denne min prima (første) Vexel, secunda (anden) ikke. Vexler udstedes i flere Exemplarer.

holder, siger Erich Madsen Bogholder, at accordere, give og overantvorde til min kjæreste Ægtefælle, og det strax efter Sigt. Jeg tilskriver saadant alene min gunstige Herres Godhed, ikke mine meriterende Fortjenesters Valuta; thi jeg bekjender, at naar jeg ligner min Persons Ringhed med saadan Jomfru, paa hvilken Eders Gunstighed har behaget at give mig Transport, er jeg ikke værd at løse hendes Skoremme, ja kan ej lignes anderledes valore intrinseco end en autoriseret Seddel mod en Banco-Daler. Ligervis og ligesom en Skriver-Tavle udi Størrelse og Vigtighed overgaaer et Griffel, saaledes og ikke anderledes overgaaer Jomfruens Dyd, Stand og Vilkaar mine Dyder, min Stand og min Vilkaar. Hun er Skriver-Tavlen, og jeg er hendes indtil Døden underdanige Griffel. Imidlertid, medens I saa taler, skal I stedse svinge med den højre Haand og brav svælge Ordene ned.

Pernille. Det er godt nok, Oldfux! men du maa dog ikke outrere din Tale saa meget.

Oldfux. Ja ja, vi kan altid slaae Noget af. Kom, lad os nu gaae hjem.

Tiende Scene.

Leonora. Pernille.

Leonora. Ach Pernille! jeg skjælver og bæver, naar jeg tænker paa alt dette. Først er jeg bange, at Anslaget ikke skal lykkes, og for det Andet frygter jeg for Folkes Eftertale, at jeg har fixeret min Far.

Pernille. Ej Jomfru! er ikke Kjærligheden stærkere end som saa, saa har jeg en skjøn Invention:

Valuta, Møntværdi. valore intrinseco, efter indre d. e. Metalværdi. outrere, overdrive. fixere, narre. Invention, Paafund.

I skal skille Jer ved Leander, og blive Leonora Peder Erichsens.

Leonora. Ach nej, Pernille!

Pernille. Ach jo, Jomfru! Vi har jo da ikke saa mange Hocuspocus fornøden.

Leonora. Ach Pernille, hør mig!

Pernille. Jeg har eftertænkt det, Jomfru! det er en stor Synd at narre sine Forældre, og det for en ringe Ting.

Leonora. En ringe Ting, siger du?

Pernille. Ja vist mon det være en ringe Ting, naar I tar i Betænkning at spille et Puds for at nyde den.

Leonora. Jeg har aldrig taget det i Betænkning, men jeg siger kun, at....

Pernille. Adieu, Leonora Bogholders!

Leonora. Ach, jeg døer af Sorg.

Pernille. Adieu, Madame Skriver=Tavle!

Leonora. Hvis du slaaer Haanden af mig, tar jeg Livet af mig selv.

Pernille. Jeg har efter Hendes Begjæring først brudt mit Hoved, saa jeg nær er gal, og siden holder Hun det for Synd at bruge List.

Leonora. Nej vist gjør jeg ej; hjælp mig, aller=kjæreste Pernille!

Pernille. Mon Jer Far er ikke bekjendt tilforn over den hele By for hans Stundesløshed?

Leonora. Jeg tar det aldeles ikke i Betænkning.

Pernille. Mon han ikke af saadan Historie kan blive klog igjen?

Leonora. Ach, plag mig dog ikke meer.

Pernille. Mon Nogen staaer større Fare end jeg, naar det bliver aabenbaret?

Leonora. Vil du da ikke tilgive mig det, Pernille?

Pernille. Kys mig paa Haand da, og bed mig om Forladelse.

Leonora. Ach gjerne.

Pernille. Saa, nu er jeg god igjen. Men der kommer Magdelone. Komedien maa begyndes paa hende.

Leonora gaaer.

Ellevte Scene.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Nu, Jomfru! giv Jer nu tilfreds. Nu er Jer Forløsnings Tid kommen. I kommer kanskee i Brude=Seng denne Aften.

Magdelone. Ach, er det sandt, Pernille?

Pernille. Ja, det er ganske sikkert.

Magdelone. Med hvem, Pernille?

Pernille. Med en smuk, velhavende, ung Person.

Magdelone. Ach, mit Hjerte pikker i mig af Glæde.

Pernille. Som forstaaer sit Bogholderi.

Magdelone græder.

Pernille. Der udi Brøken og Regnekunsten er den anden Alexander Magnus.

Magdelone græder.

Pernille. Der forstaaer sit Een maal Een som sit Fader=Vor.

Magdelone. Ach min dejlige Pernille! du glæder mit Hjerte.

Pernille. Der kan udregne baade med Griffel og Blianspen, hvor mange Draaber der er i Pebling=Søen.

Magdelone græder igjen.

Alexander Magnus, Alexander den Store. Een maal Een, een Gang een (den lille Tabel).

Pernille. Men Herren har betinget sig af ham, at han skal gaae ham til Haande iblandt i hans Forretninger.

Magdelone. Han maa gjerne bruge ham om Dagen, naar jeg kun ellers maa beholde ham....

Pernille. Det forstaaer sig. Gid Pokker have en Mand paa andre Vilkaar!

Magdelone. Men seer han vel ud?

Pernille. Han seer saa vel ud, at jeg blev ganske slagen, da jeg saae ham; thi han har et Ansigt og en Mine ligesom En, der har faaet Laudabilem til Attestats, og gaaer paa Gaden saa modest og sædelig, som han skulde følge Lig.

Magdelone. Men har han ogsaa Noget til Bedste?

Pernille. Det faaer I nok at vide, naar I blir gift med ham; ellers om han aldrig havde Midler, saa kunde han dog ved sin Pen og sin Griffel rigelig forsørge Hende.

Magdelone. Men jeg er saa bange, Pernille! at Herren glemmer det igjen.

Pernille. Ej, det er alt en sluttet Sag. Der fattes kun, at I skal tale med ham og give ham ogsaa Ja. Og staaer han Jer ikke an, saa vil jeg nok have ham.

Magdelone. Du skal have en god Dag. Herren har jo friet for mig.

Pernille. Men om saa var, han ikke var fornøjet med Hende og syntes, at Hun var noget ved Alder, vilde Hun da fortryde paa, om jeg tog ham?

Magdelone. Hvor gammel mener du vel, at jeg er?

Pernille. I er jo fyrretyve Aar gammel.

Laudabilem til Attestats, bedste Charakteer til Embedsexamen. modest, ærbar.

Magdelone. Jeg har selv tilforn tænkt det Samme, men nylig seet efter og fundet, saa sandt som jeg er ærlig, at jeg er ikke mere end 30 Aar gammel; thi jeg har min salig Faders Haand derfor, som ikke kan lyve.

Pernille. Man kan let forregne sig. Jeg holdes nu af Alle for at være 24 Aar gammel, men jeg er vis paa, at naar jeg engang ogsaa skal giftes og seer efter, saa finder jeg min salig Faders Haand for, at jeg ikkun er 16 Aar. Min ældste Søster Anne havde ogsaa gjort en Misregning, men tvertimod denne; hun fik en Frier, da man holdt for, at hun gik i sit Alders 14de Aar; man holdt det for tidligt at gifte hende i den Alder, men da man saae efter i Bogen, fandt man, at hun var 18 Aar gammel.

Magdelone. Ja se engang, hvordan man kan forregne sig, Pernille! Men naar kommer han hid?

Pernille. Han kommer Klokken 3 i Eftermiddag. Det er bedst, at Jomfruen gaaer hen og pynter sig. Hun kommer ellers ihu, hvad Hun har lovet mig; thi jeg har formaaet Herren dertil.

Magdelone. De 50 Rigsdaler skal du være vis paa. Der har du min Haand.

Hun giver Haand.

Pernille aparte. Nu er der allerede gjort Begyndelse. Det er stor Almisse ellers at skaffe denne Pige en Mand. Jeg har aldrig kjendt Nogen saa giftesyg. Dersom Alderen nu alene hindrede hende i at blive gift, gik hun gjerne op paa Thinget, og svor sig Fanden i Vold paa, at hun var kun 30 Aar. Højt. Men lad os komme ind i Jer Kammer lidt, Jomfru!

---

aparte, afsides.

Anden Act.

Første Scene.

Vielgeschrei kommer ind i sin Stue med Pennefjer bag Øret, og de fire Skriverkarle følge ham efter, iligemaade med Pennefjere bag Ørene. Pernille har og Pen bag Øret.

Vielgeschrei tørrende Sveden af sig. Pernille!

Pernille. Herre!

Vielgeschrei. Jeg tænker paa den Straten-Junker, som vilde sige, at jeg har Intet at bestille.

Pernille. Man kan blive gal over saadan Snak.

Vielgeschrei. Jeg har været henne til Erich Madsens, Pernille!

Pernille. Har Herren alt været der? det er mig kjært. Lovede han da at skikke sin Søn hid Klokken 3 i Eftermiddag?

Vielgeschrei. Han kommer vist nok til den Tid.

Pernille. Ach, jeg længes saa efter at see ham.

Vielgeschrei. Klokken 3 kan du faae ham at see.

Pernille. Jeg haaber, at han kommer nok før; thi det er forliebte Folkes Maneer.

Vielgeschrei. Det vil endelig ikke sige. Men ellers saae jeg ikke gjerne, at han kom for den Tid; thi der skal skrives 4 a 6 Bryllups-Breve, som skal skikkes nogle gode Venner med Posten.

Pernille. Men kan de komme saa hastig til Brylluppet?

Vielgeschrei. Nej, det er kun for Ceremoni. Jeg

Straten-Junker, Gadestryger. for Ceremoni, for en Forms, for Høflighedes Skyld.

har og ikke Stunder til at gjøre Bryllup. Der blir Intet videre gjort end Contracten sluttet udi nogle gode Venners Nærværelse. Men det er mig kjært, at du siger, min Datter har faaet bedre Tanker.

Pernille. Ej, det skal have gode Veje. Derfor er det bedst at smede, medens Jernet er varmt, og slutte Contracten i Aften.

Vielgeschrei. Denne Aften skal Alting være klar gjort, og saa skal denne Snushane, som var her i Morges, faae en lang Næse. Pernille! sæt dig ned ved Skriver-Bordet, du kan nok skrive en Copi med.

Pernille. Ja vist, Herre!

Vielgeschrei. Tar Jere Saxe, Karle!

De tar Saxerne efter Tempo.

Vielgeschrei. Ere I færdige dermed?

Tutti. Ja, det er beklippet.

Vielgeschrei. Pennene fra Øret!

De tar Pennene fra Øret.

Vielgeschrei. Dypper Jere Penner!

De dypper paa eengang.

Vielgeschrei kaster Parykken fra sig. Skriver! Saasom det har behaget Himmelen (Comma) ..... har I det? De skriver og repeterer det samme. Ved en reen Kjærlighed at sammenknytte tvende Parter (Comma) ... har I det? De repeterer igjen. Nemlig min ældste Datter, Leonora, og Seigneur Peder Erichsen Bogholder (Comma) ... har I det? De repeterer igjen. Saa er min tjenstlige Begjæring ... Er nu ikke Hønsene kommen ind i Kjøkkenet igjen? Det er mig en forbandet Pige, den Kokke-Pige.

Gaaer ud og kommer ind igjen. Naar han er ude, støje de og kaste Papir-Kugler paa hinanden.

Contracten; Ægteskab sluttet for den borgerlige Øvrighed (Notarius) var ingen dansk Skik, men er her og flere Steder indført af Holberg efter sydlandske Komedier. efter Tempo, i Takt. repeterer, gjentager. Seigneur, Herre.

Vielgeschrei. De Djævle har ingen Ting at tage vare end det Samme, og dog kan ikke passe paa at lukke mig den Kjøkken-Dør igjen. Al Byrden i Huset ligger paa mig. Hvor var det, I slap? Læs op, Jens Griffel!

Han læser op fra Begyndelsen.

Vielgeschrei. Saa er min tjenestlige Begjæring, at han vilde med sin Nærværelse bivaane deres Ægteskabs-Contract (Punktum) ... har I det? De repeterer igjen. Samme Ægteskabs-Contract er berammet at sluttes den 1. April styli novi ... har I det? De repeterer igjen. Punctum ... har I det?

De repeterer: Punctum.

Vielgeschrei. Anne!

Anne kommer ind. Hvad vil Herren?

Vielgeschrei. Hør, Anne! den lille sorte Høne maa ikke komme blandt de andre. Alle de andre vil den Stakkel altid paa Hovedet. Hør du, hvad jeg siger! thi jeg holder mest af den Høne. Den har lagt mig siden Jul over 40 Æg. Christoffer Federmesser! du holder jo Bog over, hvad Høns, Gjæs og Duerne yde. Se efter i Hovedbogen, hvor mange Æg den lille sorte Høne har lagt udi dette Aar.

Christoffer. Ja, det er, som Herren siger, 40 Æg. Hvad Andet hun har ydet, er ikke anført.

Vielgeschrei. Det er, min Tro, den bedste Høne, jeg har. Derfor maa du have synderlig Øje med hende, Anne!

---

styli novi, efter ny Stil, d. e. ny Kalender; da vor nugjældende Aarsudregning ikke længe i Forvejen (1700) indførtes i Danmark, maatte man for at raade Bod paa en ved den forrige opstaaet Fejl overspringe 11 Dage; 1. April ny Stil svarer til 21. Marts gammel Stil.

Anne. Det skal skee, Herre!

Gaaer ud.

Vielgeschrei. Hvor vidt er I kommen, Karle? Jens Sandbüchs! læs du op.

Jens læser fra Begyndelsen.

Vielgeschrei. (Parenthesis) thi der maa iles dermed for visse Aarsagers Skyld (Claudatur) . . . . har I det? De repeterer igjen. Jeg lever i den Forsikring, at . . . . Kommer der ikke Nogen?

Pernille. Jo, det er vist Frieren. Tænkte jeg ikke vel, at han kom for Tiden!

Anden Scene.

Leander og Oldfux klædte som Pedanter. De Andre.

Leander efter lang Compliment. Gunstige Hr. Patron, Mæcenas og Velynder! saasom og ligervis som Paafuglen, naar den seer paa sine Fjedre, skjæmmer den sig . . .

Oldfux støder ham i Ryggen og hvisker til ham.

Leander. Jeg vilde sige, naar den seer paa sine Been, skjæmmer den sig, og naar den derimod seer paa sine Fjere, bryster den sig; ikke anderledes, naar jeg Peder Erichsen, uværdig Bogholder . . .

Skriverne begynder at fnise.

Vielgeschrei. Hvad fniser I Slyngele ad? Confererer I kun imidlertid, om I alle har skrevet lige, medens jeg taler med denne Person.

Parenthesis og Claudatur, latinske Kunstudtryk for, at Sætningen skal indesluttes med Klammer. Mæcenas, egenlig Navnet paa en romersk Ridder, som beskyttede Digtere og Videnskabsmænd. om I alle har skrevet lige, d. e. eens.

Leander. Ikke anderledes, naar jeg betragter og overvejer min Stand og Meriter og Vilkaar, skjæmmer jeg mig med Paafuglen. Naar jeg derimod betragter og overvejer min forestaaende Fortun og Lykke, bryster jeg mig med Paafuglen. Jeg tilskriver alene min gunstige Herres Godhed, ikke mine meriterende Fortjenesters Valuta, at min Herre gir min ringe Person Assignation paa saadan dyderig og fornemme Jomfru, hvis Skoremme jeg er ikke værd at opløse; thi ligesom en Obligation valore intrinseco er at ligne mod en Banco-Daler, ikke anderledes ...

Vielgeschrei. Nok, nok, Monsieur! Han maa ikke sætte saa ringe Pris paa sig selv. Han kan see af dette Valg, jeg har gjort, hvilke Tanker jeg har om Hans Person. Jeg kunde have sat min Datter udi højere Stand, men som jeg alene seer efter Dyd og Vindskibelighed, saa har jeg foretrækket Ham adskillige anselige Bejlere.

Leander. Jeg takker allerærbødigst.

Vielgeschrei. Et lidet Øjeblik Taalmodighed! Jeg skriver nogle gode Venner til paa Landet, og lar dem efter min Skyldighed vide, at min Datter skal slutte Egteskabs-Contract med Monsieur i Aften. Der er kun en Linie eller noget tilbage.

Leander. Efter Behag, gunstige Herre!

Vielgeschrei til Skriverne. Hvor var det, I slap, Karle? Læs op det Sidste, Lars Dintfaß!

Lars. Det Sidste var Claudatur.

Vielgeschrei. Hvad Pokker lærer jeg deraf?

Lars. Jeg tog fejl, Herre! det Sidste er: Jeg lever i den Forsikring, at ...

Meriter, Fortjenester. Fortun, Lykke. Assignation, Anvisning. valore intrinseco, i indre Værd.

Vielgeschrei. Han har den Godhed at lade sig indfinde til den Tid (Comma)... har I det? De repeterer igjen. Jeg forbliver stedse votre très humble og très obéissant serviteur.

Pernille. Det sidste Latin, Herre! kan jeg ikke skrive.

Vielgeschrei. Se da efter, hvorledes de Andre bogstaverer først. Vielgeschrei tagende Oldfux for sin Svoger-Søn. Nu maa I herefter kalde mig Svoger-Far, og jeg vil kalde Jer min Søn; thi det er alt en sluttet Sag imellem os; der rester kun, at I taler med min Datter selv.

Oldfux. Gunstefulde Herre! det er ikke...

Vielgeschrei. Jeg vil ikke høre denne Tale mere, I skal kalde mig Svoger-Far.

Oldfux. Nej, Eders Gunst behager at høre...

Vielgeschrei. Ej, lad kun fare de Complimenter og kald mig Svoger-Far.

Oldfux. Nej, Herren tar fejl, det er ikke mig, som skal have Hans Dotter; mit Navn er Jonas.

Vielgeschrei. Om Forladelse! jeg har saa Meget i mit Hoved.

Oldfux. Jeg er Jonas Andersen, den rette Persons Søskende-Barn uværdig paa Faderens Side. Jeg er kun en Madik at ligne mod ham i Bogholderi og Regning. Jeg har ham at takke og kysser Støven under hans Fødder for det, jeg forstaaer udi Bogholderiet. Jeg skulde ikke rose ham, fordi han er mit Søskende-Barn paa min Faders Side; men jeg kan sige dette, at han har Faa sin Lige udi alle Slags Regninger, og lige-

---

votre très humble osv. (fransk), Deres ærbødigste og lydigste Tjener.

som der er en Regul, kaldet regula Detri, saa har han gjort en ny, kaldet regula Petri.

Vielgeschrei. Det er mig kjært, at I er hans Fætter. Hvis min yngste Dotter var mandvoxen, saa kunde der maaskee blive Noget af imellem Jer to ogsaa.

Oldfux skraber.

Vielgeschrei. Pernille! lad Leonora komme hid. Nu kan Han selv insinuere sig hos min Dotter. Det syntes hende underligt i Førstningen, at jeg vilde give hende bort til en Bogholder; men nu hører jeg, at hun er kommen paa bedre Tanker. Om jeg havde ti Døttre, skulde de alle gives til Bogholdere.

Leander. Jeg takker paa Bogholderiets Vegne.

Oldfux. Jeg takker ogsaa paa Kunstens Vegne.

Tredie Scene.

Leonora. Personerne af forrige Scene.

Vielgeschrei. Nu, min Dotter... Gaaer I kun op paa Contoiret, Skriver=Karle! og confererer Brevene med hinanden og besegler dem; siden skal I faae at vide Opskrifterne.

De gaaer bort, seer paa Pennene og sætter dem bag Ørene.

Vielgeschrei. Det er mig kjært, min Dotter! at du er kommen i bedre Tanker, at du har slaaet den anden Kjærlighed af dit Sind, og bekvemmer dig efter min Villie. Unge Jomfruer seer kun efter det Udvortes, og derfor løber til deres egen Fordærvelse. Jeg har udvalgt denne unge Person til Sviger=Søn, som ved sin Videnskab kan nære dig reputeerlig, omendskjøndt han ganske ingen Midler havde.

---

regula Detri osv., Navnet paa det bekjendte Slags Regnestykker er egl. regula de tribus, d. e. Regel om 3 Led; det forkortede Navn Reguladetri kunde betyde Deters Regel, ligesom regula Petri, Peters Regel. Opskrifterne, Udskrifterne.

Leonora. Min hjerte Papa! jeg beder ydmygst, at Han ikke vil tænke paa det Forrige. Jeg har raisonneret siden ved mig selv og eftertænkt, hvilken Synd det er at sætte sig mod sine Forældres Villie; Personen staaer mig an, jeg er fornøjet med det Valg, min kjære Far har gjort, saasom jeg er forsikret om, at Han Intet slutter, mig angaaende, uden det, som er til min Nytte og Velfærd.

Vielgeschrei. Jeg har havt dig alt for kjær, mit Barn! at jeg skulde gifte dig bort til En, som du ikke skulde blive lykkelig med. Saa gaaer nu hen og taler med hinanden.

Leander. Allerkjæreste Jomfru og tilkommende Brud! naar jeg eftertænker mine egne Meriters Nitter og Nuller at være saa højt anskrevne udi Hendes kjære Faders Tankers Hoved-Bog, ere alle mine Sandse færdige til at gjøre Fallit og spille Bankerot. Et Nul betyder Intet, men naar en Streg kommer dertil, blir det strax til Noget. Jeg er uværdig kun en Streg, som Intet betyder; men naar min Stregs Ringhed blir lagt til Jomfruens Nul... Oldfux støder ham i Ryggen. Jeg fortalede mig, skjønne Jomfru! Jeg er kun et Nul, som Intet betyder, men Jomfruen Stregen, med hvilken naar mit Nul blir forenet, blir det strax til Noget.

Leonora. Monsieur! Han skatter sig selv for ringe.

Leander. Jeg takker skyldigst.

Oldfux. Peder! her er den Ring, som Fatter flyede os at forære Jomfruen.

Leander. Det er sandt, Jonas! Min Fader lod formelde sin ydmygste salutem, og bad, at Jomfruen vilde annamme denne Ring af mine Hænder til Elskovs-Tegn.

Leonora. Jeg tager imod den og takker kjærligst.

---

salutem, Hilsen.

Leander. Det maa ikke regnes for nogen Morgengave, skjønne Jomfru! det er kun et lidet Kjærligheds-Tegn, som man efter Sædvane først lader see, og haver samme Sædvane sin Oprindelse deraf: ligesom en Ring er rund og har hverken Begyndelse eller Ende, saa . . .

Vielgeschrei. Værer lidt stille, Børnlille! jeg tør give min Hals paa, at Maden kogede over udi Kjøkkenet. Springer ud.

Pernille. Ha ha ha! gid I faaer Pokker, hvor vel I spiller Jere Roller!

Oldfux. Men somme Tider er det dog kommen i Bag-Laas for Monsieur, som for Exempel, at Paafuglen bryster sig, naar han seer paa sine Been, og at Jomfruen er Nullet.

Leander. Hvordan vil du, at jeg skal komme alt dette Pedanteri ihu?

Leonora. Ach, det gaaer vel nok. Nu er jeg forlovet med Jer, kjære Leander! i min Fars Paasyn; men ach . . . .

Pernille. I kommer altid med Jer men, Jomfru! lad kun mig sørge for det Øvrige.

Leander. Men naar nu den rette Bogholder kommer?

Pernille. Men om nu Himmelen falder ned! Vil I kun lade mig raade! I har intet Andet at bestille end at efterleve mine Ordre. Jeg er Chef, og I andre Subalterne, som ikke maa raisonnere. Men der kommer Herren tilbage.

Vielgeschrei. Det er Løgn, Anne! disputeer mig aldrig imod det, som jeg kan see bedre. De Tallerkener ere ikke skurede med Aske; de ere skurede med Sand, og

---

De Tallerkener ere ikke skurede osv.; Tintallerkener brugtes dengang ogsaa i fornemme Huse.

det just fordi jeg saa ofte har forbudet det. Havde jeg kun Stunder at examinere Fader og Skeer, er jeg vis paa, at de seer ikke bedre ud; men jeg er et Menneske, og derfor ikke kan gjøre det, som overgaaer menneskelige Kræfter. Jeg har ikke Øjen bag i Hovedet, jeg har ikke mere end to Hænder, og jeg kan ikke være ti Steder paa een Gang. Kunde jeg dog engang al min Livstid være saa lykkelig, at jeg kunde sige ved mig selv: gak nu til Sengs eller til Bords i god Ro, nu er idag Intet mere at forrette! Men den Tid kommer aldrig; thi mine Forretninger ere ligesom en Snebold: jo mere jeg driver den frem, jo større bliver den. Men hvad vil disse fremmede Folk her, Pernille? Vil I tale med mig, Messieurs?

Leander og Oldfux. Ja!

Pernille. Ej Herre! det er jo Jer Sviger-Søn.

Vielgeschrei. Det er sandt. Om Forladelse! jeg glemmer mig selv undertiden formedelst Forretninger. Nu, min kjære Sviger-Søn! er I nu fornøjet med mit Forslag, og finder I min Dotter af de Kvaliteter, at hun kan bøje Jer til Kjærlighed?

Leander. Ach, jeg er saa forliebt, at jeg neppe kan staae paa mine Been.

Vielgeschrei. Det er godt. I skal have Bryllup denne Aften.

De Forliebte gjøre Complimenter.

Vielgeschrei. Pernille! naar holder du for, at man kunde beramme Tiden dertil?

Pernille. Herren faaer vel ikke Stunder, saa vidt som jeg kan see, for Klokken 6 i Aften; thi disse 5 Breve skal lægges sammen, besegles og paaskrives. Det er ogsaa aldrig saa, at der falder jo enten Et eller

---

Messieurs, mine Herrer.

Andet ind, som man ikke tænker paa; Herren har jo altid den Lykke.

Vielgeschrei. Det maa du vel sige, Pernille! Ja, kjære Sviger-Søn! Han møder da med nogle af sine Paarørende her Klokken 6 i Aften. Jeg vil ellers ingen Anden have hid end min Broder Leonard og Notarius. Men, min kjære Sviger-Søn! jeg vilde gjerne raadføre mig med Ham udi en liden Regning, som falder mig for vanskelig.

Pernille. Ej Herre! sæt saadant op til en anden Gang. Nu har den gode Karl Andet at tænke paa.

Vielgeschrei. Det er sandt nok. Men det er kun en liden Spørgsmaal, som en Person, der er saa vel grundet i Regne-Kunsten som han, strax fornøjer mig i.

Pernille. Jeg er aldrig Herren imod, men heri kan jeg ikke bifalde Ham, at Han vil plage En med Regninger, der kommer at frie til Hans Dotter.

Vielgeschrei. Ej Snak, det er kun en Bagatelle for ham. Regningen er denne: En sælger 100 Tønder Rug med Strygmaal for 20 Rigsdaler, hvor meget højere kunde Summen stige, om de var i Topmaal?

Pernille. Ach Herre! der har de andre Høns fat paa den lille sorte Høne igjen, og er færdig at dræbe den.

Vielgeschrei. Ej, er det ikke forskrækkeligt?
Løber ud.

Leander. Ach Pernille! vi er om en Hals.

Oldfux. Gid han faaer en Ulykke med hans Topmaal og Strygmaal!

Leander. Jeg kan ikke tælle til 5, og skal nu gjøre saadan Prøve i Regne-Kunsten.

Leonora. Der seer du, Pernille! hvordan det vil gaae, og at de Anslag ...

Pernille. Hold Munden, og lad mig speculere i Ro. Løber fort paa Døren!

Leander. Men kan derved ikke fattes Mistanke mod os?

Pernille. Fort paa Dør! her er ikke andet Raad i en Hast at gribe til.

Leander. Men, Pernille!..

Pernille. Løber bort allesammen, og I Sladderhank med!

De gaaer alle.

Fjerde Scene.

Vielgeschrei. Pernille.

Vielgeschrei. Hun vilde bilde mig ind, at Ingen rørede den sorte Høne.

Pernille. Ach Herre! jeg saae jo med mine Øjne igjennem Vinduet, hvordan den blev hugget. Men den Pige er i det Ene som i det Andet; havde jeg ikke hindret hende forgangen, saa havde der skeet en stor Ulykke.

Vielgeschrei. Hvad var det?

Pernille. Jeg vil, min Tro, ikke sige det til Herren, uden Han lover mig at tie.

Vielgeschrei. Jeg skal ingen Alarm gjøre derover. Sig mig det!

Pernille. Forgangen Dag fandt jeg Herrens Catalogus over sine Lin-Klæder i Kjøkkenet; det havde den forbandet Pige faaet fat og vilde riste Lax paa.

Vielgeschrei. Nej, det kan jeg ikke tie med; thi det kunde have foraarsaget mig en stor Ulykke.

Catalogus, Katalog, Fortegnelse.

Pernille. Dersom ikke Herren holder sit Løfte, saa troer jeg Ham aldrig oftere.

Vielgeschrei. Nej, Pernille! jeg maa have fat paa hende derfor. Det var et forbandet Stykke.

Pernille. Ach Herre! jeg beder ydmygst; hun faldt paa sine Knæ, og bad mig med Graad om, at jeg ikke vilde røbe hende, men jeg vilde ikke love hende det, førend hun ved Ed havde forsikret mig om, aldrig at forgribe sig paa Herrens Skriver-Sager oftere.

Vielgeschrei. At røre ved mine Papir er at røre ved mine Øjenstene.

Pernille. Herren gir sig tilfreds! Hun vil af den Historie lære at blive mere varsom.

Vielgeschrei. Om man stjæler Penge fra mig, kan jeg skikke mig derudi, men at tage mine Papir bort, det er at tage mig Sjælen af Livet.

Pernille. Jeg kan forsikre Herren, at det Ringeste ellers ikke er kommet bort eller kommet i Ulave; thi jeg saae strax nøje efter Alting.

Vielgeschrei. Jeg vil da tie denne Gang for din Skyld. Men jeg vil herefter, at intet Menneske maa komme i mit eget Contoir uden du. Men hvor blev min Svigerr-Søn af?

Pernille. Herren tog jo Afsked med ham, og bad ham komme igjen Klokken 5.

Vielgeschrei. Det er sandt, Pernille! jeg glemmer det Ene for det Andet. Mener du, at jeg kan erindre, om jeg har spiset til Middag?

Pernille. Nej, Herre! Maden staaer færdig paa Bordet.

Vielgeschrei. Saa maa jeg da ind at spise lidt i en Hast. *Gaaer ind.*

Pernille. Saaledes kom vi ud af denne Fristelse.

Femte Scene.

Oldfux. Pernille.

Oldfux som Lakaj. Hillemænd, Pernille! hvilken Fristelse han bragte os i ved den Regning om det Stryg-maal og det Topmaal!

Pernille. Men jeg kom ham til at glemme baade Stryg- og Topmaalet, og viklede ham ind i Discours om Hus-Sager.

Oldfux. Men hvad sagde han, da han fornam, at vi vare løbne?

Pernille. Jeg bildte ham ind, at han selv havde taget Afsked med Jer. Jeg kan faae ham til at glemme Alting, naar jeg kun kan bringe ham i Forretninger.

Oldfux. Jeg skal, min Tro, skaffe ham nok at bestille.

Pernille. Det er ogsaa højlig fornødent; thi ellers er vi om en Hals. Inden en halv Time har vi Bogholderen her. Men der kommer Herren. Gak til Side og kom strax ind med Brevet fra Leander.

Sjette Scene.

Vielgeschrei. Pernille.

Pernille. Har nu Herren alt spiset?

Vielgeschrei. Jeg faaer aldrig Tid til at spise mig mæt, Pernille! Spring op til Skriver-Karlene og hør, om de har lagt Brevene sammen.

Pernille. Her kommer en Lakaj og møder mig lige i Døren med et Brev til Herren.

Oldfux leverer et Brev og gaaer igjen.

Vielgeschrei. Pernille! naar Nogen kommer og vil tale med mig, skal du sige, at du vil høre ad, om

---

Discours, Samtale.

jeg er hjemme. Det gjør jo alle Tjenere i fornemme Huse.

Pernille. Somme er saa uforskammet, at de løbe lige ind. Men eftersom Herren vil saa have det, saa maa Han ikke kige ud af Vinduet efter dem, som Han plejer; thi forgangen fandt en Mand, som saae Ham i Vinduet, mig paa Gaden, og sagde: Hils din Herre og sig, at naar han gaaer ud, saa maa han tage sit Hoved med sig; thi det saae jeg i Vinduet. Somme kan have vigtige Ærender, Herre! og dog ikke kan sige Tjenerne, hvad de vil.

Vielgeschrei. Det er endelig sandt, som du siger. Men jeg maa læse dette Brev. Læser. Hillemænd, hvad er dette for forbandet Tøj! Denne Leander, som var her i Morges, skriver mig til, at saasom han hører, at jeg har givet en Anden min Dotter, som har forlovet sig tilforn med ham, hvilket han kan bevise af adskillige hendes Breve, hvorudi hun forpligter sig med Ed Ingen at elske uden ham, saa maa jeg ikke fortryde paa, om han protesterer imod den sidste Forlovelse, og forfølger sin Sag ved Lands Lov og Ret.

Pernille. Ej, hvad vil det sige? nu slaaer Jomfruen op med ham igjen, foregivende, at saadan Forlovelse er grundet paa hendes Fars Samtykke, og saasom hun saadant Samtykke ikke har kunnet erhverve, saa falder den Sag af sig selv. Ellers bekjender jeg, at det er fortrædeligt for Herren at indvikles udi Proces; thi omendskjøndt Han vinder, saa vil dog en stor Hob Tid spildes for Ham derved.

Vielgeschrei. Jeg kan blive gal, naar jeg tænker derpaa. Hvad raader du mig at gjøre herved?

Pernille. Jeg raader Herren først at skrive ham selv til, foreholde ham hans ubillige Foretagende og der-

ved skrække ham af at begynde Proces, og siden at raadføre sig med en god Advocat.

Vielgeschrei. Lad Tjeneren strax springe hen efter en Advocat.

Pernille. Det skal skee; imidlertid maa Herren skrive Brevet færdig.

Vielgeschrei. Ach jeg elendige Menneske! jeg drukner i Forretninger.

Sætter sig at skrive.

Pernille sagte. Det gaaer vel nok. Men her vil endnu flere Forretninger til; thi Fortrædeligheder og min Habilitet skal udvirke saa meget, at naar den rette Frier kommer, han da ikke skal have hverken Lyst eller Lejlighed at tale med ham. Frieren maa nu komme, naar han lyster; han skal udi Herrens Nærværelse blive forlovet med Husholdersken Magdelone. Leander og Oldfux kan ikke begribe, hvorfor jeg har dette dobbelte Ægteskab for; men de veed ikke, at hun har lovet mig 50 Rigsdaler, om jeg kan bringe Herren til at skaffe hende en Mand, og det kan ikke skee uden ved saadan Lejlighed, thi han gir sig ellers aldrig Tid dertil.

Vielgeschrei. Der maa Ingen komme ind uden Advocaten og Barberen; thi jeg maa endelig rages, eftersom her kommer Fremmede i Aften..... uden at jeg vil sætte Bryllupet op.

Pernille. Jeg vil ikke raade Herren at sætte Bryl-luppet op, eftersom den anden Straa-Junker bruger alle sine Kunster at hindre det.

Vielgeschrei. Det er sandt, du siger. Det maa gaae for sig udi Aften, hvor liden Tid jeg har. Men lad Ingen komme her ind, at jeg kan skrive mit Brev i Ro.

Habilitet, Dygtighed.

Pernille. Nej, Ingen uden Advocaten og Barberen og Frieren.

Vielgeschrei. Han kommer jo ikke førend i Aften?

Pernille. Jo, mig syntes, Herren bad ham komme hid igjen i Eftermiddag.

Vielgeschrei. Det kan jeg ikke erindre. Det var galt gjort af mig.

Pernille. Det hindrer ikke Herren; han kan derfor tale med Jomfruen. Jeg skal nok undskylde Herren.

Vielgeschrei. Saa maa jeg da skrive mit Brev.

Pernille sagte. Nu maa Monsieur Bogholder komme, naar han lyster; jeg har Spillet vundet. Men det banker; jeg troer nok, at det er ham.

Syvende Scene.

Den rette Bogholder. Pernille. Vielgeschrei.

Bogholderen. Jeg kommer her efter Aftale imellem min Far, Erich Madsen Bogholder, og Hr. Vielgeschrei, at frie til Hende, skjønne Jomfru!

Pernille. Han tar fejl, Hr. Bogholder! jeg er Pigen, Jomfruen skal strax have den Ære at komme hid.

Bogholderen. Det er mig en Ære og hende en Skam. Men kunde jeg ikke faae Herren i Tale først?

Pernille. Ach nej, Herren sidder i fortrædelige Forretninger, som har hindret ham idag baade at æde og drikke; han har bedet mig gjøre sin Undskyldning. Det er ellers en afgjort Sag paa Herrens Side. Det fattes kun, at Han taler med Jomfruen selv. Vil Han behage at bie et Øjeblik, nu skal hun strax komme. Ach den stakkels Herre! jeg er bange, at han engang styrter i sine Forretninger.

Ottende Scene.

Magdelone galant pyntet. Pernille. Bogholderen. Vielgeschrei.

Bogholderen. Jeg er kommen hid, skjønne Jomfru! efter den Aftale, som er gjort imellem Hr. Vielgeschrei og min gode Far, at begjære Hende udi al Tugt og Høviskhed til min Ægte-Hustru og at spørge Hende, om Hun vil have mig til sin Ægte-Mand.

Magdelone nejende. Jeg siger tusinde Tak.

Bogholderen. Jeg beder da ydmygst, Hun ikke vil forsmaae denne Ring til Morgengave.

Magdelone. Jeg siger tusinde Tak. Vil Han ikke sidde ned, min Engel?

Bogholderen. Nej tak, skjønne Jomfru! jeg vil heller staae.

Magdelone. Ach, jeg beder, at Han vil sætte sig, min Engel!

De sætter sig.

Vielgeschrei. Hvem er, som taler der, Pernille?

Pernille. Det er Frieren, Herre! som taler med Jomfruen.

Vielgeschrei. Det er godt, mit Barn! hold din Kjæreste med Snak, til jeg har skrevet mit Brev.

Bogholderen. Man maa sige, hvad man sige vil, om Ægteskab, saa er der dog en synderlig Himlens Direction derudi. Jeg har tidt seet et Fruentimmer udi Søvne af samme Skikkelse og Væsen som Jomfruen, saa jeg derudaf kan mærke, at det er Noget, som for lang Tid er besluttet her oven fra.

Pernille sagte. Gid du faae Skam, saasom det ikke er Andet end Pengene, du mener at faae!

Direction, Styrelse.

Magdelone. Ach, er det muligt! det er, min Tro, gaaet mig ligeledes; thi engang, da jeg stod og gjorde min Bøn om et godt Giftermaal, hvilket jeg uroſt ofte har gjort (thi man kan ikke læse for ofte), kom mig en Person for, som ligner min Engel paa et Haar.

Bogholderen. Om Forladelse, min hjerte Jomfru! maa jeg tage paa Hendes Bryst?

Magdelone. Jeg siger tusind Tak.

Vielgeschrei. Pernille! hvem er, som taler der henne?

Pernille. Det er Frieren, Herre! som taler med Jomfruen.

Vielgeschrei. Godt godt! taler I kun kjærlig sammen, Børnlille! til jeg faaer mit Brev færdig.

Bogholderen. Maatte jeg spørge min hjerte Jomfru, hvad Alder Hun har?

Magdelone. Der er nogle onde Mennesker, som har udspredet, at jeg var 40 Aar gammel; men jeg har, min Tro, ikke mere end 30 Aar.

Bogholderen. Saa er vi af een Alder.

Magdelone. Det er jo skjønt. Lige Børn spiller bedst.

Bogholderen. Man burde ikke gifte sig, førend man var 30 Aar.

Magdelone. Det er, min Tro, sandt; thi naar Børn gifter sig med hinanden, blir kun Husholdningen slet.

Vielgeschrei. Hvem er, som taler der henne, Pernille?

Pernille. Det er Frieren med sin Kjæreste.

Vielgeschrei. Nu skal jeg strax være hos Jer, Børnlille! Jeg har kun nogle faa Linier tilbage.

---

man kan ikke læse for ofte, d. e. fremsige sine Bønner.

Pernille sagte. Hillemændt! saa maa jeg hitte paa noget Nyt igjen. Højt. Monsieur! vil Han ikke behage at træde ind udi Jomfruens Senge-Kammer, saa kan De tale sammen mere frit og ikke være Herren til Hinder.

Bogholderen. Det er sandt. Det kan vi gjøre.
De gaaer ind.

Pernille. Hillemændt! jeg seer, at han alt har udskrevet. Nu maa jeg hoste efter Oldfux, som er Signalen. Hun hoster.

Niende Scene.

Oldfux som Advocat. Vielgeschrei. Pernille.

Oldfux. Jeg hører, min Herre! at Han forlanger en Advocat.

Vielgeschrei. Ja. Er det Han, som jeg har skikket min Tjenere til?

Oldfux. Nej, min Herre! den Mand er aldrig udi Stand om Eftermiddagen at tale med Folk.

Vielgeschrei. Drikker han da?

Oldfux. Ja, Herre! men ikke mine Ord igjen.

Vielgeschrei. Hvorfore lod du da Tjeneren gaae hen til saadan Mand, Pernille?

Pernille. Jeg vidste ikke, at han drak, Herre! Men det er vel, at denne Mand er kommen i hans Sted.

Oldfux. Jeg har min Gang der udi Huset, og som jeg hørte, at min Herre havde en Procurater nødig, tog jeg mig den Frihed at komme hid.

Vielgeschrei. Han skal have Tak.

Oldfux. Er der Noget til Tjeneste?

Vielgeschrei. Jo, jeg har Noget at consulere Ham udi.

Oldfux. Det Ord, min Herre! at consulere, har en dobbelt Betydning. Det betyder baade at give En et godt Raad, paa Latin consulere alicui, saa og bede En om et godt Raad, paa Latin consulere aliqvem.

Vielgeschrei. Ej, jeg troer, at I lærde Folk har Skruer løse i Hovedet. Jeg har ikke skikket Bud efter Ham for at spørge Ham til Raads udi Orthographien, men....

Oldfux. Min Herre! vores Tale kommer ikke Orthographien ved; Han confunderer Orthographien med syntaxi. Orthographia est ars vocabula recte scribendi, det er en Kunst eller Videnskab at skrive Ordene ret, hvilket er Noget, som jeg ikke har rørt om, men jeg har alene corrigeret min Herres Tale-Maader; non orthographiam, sed phrases corrigo.

Vielgeschrei. Om Forladelse! jeg har ikke havt Bud efter Ham; Han kan gaae igjen, naar Han behager, thi jeg har Andet at bestille end at drive Dagen bort med Snak.

Oldfux. Doctere og Advocater ere gjerne til Tjeneste; men deres lovlige Fundatser sige ogsaa, at de maa lade sig betale for hver Skrid at gjøre.

Vielgeschrei. Skal jeg betale Jer for at spilde den ædle og kostbare Tid bort med Snak?

Oldfux. Hvad er Hans Begjæring da, min Herre?

Vielgeschrei. Jeg vilde spørge Ham til Raads udi nogle Artikler.

Oldfux. Min Herre! det Ord Artikel er os Jurister ganske ubekjendt og bruges alene in foro theolo-

---

Han confunderer Orthographien osv., Han forvexler Retskrivningen med Ordføjningslæren. som jeg ikke har rørt om, omtalt. corrigeret, rettet. non orthographiam, sed osv., jeg retter ikke Retskrivningen, men Udtrykkene. in foro theologico, i den gejstlige Lovgivning.

gico. Den romersk Ret veed i det Ringeste Intet deraf. Den deles alene in libros, capita et paragraphos. Vil min Herre kun læse igjennem codicem, pandectas, institutiones, novellas, og see til, om Han nogensteds finder det Ord Artikel! Jeg vilde heller miste min Bestilling end bruge det Ord Artikel. Men hvorom spør Han mig til Raads?

Vielgeschrei. Det er en Person, som har hemmeligt forlovet sig med min Datter, og som har faaet adskillige Breve fra hende, hvorudi hun forsikrer ham om sin Kjærlighed. Alt dette er skeet mig uvidende. Jeg frier for min Datter til en anden brav Mands Søn. Hun blir alarmeret derover i Begyndelsen, men endelig bekvemmer sig til den, som jeg udvælger til Sviger-Søn. Den Anden faaer et Nys derom og truer mig med Retten, beraabende sig paa hendes Breve. De Truseler vil vel ikke meget betyde, Hr. Advocat! men jeg har dog for at skrække ham fra Proces opsat et Brev til ham.

Oldfux. Hvad vil det Ord opsat sige? At opsætte kan betyde at forhale, det kan ogsaa betyde at sætte i Pennen.

Vielgeschrei. Jeg troer, Lucifer er her skinbarligen kommen i en Advocats Lignelse.

Oldfux. Min Herre! Han maa da tale tydelig. Vil Han dermed sige: sat i Pennen?

Vielgeschrei. Ja, ja! jeg har skrevet et Brev færdigt.

Oldfux. Det Brev skal skrives med Forstand, om

---

in libros, capita et paragraphos, i Bøger, Kapitler og Paragrafer. codicem, pandectas osv., de forskjellige Dele af Romerretten (i den justinianske Samling). alarmeret, sat i Sindsbevægelse. Lucifer, Djævelen.

han ellers skal afskrækkes fra Proces. Lad mig see det Brev.

Han læser.

Vielgeschrei. Er det ikke kraftig nok?

Oldfux. Ej ej, Herre! der vil andre Argumenter til. Jeg maa dictere Ham et Brev, som skal have bedre Klem.

Vielgeschrei. Ja, vil Han da dictere mig!

Oldfux. Om Han kan komme til Rette med den spanske Maade, vi Advocater har antaget at dictere med, som er meget kort og compendieux.

Vielgeschrei. Jo kortere, jo bedre; thi Tiden er kostbar for mig, som har saa Meget at bestille.

Oldfux. Det er mig kjært, at min Herre forstaaer det. Oldfux slaaer Vielgeschrei paa Skuldrene og siger: Har I det?

Vielgeschrei. I har jo Intet sagt mig endnu.

Oldfux. Ej, min Herre! naar jeg slaaer Ham paa Skuldrene, saa betyder det, at Han skal skrive Personens Titul. Ingen Invention kan være bedre og kortere.

Vielgeschrei. Herre Gud, hvilke nye Moder! det er godt nok, naar man veed det. Jeg vil sætte reen aaben til Titulen.

Oldfux. Godt, vil Han nu behage at skrive! Saasom Seigneur Leander.... Har Han det?

Vielgeschrei. Ja.

Oldfux fløjter. Har I det ogsaa?

Vielgeschrei. Hvad mere?

Oldfux. Ej, min Herre! naar jeg fløjter, saa betyder det Comma.

Vielgeschrei. Ej, hvilket forbandet Tøj! Nu har jeg Comma.

---

compendieux, sammentrængt. Invention, Opfindelse.

Oldfux. Seigneur Jeronimi Søn her udi .... Tvi! Spytter. Har I det?

Vielgeschrei. Han boer ikke udi Thy, Monsieur! han boer her i Byen.

Oldfux. Ej, min Herre! naar jeg spytter og siger tvi, er det ligesaameget, som jeg nævner Stedens Navn, hvor Contraparten boer. Jeg seer, min Herre forstaaer ikke den nye Maade at dictere paa, men Han kan lære det i et Øjeblik og siden stedse betjene sig deraf, naar Han dicterer til sin Fuldmægtig, thi Inventionen er meget magelig for Folk, som har Meget at bestille. Hvad har Han nu?

Vielgeschrei. Jeronimi Søn her udi Byen.

Oldfux. Godt! Fløjter. Har I det?

Vielgeschrei. Ja, Comma.

Oldfux. Forgangen Aar af mig .... Rykker ham udi Haaret. Har I det?

Vielgeschrei. Hvorfor rykker I mig i Haaret?

Oldfux. Ej, det betyder Parenthesis.

Vielgeschrei. Ej, da skal du faae en Ulykke! Gir ham et Ørefigen. Se, det betyder Claudatur parenthesis!

Oldfux. I skal være Vidne til, hvordan jeg er bleven tracteret. Jeg skal lade Jer stævne.

Vielgeschrei. Og jeg skal lade Jer contrastævne.

Oldfux. Jeg skal bevise, at det er en vedtagen Maade at dictere paa blandt de store Advocater udenlands.

Vielgeschrei. Og jeg skal bevise, at I er en Skurk tillige med alle de Andre, der bruge den Maade.

Oldfux tar Pernille i Øret. Antestaminor!

Claudatur parenthesis, Parenthesen sluttes. Antestaminor, I skal være Vidne; at kalde Folk til Vidne ved at berøre deres Ører var et virkeligt Træk af den romerske Rettergang.

Pernille. Au! au! au!

Vielgeschrei. Vil din Hund gjøre Vold i mit Hus?

Oldfux. Er I en fornemme Mand og veed ikke, hvad antestaminor betyder, og at man efter den romerske Ret tar godt Folk i Øret, sigende: antestaminor, naar man skyder dem til Vidne?

Vielgeschrei. Veedst du ikke, at man efter den romerske Ret driver slige Slyngle paa Døren, der kommer i brave Folks Huse og bruge den Spil?

Han drives paa Dør.

Vielgeschrei. Er jeg ikke det ulyksaligste Menneske paa Jorden? Ulykke og Fortræd regner strømmevis ned paa mig. Hvor meget jeg har svedet og trællet idag, saa er dog det Ringeste intet forrettet. Der maa være mange Slags onde Aander til, nogle for at hindre Mennesker udi Gudsfrygt, andre at hindre dem i deres Forretning. Saadan en Aand maa idag regjere i mit Hus og har sat sig for, just nu, jeg har mest at bestille, at kaste mig mest Forhindrings-Stene i Vejen. Samme onde Aand har udvalgt denne forbandede Advocat at komme hid. Denne Dag er liderlig staalen mig fra. En kunde vel sige: I Morgen kommer og en Dag ligesaa lang; men ny Dag, nye Forretninger, ligesaa lang Dag, ligesaa store Forretninger! Hvor skal jeg hen? Jeg maa hænge mig selv. Men jeg har, min Tro, ikke Stunder engang til at hænge mig. Jeg maa tage mig en habile Fuldmægtig an, der kan copiere Alt, hvad jeg vil have.

Pernille. Det har, min Tro, været ligesom forhexet denne Dag.

Vielgeschrei. Du skal ikke troe, Pernille! hvor kjed jeg er af mit Liv.

---

det Ringeste intet, ikke det Ringeste.

Pernille. Det er ingen Under; thi først har Herren to Mænds Arbejde, hvilket Han dog kunde rede sig ud af, hvis disse forbandede Forhindringer ikke var, som kommer i Hobetal. Det maa aldrig være rigtigt idag. Jeg bilder mig ind, at En, som Herren har viset bort engang, har sat disse Folk ud for at hævne sig, thi.... Men se! jeg er aldrig ærlig, har vi ikke en ny Djævel paa Halsen igjen.

Tiende Scene.

Oldfux kommer ind med sort Flors Halsklud, en gammel sort Paryk med lang Pidsk i. De Andre.

Oldfux. Um Verzeihung, gnädiger Herr! daß ich die Freiheit nehme einzugehen.

Vielgeschrei. Bryder I saa ind udi fornemme Folks Hus uden at melde Jer an?

Oldfux. Ich darfte nicht anklopfen, Ihr Hochwohlgebohrenheit! denn das wäre all zu dreistig.

Vielgeschrei. Allzu dreistig.... Hvad har I her at bestille?

Oldfux. Es ist mir gesaget worden, daß der Herr viel zu verrichten habe.

Vielgeschrei. Og just derfor kommer I for at spilde mig Tiden!

Oldfux. Behüte Gott, wohlgebohrner Herr! Per contrarium, per contrarium, Ihr Hochwohlgebohrenheit!

Vielgeschrei. Slig Titel tilkommer mig ikke.

Um Verzeihung, gnädiger Herr osv., Om Forladelse, naadige Herre! at jeg tager mig den Frihed at gaae ind. Ich darfte nicht osv., Jeg turde ikke banke paa, Deres Højvelbaarenhed! thi det vilde være altfor dristigt. Es ist mir gesaget worden osv., Det er blevet mig sagt, at Herren har Meget at bestille. Behüte Gott osv., Gud bevare os, velbaarne Herre! Tværtimod, tværtimod, Deres Højvelbaarenhed!

Oldfux. Sie sagen das nicht, Ihro Gnaden! Sie sagen das nicht.

Vielgeschrei. Jeg troer, Lucifer har bragt mig den Knægt hid paa Halsen.

Oldfux. Der Herr übereile sich nicht; bedenke doch, daß ich ein studirter Mann bin, ein studirter Mann.

Vielgeschrei. Da har I ikke profiteret meget af Jere Studeringer.

Oldfux. Bedenke doch, Ihro Wohlgebohrenheit! daß ich über vier und zwanzig Sprachen verstehe.

Vielgeschrei. Her var ligesaadan Kompen forgangen, der sagde, at han forstod tyve Sprog, og dog vidste han slet Intet.

Oldfux. Es ist aber so nicht mit mir; ich will mich selbst nicht rühmen, aber ich bin ein capabler Mann und ein Patricius von Geburt....

Pernille. Hvad vil det sige, Patricius?

Oldfux. Han kysser Pernilles Forklæde. Unterthäniger Diener, gnädige Fräulein!

Pernille. Hillemænd, hvilke Titler!

Oldfux. Ich bitte unterthänigst um Verzeihung, daß ich mein Compliment nicht zuvorn abgeleget habe.

Pernille. Alt forladt.

Sie sagen das nicht osv., Sig ikke det, Deres Naade! sig ikke det. Der Herr übereile sich nicht osv., Herren maa ikke overile sig; betænk dog, at jeg er en studert Mand, en studert Mand. Bedenke doch osv., Betænk dog, Deres Velbaarenhed! at jeg forstaaer over 24 Sprog. Es ist aber so nicht osv., Men det er ikke saadan med mig; jeg vil ikke rose mig selv, men jeg er en dygtig Mand og en Patricier af Fødsel (d. e. af fornem borgerlig Slægt). Unterthäniger Diener osv., Underdanige Tjener, naadige Frøken! Ich bitte unterthänigst osv., Jeg beder underdanigst om Forladelse, at jeg ikke allerede har aflagt min Compliment.

Oldfux. Alle Menschen müssen mir zustehen, daß ich ungemeine Studia habe. Ihro Gnaden können selbst begreifen, daß Einer, der zu Wittenberg, Helmstad, Frankfurt, Prag, Leipzig, Rostock, Königsberg, Nürnberg, Heidelberg, Cracau, Landau, Tübingen, Uri, Schweitz, Unterwalden, Franckfurt am Main, Franckfurt an der Oder, Franckfurt an der Mose, Mecklenborg, Grubenhagen, Kiel, Zerpst 2c. 2c. 2c., ausgenommen vielen Gymnasiis, studiret hat.... Ich sage, Ihro Gnaden können leicht begreifen, daß Einer, der so viele Universitäten frequentiret hat, ungemeine Studia haben müsse. Ist nicht wahr, gnädige Fräulein?

Vielgeschrei. Jeg hører, I har lært Pedanteri, og at...

Oldfux. Verzeihen Sie mir, hochwohlgebohrner, tugendsamer Herr Patron! Sie bedenken, daß ich über funfzig Collegia tam privata qvam privatissima gehalten habe, als collegia practica, didactica, tactica, homiletica, exegetica, ethica, rhetorica, oratorica, metaphysica, chiromantica, necromantica, logica, talis-

---

Alle Menschen müssen osv., Alle Mennesker maa indrømme mig, at jeg har gjort ualmindelige Studier. Deres Naade kan selv begribe, at En, der har studeret i Wittenberg, Helmstad, Frankfurt osv. (Oldfux begynder med virkelige tydske Universitetsstæder, men fortsætter med en vild Blanding af Byers og Landskabers Navne), ikke at tale om mange Gymnasier (lærde Skoler), ... Jeg siger, Deres Naade kan let begribe, at En, der har besøgt saa mange Universiteter, maa have gjort ualmindelige Studier. Er det ikke sandt, naadige Frøken? Verzeihen Sie mir osv., Tilgiv mig, højvelbaarne, dydefulde Hr. Velynder! Betænk, at jeg har holdt over 50 Forelæsninger, saavel private som aldeles private, saasom collegia practica, didactica osv. (i Oldfux'es Opremsen af de latinske Navne paa Forelæsninger fra alle mulige Videnskabsfag løbe adskillige med, som ikke ere til).

mannica, juridica, parasitica, politica, astronomica, geometrica, arithmetica ....

Vielgeschrei. Hold op, i Pokkers Skind!

Oldfux. Chronologica, horoscopica, metoscopica, physica, tam theoretica qvam practica ....

Vielgeschrei. Giv mig hid min Stok, Pernille!

Oldfux. Ueber institutiones, codicem, pandectas, jus naturæ, jus civile, municipiale, feudale, jus gentium, jus jusculum und dergleichen Wissenschaften ....

Vielgeschrei. Min Stok, siger jeg!

Oldfux. Ihro Gnaden eifre sich nicht! ich bin hier in guter Intention gekommen um meinen geringen Dienst anzubieten, weil ich höre, daß der Herr viel zu verrichten habe. Wann ich erst in Affairen komme, werden Sie sehen, was für ein Kerl ich bin.

Vielgeschrei. Jeg kjender nok Jer Landsmænd; saa snart I faaer en Finger i Sagerne, kan man aldrig faae Jer der udaf igjen.

Oldfux. Ich verlange für meinen Dienst nichts anders als die blosse Kost, denn ich diene par honneur, par honneur.

Vielgeschrei. Hvori kan I da tjene mig?

Oldfux. Ich will mich obligiren in zehn Minuten einen ganzen Bogen Papir zu schreiben.

Ueber institutiones, codicem osv., Over Institutioner, Codex og Pandekter (Dele af Romerretten), Naturret, borgerlig Ret, By- og Stads-Ret, Lehnsret, Folkeret, Supperet og deslige Videnskaber. Ihro Gnaden eifre sich nicht osv., Deres Naade forivre sig ikke! jeg er kommen her i en god Hensigt for at tilbyde min ringe Tjeneste, fordi jeg hører, at Herren har Meget at bestille. Naar jeg først kommer i Forretninger, vil De see, hvad jeg er for en Karl. Ich verlange für meinen Dienst osv., Jeg forlanger for min Tjeneste ikke Andet end blot Kosten, thi jeg tjener for Æren, for Æren. Ich will mich obligiren osv., Jeg vil forbinde mig til i ti Minuter at skrive et helt Ark Papir fuldt.

Vielgeschrei. Det er meget. Der har I et Ark Papir til Forsøg.

Oldfux sætter sig ned og lader, som han skriver.

Vielgeschrei. Det skal længes mig at vide, hvordan dette vil løbe af. Jeg maa hen og see, hvordan han bær sig ad.

Oldfux mødende Vielgeschrei. Sehen Sie einmahl, Ihro Wohlgebohrenheit! ich habe es ehr vollfertiget, als versprochen war.

Vielgeschrei. Ach Himmel! hvad seer jeg? han har Intet gjort uden beklakket Papiret. Hvor er min Stok?

Naar Vielgeschrei løber efter Stokken, kryber Oldfux under Bordet, og naar Vielgeschrei og Pernille løber til Kjøkken-Døren, hæver Oldfux sig med Bordet til den anden Side, hvorpaa de begge løbe til ham, men han vælter Bordet med Papirerne og løber bort.

Vielgeschrei. Ach Pernille! denne Ulykke overgaaer alle. Se engang, alle mine Papirer ligger i Jorden paa Gulvet! Nu kan man kjøbe mit Liv for fire Skilling.

Pernille. Ach Herre! lad ikke Modet falde; vi skal nok bringe dem i Orden igjen. Men jeg skal have udspioneret, hvor dette hænger sammen. Jeg vil døe paa, at Nogen har sat dem ud.

Vielgeschrei. Ach! ach! jeg kan ikke mere.

Pernille. Ach, lille Herre! gaa op og kast Jer paa Sengen lidt; jeg seer, Herren er bleven altereret. Ach den stakkels Herre! gjør, som jeg ydmygst beder; jeg skal inden en halv Time bringe Alting i Orden igjen.

Vielgeschrei. Jeg maa gjøre det; thi jeg kan ikke staae paa mine Been.

Gaaer bort.

Sehen sie einmahl osv., Se engang, Deres Velbaarenhed! jeg har gjort det hurtigere færdigt, end jeg havde lovet.

Pernille. Det gaaer fortræffeligt. Nu vil jeg ind i Magdelones Kammer til Bogholderen og stævne ham hid med sine Venner til Klokken 7, som er efter den Tid, Leander kan have sluttet Ægteskabs-Contract; thi jeg skal bringe Herren til at ile med Leander, just af Frygt for Leander. Og naar den rette Mand saa kommer, vil der blive en forbandet Historie. Men jeg retirerer mig af Huset med Jomfruen. Det er dog en forbandet Karl, den Oldfux. Han har spillet mange Pudser baade her og udenlands. Den sidste Rolle var hans egen Invention. Derved vandt vi Spillet; thi nu staaer hans Hoved ikke til at tale med Bogholderen. Ingen er lettere at narre end stundesløse Folk, naar man skaffer dem Forretninger og Fortræd.

Tredie Act.

Første Scene.

Vielgeschrei. Leonard.

Vielgeschrei alene. Jeg har havt mange fortrædelige Dage i Verden, men ingen som denne. Den halve Del af saadanne Fortræder var mægtig til at gjøre det stærkeste Hoved forvirret. En kommer og vil true sig til at være min Sviger-Søn. En Anden rykker mig i Haaret og siger, det betyder Parenthesis. Den Tredie støder mit Skriver-Bord omkring. De maa endelig være udsat paa mig af onde Mennesker. Pernille skal nok udspionere det for mig. Havde jeg ikke den Pige, saa forgik jeg rent. Hun gaaer mig til Haande, hun ynker mig i mine For-

retninger, og jeg er vis paa, at disse mine Fortræder gaaer hende ligesaa meget til Hjerte som mig selv. Husholderſken Magdelone derimod har jeg ingen Nytte af; thi hun gaaer stedse i Gifte-Tanker, og saasom en Mand ikke staaer strax paa Pinde for hende, blir hun saa ond som Peber. Gid jeg vel var skilt med det Spøgels! Gid jeg kunde gjøre hendes Bryllup tillige med min Datters i Aften! Men der seer jeg min Broer Leonard komme. God Aften, Monfrere! Jeg tog mig den Frihed at skikke Bud efter Ham.

Leonard. Ja, hvad skal det betyde? I plejer ikke have Bud efter mig. Er I ikke vel?

Vielgeschrei. Nej, jeg er færdig at døe af Harme. Jeg har havt mit Hus fuld af galne og urimelige Folk, der ligesom forsætligvis ere hid komne for at gjøre mig Fortræd og at hindre mig i mine Forretninger. Jeg har Seigneur Langspræk mistænkt derfor.

Leonard. Hvad Ondt har I da gjort ham, som har kunnet drive ham til Saadant?

Vielgeschrei. Fordi jeg vilde ikke høre paa en Proces saa lang som Kjøbmagergade, som han fortalte overgaar.

Leonard. Men hvorfore kunde I ikke høre ham tale?

Vielgeschrei. Har jeg Stunder til Saadant, Monfrere?

Leonard. Det er sandt, Monfrere! I har aldrig Stunder, skjøndt I har aldrig Noget at bestille.

Vielgeschrei. Spot ikke, Monfrere! Hvorfor skulde jeg holde fire Skriverkarle, uden jeg havde at bestille?

Leonard. Vil I da sige mig, hvori de Forretninger bestaaer?

Monfrere, Hr. Broder.

Vielgeschrei. Vil I tælle mig Stjernerne paa Himmelen?

Leonard. Sig mig da een af disse vigtige Forretninger. Hvad har I bestilt idag?

Vielgeschrei. For lutter Mængde af Forretninger har jeg Intet kunnet forrette idag.

Leonard. Saa haaber jeg ogsaa, at I kunde sige i Gaar og ligeledes i Overgaar.

Vielgeschrei. Ikke uden 5 Bryllups-Breve, som jeg har ladet skrive, men har ikke faaet Lejlighed at skikke dem bort med Posten.

Leonard. Hvad er det for Bryllups-Breve.

Vielgeschrei. Min Datter Leonora skal giftes i Aften. Det er for den Aarsag, at jeg har havt Bud efter Monfrere.

Leonard. Med hvem skal hun giftes?

Vielgeschrei. Med Erich Madsen Bogholders ældste Søn Peder.

Leonard. Hvad! skjemter I? Vil I give Jer Datter bort til en Skolemester?

Vielgeschrei. Monfrere! jeg maa have en Svigersøn, der kan gaae mig tilhaande i mine Forretninger.

Leonard. Specificeer mig nogle af de Forretninger.

Vielgeschrei. Om I vil plage mig, saa vær saa god at sætte det op til en anden Dag; thi idag kan jeg ikke bære Mere.

Leonard. Skal jeg tale for Jer Datters Bedste, saa maa det være idag; thi i Morgen er det forsilde.

Vielgeschrei. Men hvad har I at sige paa det Parti?

Leonard. Det er Jer Familie ganske uanstændigt.

Specificeer, opregn.

Vielgeschrei. Er ikke en Bogholder en brav Mand?

Leonard. Ikke for en ung Jomfru af den Stand og Education. Jeg er vis paa, at hun vil græmme sig til Døde derover; jeg kjender ikke Personen, men jeg har hørt ham beskrive.

Vielgeschrei. I tar feil, Monfrere! Min Datter er ligesaa meget derfor som jeg. Det første hun saae ham, blev hun saa forliebt, at jeg ingen Ro har havt, førend jeg har maat lovet hende at slutte Contracten i Aften.

Leonard. Det faaer I mig i Evighed ikke til at troe. Det er unaturligt.

Vielgeschrei. Da skal jeg strax hjælpe Jer af Drømmen. Leonora og Pernille, kommer ind!

Anden Scene.

Leonora pyntet som Brud. Leonard. Vielgeschrei. Pernille.

Vielgeschrei. Min Datter! din Far-Broer vil ikke troe, at dette Giftermaal staaer dig an. Han holder for, at det er uanstændigt for vort Hus, og derfor har overtalt mig at bryde mit Løfte.

Leonora og Pernille græder.

Leonard. Tænkte jeg ikke nok, Monfrere! at hun ikke har samtykket tilforn uden af Tvang? Se, hvor bevæget hun blev, da hun hørte sin Befrielse.

Vielgeschrei. Hvorfor græder du, mit Barn?

Leonora. Har jeg ikke Aarsag at græde? Jeg svær ved alt det, som helligt er, at jeg ingen anden Mand vil have end Peder Erichsen Bogholder.

Education, Opdragelse.

Pernille. Gaaer det Parti overstyr, saa forlader jeg Herrens Hus.

Vielgeschrei. Ha ha ha! kan I nu høre, Monfrere? Giv dig kun tilfreds, min Datter! jeg sagde det kun for at friste dig.

Pernille. Men hvorfor er Monsieur Leonard saa meget imod det Parti?

Leonard. Nu ikke mere, Pernille! eftersom jeg hører, hun selv er derfor.

Leonora. Det er en meget fornuftig Karl, min hjerte Far-Broer!

Leonard. I har gjort et godt Valg, mit Barn!

Pernille. Han har gjort en ny Regel udi Regnekunsten, kaldet regela St. Petri.

Leonard. Ej, er der da Noget at tage i Betænkning?

Pernille. Om han ingen Midler havde, saa kan han forsørge Jomfruen alene ved sit Pen og Griffel.

Leonard. Hvad Nød har hun da?

Pernille. Hans Fætter Jonas siger, at han er den største Regnemester i Staden.

Leonard. Ej, slaa til, slaa til!

Pernille. Og at han kysser Støvet under hans Fødder.

Leonard. Ej, slaa til, slaa til!

Pernille. Hans Far, hans Far-Far og Olde-Far har ogsaa informeret i Bogholderi, saa at han kan regne sine 16 Ahner af Bogholdere.

Leonard. Slaa til, slaa til, slaa til!

Pernille. Saa at han har Videnskaben ved Fødselen.

---

regela (for regula) St. Petri, Sanct Peders Regel. informeret, undervist. Ahner, Forfædre.

Leonard. Det er sandt, hun kunde aldrig gjøre bedre Parti. Sagte. Jeg er bleven saa hovedsvimlet af dette Tøj, at jeg neppe kan staae paa mine Been. Jeg kan dog aldrig bilde mig ind, at dette maa være rigtigt.

Vielgeschrei. Seer I nu vel, Monfrere! I bildte Jer ind, at jeg tvang min Dotter.

Leonard. Jeg har ikke et Ord at sige derimod, efterdi baade Faeren og Dotteren er enige. Men der kommer Fremmede; det maa være Frieren, eftersom Notarius følger med.

Tredie Scene.

Leander, Oldfux, klædte som Pedanter. Leanders Far-Broer Corfitz, som en gammel Mand. Notarius. Personerne af forrige Scene.

Vielgeschrei. Velkommen, min kjære Sviger-Søn!

Leander. Jeg er her kommen efter Aftale og har taget min Fætter Jonam, Candidatum udi Bogholderi, samt min kjære Far-Broder Corfitz med mig, at bivaane denne min udi Deres Familie Indlemmelse; thi min Far Erich Madsen er ikke saa vel, at han kan komme ud idag.

Vielgeschrei. Er da denne Mand ikke Hans Fader? mig synes ogsaa, at det er ikke Seigneur Erich Madsen selv.

Corfitz. Nej, jeg er uværdig hans Far-Broder, men kommer her udi hans Fars Sted. Men denne unge Person Jonas Corfitzen er min egen Søn.

Vielgeschrei. Ja Børnlille! vi vil gjøre det kort og godt; thi Tiden er knap for mig. Saa gaaer hen og gir hinanden Hænder.

Leander og Leonora gir hinanden Hænder, hvorpaa Enhver udi Compagniet gjør dem en Compliment især.

Compagniet, Selskabet.

Corfitz. Herr Notarius, vil I nu være saa god at indføre dette i Jer Bog, at paa denne Dag imellem disse Personer er sluttet Ægteskab!

Notarius. Naar jeg kun veed Navnene...

Vielgeschrei. Min Dotter er fød her i Byen, gaaer udi sit tyvende Aar, og Brudgommen....

Leander. Jeg skal sige ham de Omstændigheder om min Person.

Notarius skriver, og Leander dicterer sagte.

Corfitz. Jeg forsikrer min Herre om, at min Bror-Søn Peder skal være Ham en lydig Sviger-Søn, som med Fornøjelse vil gaae Ham til Haande udi Hans Forretninger.

Vielgeschrei. Det er just derfor, jeg har foretrækket ham adskillige fornemme unge Personer, besynderlig en ung Straten-Junker, som hun halvdels uden mit Vidende havde forlovet sig med. Samme Knægt har idag truet mig med Retten, derfor har jeg ilet med at slutte Contracten.

Corfitz. Hr. Svoger har gjort vel derudi, saa faaer han en lang Næse.

Pernille. Ach gunstige Herre! jeg har en ydmygst Bøn til Ham.

Vielgeschrei. Hvad er det, Pernille? du veedst, at jeg gjør Alting for din Skyld; thi du har tjenet mig trolig og ærlig. Du vil vel maaskee ogsaa have en Mand?

Pernille. Nej, gunstige Herre! det er ikke for mig, det er for den stakkels Magdelone.

Vielgeschrei. Gid hun var vel af Huset! Det er ikke min Skyld, at hun ikke er gift, men jeg kan ikke trække hende en Mand efter Hals og Haar. Jeg har tidt sat mig for at frie en eller andensteds for hende, men jeg er altid hindret af Forretninger.

Pernille. Nej, vil Herren behage at høre mig, hun er forlovet.

Vielgeschrei. Med hvem?

Pernille. Med en af de fornemste Byens Bedemænd. Vi har stævnet ham hid just paa denne Tid at begjære hende af Herren, eftersom Herren har besluttet at sætte sine Forretninger en Times Tid tilside.

Vielgeschrei. Det et vel overlagt af dig; thi jeg veed ellers ikke, naar jeg faaer Tid dertil.

Pernille. Det kunde i mine Tanker blive afgjort i Aften, medens Notarius er her.

Vielgeschrei. Det skulde være mig usigelig kjært. Hr. Notarius! vær saa god og tøv et Øjeblik, her falder maaskee noget Andet at forrette.

Pernille. Mig syntes, at det var allermageligst for Herren; thi det er at slaae to Fluer med een Smække. Men der kommer, min Tro, Bedemanden med sin Far.

Fjerde Scene.

Peder Erichsen. Erich Madsen. Personerne af forrige Scene.

Erich Madsen. Her kommer jeg med min Søn efter Løfte at fuldbyrde Forlovelsen.

Vielgeschrei til Pernille. Hvad vil det sige, efter Løfte?

Pernille. Det heder saa udi Bedemands-Stil. De Slags Folk har altid en Hob Fyldekalk for at gjøre deres Tale vidtløftig. De har egne Tale-Maader, som for Exempel, Pigerne udi Huset kalder de Døttre; naar han har talt med mig om Herren, saa har han sagt, i Steden for Jer Herre og Principal, Jer kjære Far.

Vielgeschrei. Ej, det er artig.

Pernille. Derfor gjør man Forskjel mellem Bedemands-Stil og anden menneskelig Stil.

Vielgeschrei til Erich Madsen. Det er mig kjært, min Herre! Jeg forsikrer paa Brudens Vegne, at hun er en brav forstandig Husholderske.

Erich Madsen. Jeg tvivler ikke derpaa, thi af saadant godt Træ, som min Herre er, kan ikke komme uden gode Frugter.

Vielgeschrei til Pernille. Det er sandt, du siger: disse Bedemænd har underlige Tale-Maader. Lad Magdelone komme ind.

Pernille springer efter Magdelone.

Vielgeschrei til Erich Madsen. Monsieur! det kommer mig for, som jeg har havt den Ære at see Ham ofte tilforn.

Erich Madsen til Pernille. Hvad vil det sige, lille Barn? han lader, som han kjender mig ikke, da han dog har selv idag været henne hos mig for at frie for sin Dotter.

Pernille. Hr. Bogholder maa ikke regne Herren; saaledes taler han hundrede Gange om Dagen hen i Taaget, thi han har saa mange Forretninger i Hovedet.

Erich Madsen. Ha ha ha!

Vielgeschrei. Kommer Magdelone, Pernille?

Pernille. Ja, hun kommer i dette Øjeblik.

Erich Madsen til Vielgeschrei. Hans kjære Dotter pynter sig maaskee.

Vielgeschrei sagte. Atter Bedemands-Stil! Højt. Ja, jeg troer det. Hun er ellers ikke meget for Stads; men jeg kan tænke, at hun griber sig nu an.

Erich Madsen. Min Herre er selv ikke meget for Stads; derfor kan Hans Børn ikke heller være.

Vielgeschrei sagte. Atter Bedemands-Stil! Højt. Nej, af mig skal Ingen i Huset lære Vellyst.

Erich Madsen. Ja, min Herre har sagt mig det selv.

Vielgeschrei. Har jeg da nylig havt den Ære at tale med Monsieur?

Erich Madsen sagte. Ha ha ha! atter hen i Taaget! Højt. Jeg mærker, at min Herre har altid Hovedet fuld af Forretninger.

Vielgeschrei. Ja, det er sandt, Monsieur! derfor har jeg udvalgt en arbejdsom ung Person til min Svigersøn, som kan gaae mig til Haande.

Erich Madsen. Jeg takker skyldigst.

Vielgeschrei sagte. Atter Bedemands-Stil!

Pernille. Er det ikke sandt, som jeg siger? Det er lutter Bedemands-Formularier.

Vielgeschrei. Men det lader, som min Herre har kjendt mig tilforn.

Erich Madsen sagte. Atter hen i Taaget! Højt. Men der kommer Bruden. Se, min Herre! der er Hans kjære Dotter.

Vielgeschrei sagte. Atter Bedemands-Stil! Gid Fanden fare i slige Tale-Maader.

Femte Scene.

Magdelone med Haarhue. Personerne af forrige Scene.

Vielgeschrei. Kom frem, mit Barn! Det er mig usigelig kjært, at det er kommen saa vidt, at jeg kan gifte Jer af mit Huus. I faaer en brav Mand, som kan forsørge Jer.

Vellyst, Overdaadighed.

Magdelone. Jeg tvivler ikke derpaa, især eftersom ...

Pernille. Det er bedst, at vi gjør det kort og godt; thi Herren har ellers en Hob Forretninger i Aften.

Erich Madsen. Finder min Herre det for godt, at Egteskabs-Contracten sluttes i Aften?

Vielgeschrei. Ja, Monsieur! jeg er fornøjet dermed.

Pernille. Saa gir hinanden strax Hænder da. De ere begge to som forliebte Rotter.

De gir hinanden Hænder, omfavner hinanden; enhver især gjør Gratulation. Notarius skriver, og Pernille siger ham sagte til.

Vielgeschrei. Adieu, Hr. Notarius! jeg skal skikke Ham Pengene i Morgen.

Notarius gaaer bort.

Vielgeschrei. Saa fortrædelig som denne Dag har været for mig, saa glad og angenem derimod har Aftenen været, idet jeg har paa eengang faaet baade min Datter og min Husholderske forsørget.

Erich Madsen til Pernille. Har han ogsaa giftet sin Husholderske bort i Aften?

Pernille pegende paa Leonora. Ja Monsieur! det er det unge Menneske, som Han der seer.

Erich Madsen. Det er et kjønt Menneske; hvem faaer hun?

Pernille. Denne unge Person, som der staaer. Han er Bedemand her i Byen.

Begge Brude-Folkene staaer imidlertid og caresserer hinanden.

Vielgeschrei. Nu har jeg glemt al min Fortræd.

Erich Madsen. Ja, det er faldet ret vel ud; thi ihvorvel Bogholdere og Bedemænd, af hvilke den Ene har faaet Hans Datter og den Anden Hans Husholderske, ere

---

caresserer, kjærtegner.

kun ringe Folk, saa kan de dog begge rigelig forsørge deres Koner; thi jeg vil tjene kjære Svoger....

Vielgeschrei. Hvorfor kalder Han mig Svoger?

Erich Madsen. Jeg er en gammeldags Mand og retter mig efter den gamle Verden.

Vielgeschrei sagte. Det maa være, som Pernille siger, paa sin Bedemands-Stil. Højt. Jeg siger det ikke af Hofmod, men fordi det er ikke brugeligt.

Erich Madsen. Jeg veed nok, at det er brugeligt iblandt fornemme Folk at sige Monsieur til Alting.

Vielgeschrei. Ej, Han maa ikke tage det op som en Hofmod af mig.

Erich Madsen. Aldeles ikke. Men ellers er jeg en Mand, der ikke har fornøden at skjæmme mig ved min Profession; baade jeg og min Søn kan leve reputeerlig og derforuden lægge Penge op hvert Aar.

Vielgeschrei. Jeg troer det nok; men eet Aar er dog ikke saa godt som et andet. Det Aar efter Pesten, troer jeg, var et godt Aar for Folk af Hans Profession.

Erich Madsen sagte. Nu snakker han hen i Taaget igjen. Højt. Jeg veed aldeles ikke, hvad Han vil sige med dette.

Vielgeschrei. Jeg mener, da faldt der saa mange Bryllupper ind.

Erich Madsen. Hvad kommer Bryllupper min Profession ved?

Vielgeschrei. I er jo Bedemand her i Staden.

Erich Madsen sagte. Jeg troer aldrig, at Han er rigtig i Hovedet. Højt. Hør, kjære Svoger! taler Han

---

Det Aar efter Pesten, nemlig den 1711, som bortrev over Trediedelen af Kjøbenhavns Befolkning.

saa i Tanker, saa ynker jeg Ham, og taler Han saa for at spille Gjæk med mig, saa gjør Han ikke vel.

Vielgeschrei. Holdt op med den Svoger-Titul, udi Pokkers Navn! er jeg Jer Svoger?

Erich Madsen. Er min Søn ikke gift med Jer Datter?

Pernille sagte. Ret nu vil det bryde løs, men det maa ikke hjælpe.

Vielgeschrei. Jeg veed nok, at det er en Tale-Maade af Jer Bedemænd at kalde en Pige udi Huset Datter og Herren for Svoger; men om Jer Søn har faaet min Husholderske, saa er vi derfor ikke Svogre, thi jeg har, min Tro, aldrig rørt hende.

Pernille sagte. Holdt nu Ørene stive, Pernille!

Erich Madsen. Hvad Pokker vil I sige med Jer Husholderske? Vil I gjøre Jer Datter til Jer Tjeneste-Pige?

Vielgeschrei. Nej, jeg kjender nok min Datter, og jeg kjender nok min Husholderske, Hr. Bedemand!

Erich Madsen. Jeg er ingen Bedemand, i Pokkers Skind!

Vielgeschrei. Pernille! han siger, at han er ingen Bedemand. Jo min Sjæl er I Bedemand.

Pernille. Jo Herre! det er en af de ældste Bedemænd her i Staden.

Erich Madsen. Gid du faae en Ulykke, din Lap-taske! saa vist som du lyver. Mit Navn er Erich Madsen, og jeg er Bogholder. Og det er min Søn Peder, som offentlig er bleven gift med Jer Datter.

Vielgeschrei. Hvad Pokker er dette for Kogleri? Jeg er allerede halv forrykt i mit Hoved. Til Leander. Hør, Monsieur! er I ikke Erich Madsen Bogholders Søn?

Leander. Forlad mig det, kjære Sviger-Far! jeg heder Leander og er Hr. Jeronimi Søn.

Vielgeschrei. Hør, Seigneur Jonas Corfitzen! er det ikke Jer Fætter?

Oldfux. Forlad mig det, min Herre! jeg heder Oldfux og er en bekjendt Pudsenmaker her i Staden til Tjeneste.

Vielgeschrei. Jeg spør Jer nok engang, Monsieur! er I ikke Bedemand her i Byen?

Erich Madsen. Og jeg svarer Jer nok engang for alle, at jeg er Erich Madsen Bogholder.

Vielgeschrei. Og I unge Person, som har faaet min Husholderske, er I ikke en Bedemand og en Bedemands Søn?

Peder. Jeg er Peder Bogholder, som har faaet Hans Datter.

Vielgeschrei. I er gal; der staaer jo Peder Bogholder.

Leander. Nej, Herre! jeg heder Leander.

Vielgeschrei. Ach Himmel! hvad er dog dette? Enten er jeg gal eller I galne, eller Ovidii Metamorphosis er kommen i vore Tider. Hør, min Datter! est du ikke min Datter?

Leonore. Jo, jeg er, hjerte Papa!

Vielgeschrei. Og I Magdelone! er I ikke Magdelone?

Magdelone. Jo, Herre!

Vielgeschrei. Og du, min Datter! est du ikke gift med Peder Erichsen Bogholder?

Ovidii Metamorphosis, Ovids Forvandlinger, et bekjendt latinsk Digt, hvor Menneskers Forvandling til Dyr, Planter, Sten osv. efter gamle Sagn spiller en stor Rolle.

Leonore. Forlad mig, hjerte Papa! jeg er gift med Leander Jeronimi Søn.

Vielgeschrei. A... Og I Magdelone! er det ikke en Bedemand, I har faaet?

Magdelone. Forlad mig, Herre! det er en Bogholder.

Vielgeschrei sætter sig ned paa en Stol og grunder.

Erich Madsen til Leonard. Min Herre! Hans gode Broder er kommen rent fra Forstanden. Vi maa have Bud efter en Doctor; thi han kjender jo ikke Een af os igjen.

Leonard. Jeg har staaet ganske fortabt og hørt paa alt dette. Jeg troer ikke Andet, end her er spillet nogen Hocuspocus.

Vielgeschrei springende op af Stolen. Jeg er Alexander Magnus, og I Andre ere Alle Slyngle, som skal døe for min Haand!

Tar Stolen i Haanden og jager iblandt dem; Leonard fatter ham om Livet og sætter ham.

Leonard. Min hjerte Broder! kjender I mig ikke?

Vielgeschrei. Ach! ach! ach! Jeg var ganske fra mig selv over disse Historier. I er min Broder Leonard.

Leonard. Giv Jer tilfreds, min hjerte Broder! lader os examinere Sagen med Koldsindighed; thi her er vist nok spillet Intriger. Hør, min kjære Leonora! jeg kan mærke, at Jer Far har villet gifte Jer til En mod Jer Villie, og I derfore har brugt List for at undgaae saadant Giftermaal.

Leonora paa Knæ. Ach min allerkjæreste Far! jeg beder med grædende Taare om Forladelse. Kjærlighed til Monsieur Leander paa een Side og Desperation paa den anden har forført mig til at gribe til disse ulovlige Midler.

Leander ogsaa paa Knæ. Gunstige Hr. Sviger-Far! jeg er den Person, som Han i Morges visede saa haanlig bort. Jeg har stillet mig an, som jeg var Peder Erichsen Bogholder, for under det Navn at nyde den Skat, som jeg ellers ikke kunde blive mægtig.

Pernille ogsaa paa Knæ. Gunstige Herre! jeg er Capitain for dette hele Compagni af Intriger. Jeg har opspundet alle disse Listigheder, ikke for at bespotte min Herre, men for at redde Jer kjære Datter, hvilken af Fortvivlelse havde taget Livet af sig selv, hvis hun havde blevet tvunget at tage denne Bogholder.

Oldfux ogsaa paa Knæ. Gunstige Herre! jeg er Oldfux, en velstuderet vandrende Ridder. Det var mig, som agerede Advocat og Skriver i Eftermiddag, for at hindre Herren, at Han ikke fik Lejlighed at tale med Peder Erichsen, da han kom at frie til Magdelone, som man bildte ham ind var Herrens Dotter.

Vielgeschrei. Ach Monfrere! dette maa jeg hævne, om det skal koste mit Liv.

Leonard. Monfrere! jeg kan forsikre, at dersom de havde taget mig udi Ledtog med, havde jeg, uanseet den Estime, jeg har for min Broer, ladet mig ogsaa bruge dertil. I maa forlade disse unge Mennesker og ansee disse Intriger som Kjærligheds- og Fortvivlelses-Virkninger. Kjærlighed er saadan stærk Passion, at man overtræder alle Grændser for at nyde det, som man inderlig attraaer. Hvad har I ellers at sige paa dette Parti? Er det ikke ti Gange bedre og reputeerligere end det andet? Er det ikke en skikkelig, fornem og rig Person?

Vielgeschrei. Men, Monfrere! han forstaaer ikke sit Bogholderi. Jeg vil have en Svigersøn, som var

---

Passion, Lidenskab.

færdig derudi, og kunde gaae mig til Haande i mine besværlige Forretninger.

Leonard. Hør, Monfrere! vil I lyde mit Raad, saa skaf først alle Jere Skriver-Karle af, gak ud og besøg gode Venner om Aftenen, sov Jer Middags-Søvn, og bild Jer ind, at I har Intet at forrette, og se saa til, om der ikke skal blive mere bestilt udi Huset.

Vielgeschrei. Ej, Monfrere! før ikke saadan Snak. Ingen veed, hvordan Skoen trykker, uden den, som har den paa Foden.

Leander. Ach, min hjerte Sviger-Far! dersom Han vilde lade sin Vrede fare, forsikrer og lover jeg at lægge al min Tid an paa at regne og skrive, for at gaae Ham til Haande udi Hans Forretninger.

Pernille. Ja, det vil jeg cavere for at han gjør, Herre!

Vielgeschrei. Ja du, din Laptaske! du skal betale mig Legen.

Pernille. Hvis jeg ikke havde havt Estime for Herrens Hus, saa havde jeg ladet Alting gaae sin Gang. Men som jeg ikke kunde taale at see Herren prostitueres og Jomfruen bragt til Fortvivlelse ved saadant Parti, har jeg grebet til dette Middel.

Leonard. Det er sandt, som hun siger; thi hvorfor skulde hun sætte sig udi saadan Fare, uden Nidkjærhed havde drevet hende dertil?

Vielgeschrei. Lover I mig da, Monsieur! at lægge Jer efter Bogholderiet?

Leander. Ja, jeg svær kjære Sviger-Far dertil.

Vielgeschrei. Hvad raader I mig da at gjøre, Monfrere?

Leonard. Jeg raader og beder for al den broderlig Kjærlighed, der er imellem os, at I forlader dem det Alle; thi Contracten er alt sluttet, som ikke kan ophæves.

Vielgeschrei. Saa blir det vist, Monsieur! at I vil lægge Jer efter Bogholderiet?

Leander. Ja, jeg svær kjære Sviger=Far dertil.

Vielgeschrei. Saa vil jeg da kalde Jer Sviger=Søn og forlade alle de Andre, hvad de har gjort mig imod. Staaer kun op igjen!

De rejser sig Alle.

Vielgeschrei. Min Hr. Erich Madsen! I seer, hvordan er tilgaaet. Jeg havde tænkt at give min Datter til Hans Søn; men disse forliebte Personer har spillet ham i Husholderskens Hænder. Hun er ellers et skikkeligt Menneske, er kommen af godt Folk, og ikke over sine 40 Aar, saa der kan være Forhaabning, at hun kan fortplante Bogholderiet.

Erich Madsen. I maa selv beholde Jer Husholderske, det I faaer en Ulykke! Hun skal aldrig blive min Sviger=Dotter.

Vielgeschrei. Det maa I trækkes om.

Erich Madsen. Jeg skal lade Jer stævne.

Vielgeschrei. I maa stævne min Pige og den Karl, som har smedet paa det Ægteskab; thi jeg kan gjøre min Ed paa, at det er mig uafvidende.

Erich Madsen. Ach jeg elendige Mand!

Peder. Ach jeg fattige Peer Erichsen!

Magdelone. Ach min Engel! vær ikke vred.

Peder. Ej, gak til Bloksbjerg!

Magdelone. Jeg har 3000 Rigsdlr. paa Rente, som jeg har lagt mig til Gode udi Herrens Tjeneste. Hans Datter faaer ikke saa meget til Medgift.

Peder. Jeg kommer da til at skikke mig derudi, Papa!

Erich Madsen. Gjør, hvad du vil. Kom, lad os gaae hjem uden at tage Afsked med de Bedragere.

Vielgeschrei. Hans Tjener, Hr. Bogholder! Jeg vil recommendere min Sviger=Søn til hans Information.

Erich Madsen. I maa recommendere Fanden!

Leander. Adieu, Hr. Bogholder!

Oldfux. Hans Tjenere, Peder Erichsen! jeg ønsker til Lykke.

Pernille. Adieu, Hr. Bogholder, profit die Mahlzeit!

Peder. Adieu, I Slyngle tilsammen!

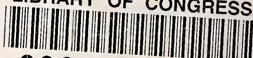
Leonard til Spectatores.

Af dette korte Skue=Spil
Se til, at du kan lære,
At der vil meer end Støjen til
For flittig at passere;
Thi, seer man En at spilde Tid
Ved Søvn og gode Dage,
Saa En ved alt for megen Flid
Sig sætter og tilbage.
En løber, slider et Par Sko,
For ringe Ting at vinde;
Han baaded mere, hvis i Ro
Bag Ovnen han sad inde.
Thi som det stundum farligt er
At være alt for vittig,
Saa Mangen ødelagt man seer,
For han er alt for flittig,
For han af lutter Hurtighed
Frem og tilbage løber.

---

recommendere, anbefale. profit die Mahlzeit, velbekomme Maaltidet. Spectatores, Tilskuerne.

En bygger for at rive ned,
En støber og omstøber.
Den Stundesløses Characteer,
Saa vidt jeg kan befinde,
Jeg veed ej i Komedier
Om man skal kunne finde.
Jeg bryder Is her samt i meer,
Mig underkaster Dommen,
At Intet udi Verden er
Den første Gang fuldkommen.

„Udvalget for Folkeoplysning
følgende Skrifter af **Ludvig H**

To Komedier. (Den pol. Kandestøber. Jeppe paa Bjerget).
122 Sider i 8. og 2 Billeder. Stift heftet 30 Sk.

Barselstuen og **Erasmus Montanus.** 158 Sider i 8. og
2 Billeder. Stift heftet 40 Sk.

Jacob von Thybo og **Den Stundesløse.** 172 Sider i 8. og
2 Billeder. Stift heftet 40 Sk.

og som Særtryk:

Den politiske Kandestøber. 72 Sider i 8. og 1 Billede. 16 Sk.
Jeppe paa Bjerget. 50 Sider i 8. og 1 Billede. 12 Sk.
Barselstuen. 90 Sider i 8. og 1 Billede. 20 Sk.
Erasmus Montanus. 72 Sider i 8. og 1 Billede. 16 Sk.
Jacob von Thybo. 90 Sider i 8. og 1 Billede. 20 Sk.
Den Stundesløse. 84 Sider i 8. og 1 Billede. 16 Sk.

Af **„Udvalget for Folkeoplysnings Fremme"** er i Aarene 1866–69 udgivet 29 Skrifter, der alle sælges enkeltvis til Bogladepris. Fortegnelse derover saavelsom over de deraf tagne Særtryk faaes i alle Boglader.

For tiltrædende Subskribenter eller til Supplering faaes:

Nr. 1—3	tilsammen	til	Subskriptionspris	64	Sk.
— 4—12	—	—	—	2	Rdl.
— 13—21	—	—	—	2	—
— 22—29	—	—	—	2	—

Nr. 30—32 med Subskription for hvad der endvidere udgives i 1870 (ialt 60 Ark) 2 Rdl.

Til Lettelse for Bogbærere, Skoler, Foreninger eller Andre gjælde følgende Partipriser:

Enhver Kjøber, der paa eengang tager **enten** et Parti af de forskjellige Skrifter eller Særtryk efter frit Valg til et samlet Beløb af mindst 25 Rdl., **eller** 25 Exemplarer af et enkelt Skrift eller Særtryk, faaer dem til 3/4 Bogladepris.

Samtlige Skrifter faaes saavel til Bogladepris og Subskriptionspris som til Partipris gjennem alle Boglader og hos Hovedcommissionairen

Kjøbenhavn i Juni 1870.

G. E. C. Gad,
Vimmelskaftet Nr. 32